

สภาพและความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนันทนาการ
พฤษภาคม 2554

สภาพและความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี

ปริญญานิพนธ์
ของ
สุทธาจารย์ สุระมัตย์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนันทนาการ
พฤษภาคม 2554
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สภาพและความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนันทนาการ
พฤษภาคม 2554

สุทธาจารี สุระมัตย์ (2554) สภาพและความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการภายในศูนย์
การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี. ปริญญาโท วท.ม.
(การจัดการนันทนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
คณะกรรมการควบคุม: อาจารย์ ดร.วินิดา เจียรน้อย, อาจารย์ ดร.อศวิน มณีอินทร์.

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพและความต้องการการจัดกิจกรรม
นันทนาการภายในศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี กลุ่ม
ตัวอย่างเป็น นักศึกษาในศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี
จำนวน 300 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูอาจารย์จำนวน 10 คน
แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของไลเคิร์ต (Likert) จำแนกตามตัวแปรเพศ อายุ
ระดับชั้นและกศน.ตำบล และแบบสอบถามชนิดปลายเปิด เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมี ค่าความเชื่อมั่น 0.88 และการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ
ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที (t-test) และทดสอบค่าเอฟ (F-test)

ผลการศึกษาพบว่า

1.สภาพการจัดกิจกรรมนันทนาการของศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี พบว่า มีนโยบายการจัดกิจกรรมนันทนาการอย่างเด่นชัดและ มีการ
ดำเนินการจัดกิจกรรมนันทนาการอยู่เสมอโดยการสอดแทรกลงไปในการเรียน แต่ไม่มีการจัดสร
งงบประมาณเพื่อใช้จัดกิจกรรมนันทนาการแบบเฉพาะเจาะจงและไม่มีเจ้าหน้าที่บุคลากรที่รับผิดชอบ
การจัดกิจกรรมนันทนาการโดยตรง

2. นักศึกษาศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี มี
ความต้องการอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน เรียงลำดับดังนี้ ด้านการจัดและดำเนินการ ด้านบุคลากรผู้
ให้บริการ ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ส่วนด้านประเภทของกิจกรรมนันทนาการ
มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง

3. นักศึกษาศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานีที่มี
เพศแตกต่างกัน มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ โดยรวมแตกต่างกัน

4. นักศึกษาศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานีที่มี
อายุแตกต่างกัน มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ โดยรวมแตกต่างกัน

5. นักศึกษาศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานีที่มี
ระดับชั้นต่างกัน มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ โดยรวมไม่แตกต่างกัน

6. นักศึกษาศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานีที่
อยู่กศน.ตำบลแตกต่างกัน มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ โดยรวมแตกต่างกัน

STATE AND NEEDS FOR RECREATIONAL ACTIVITY MANAGEMENT OF
STUDENTS IN NON – FORMAL AND INFORMAL EDUCATION CENTER
AT MUANG UTHAITHANI DISTRICT

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Science Degree in Recreation Management
at Srinakharinwirot University

May 2011

Suthachari Suramat. (2011). *State and needs for recreational activity management of students in non-formal and informal education center at Maung Uthaithani district*, Master thesis, M.Sc. (Recreation Management). Graduate School, Srinakarinwirot University. Advisor committee: Dr.Winida Jiaranai, Dr.Asawin Maneein

The purpose of this research was to study the state and compare the needs for recreational activity management of students in non-formal and informal education center at Muang Uthaithani district. The research sample was the students of non-formal and informal education center for each district a total of 300 persons. Tools in this study were the interview of 10 persons executives and teachers, the 5 rating scales questionnaire of Likert in accordance with the variable: gender, ages, educational level and district. The instrument was five-rating scales questionnaire with 0.88 reliability. The data was analysed by the statistics basis of percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test.

The results of research were as follow :

1. The state of recreation centers and non-formal and informal education as Muang Uthai Thani that they had the policy of recreation emphatically, and the recreation activities were always by insertion into the classes, but they did not have the budget for allocating to individual recreational activities by insertion into the classes and did not have personnel responsible for activities directly.

2. Student Center, non-formal education and informal education at Muang Uthai Thani demanded for recreational activity management at a high level 3. The order followed for the operation , the personnel, the equipment and facilities. And demanded the type of activities was moderate.

3. Student Center, non-formal education and informal education at Muang Uthai Thani with different sex demanded in difference recreational activity management.

4. Student Center, non-formal education and informal education as Muang Uthai Thani in different age demanded in difference recreational activity management.

5. Student Center, non-formal education and informal education as Muang Uthai Thani with different classroom level did not demand in difference recreational activity management.

6. Student Center, non-formal education and informal education as Muang Uthai Thani with different district center demanded in difference recreational activity management.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง
สภาพและความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี
ของ
สุทธาจารย์ สุระมัตย์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนันทนาการ
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)
วันที่ ..... เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2554

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน
(อาจารย์ ดร.วินิดา เจียรนัย)

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์เทเวศร์ พิริยะพูนท์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.อัศวิน มณีอินทร์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.วินิดา เจียรนัย)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.อัศวิน มณีอินทร์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์สุภารัตน์ วรทอง)

ประกาศคุณประการ

ปริญญานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก อาจารย์ ดร.วินิตา เจียรนัย ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.อัศวิน มณีอินทร์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ จนทำให้ผู้วิจัยสามารถทำปริญญานิพนธ์นี้สำเร็จและขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบปากเปล่า รองศาสตราจารย์เทเวศร์ พิริยะพณท์และรองศาสตราจารย์สุภารัตน์ วรทอง ที่กรุณาให้คำแนะนำ ทำให้งานวิจัยฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัยโรจน์ สายพันธ์ุ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กนกวดี พึ่งโพธิ์ทอง อาจารย์วิพงษ์ชัย ร้องขันแก้ว ผอ.วีระ จำปาเกตุกุล อาจารย์สวรรณค์ จันทร์อุไร ที่ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ ครอบครัวโพธิพิทักษ์ ที่คอยอบรม สั่งสอนเลี้ยงดูให้การสนับสนุน และเป็นกำลังใจที่ดีมาโดยตลอด และขอบคุณเพื่อนๆ ทั้งที่อุทัยธานีและในเอกนั้นหนาการทุกคนที่ คอยห่วงใยและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

สุดท้ายขอขอบพระคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในงานวิจัยเล่มนี้ ขอขอบพระคุณคุณป้า (นางสาวสุมาลี โพธิพิทักษ์) และครอบครัวที่คอยให้ความช่วยเหลือสนับสนุนเรื่องทุนการศึกษา และ อีกลหลายๆ ท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องในงานวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณพี่สมัคร ภูมิเขต ที่คอยช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ ขอขอบพระคุณจากใจ

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์แก่นักเรียน นิสิตและนักศึกษา ผู้ที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่สนใจเกี่ยวกับนันทนาการต่อไป หากผลงานวิจัยมีสิ่งดีงามเป็นประโยชน์สูงสุด ผู้วิจัยขออุทิศสิ่งดีงามนั้นแด่ผู้มีพระคุณทุกท่าน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

สุทธาจารี สุระมัตย์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	2
ความสำคัญในการวิจัย.....	2
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	3
ตัวแปรที่ศึกษา.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
สมมติฐานในการวิจัย.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสภาพและความต้องการ.....	7
แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการ.....	10
ความหมายของนันทนาการ.....	11
ความสำคัญของนันทนาการ.....	12
คุณค่าและประโยชน์ของนันทนาการ.....	15
ประเภทของกิจกรรมนันทนาการ.....	16
การจัดกิจกรรมนันทนาการ.....	19
หลักการจัดกิจกรรมนันทนาการ.....	19
องค์ประกอบของการจัดกิจกรรมนันทนาการ.....	23
การจัดนันทนาการในโรงเรียน.....	24
ประวัติและข้อมูลศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมือง อุทัยธานี.....	26
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	27
งานวิจัยต่างประเทศ.....	27
งานวิจัยในประเทศ.....	28

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	34
การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	34
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	35
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	37
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	37
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	39
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	39
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	39
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	77
ความมุ่งหมายในการวิจัย.....	77
ความสำคัญของการวิจัย.....	77
สมมติฐานในการวิจัย.....	77
วิธีดำเนินการวิจัย.....	78
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	78
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	78
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
สรุปผลการวิจัย.....	80
อภิปรายผล.....	84
ข้อเสนอแนะ.....	87
บรรณานุกรม.....	89
ภาคผนวก.....	93
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	106

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับชั้น.....	35
2 ข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำแนกตามเพศ อายุ ระดับชั้น และกศน.ตำบล(n=300).....	42
3 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและความหมาย ความต้องการการจัดกิจกรรม นันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ด้านการจัดและดำเนินการ(n=300).....	44
4 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและความหมาย ความต้องการ การจัดกิจกรรมนันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ด้านบุคลากรและผู้ให้บริการ(n=300).....	46
5 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและความหมาย ความต้องการการจัดกิจกรรม นันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ เมืองอุทัยธานี ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก(n=300).....	47
6 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและความหมาย ความต้องการการจัดกิจกรรม นันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมืองอุทัยธานี ด้านประเภทของกิจกรรมนันทนาการ(n=300).....	48
7 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและความหมาย ความต้องการการจัดกิจกรรม นันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ เมืองอุทัยธานี โดยรวมและเป็นรายด้าน(n=300).....	50
8 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและความหมาย และเปรียบเทียบความ แตกต่างของค่าเฉลี่ย ความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการภายในศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี โดยรวมและเป็นรายด้าน จำแนกตามเพศ(n=300).....	51
9 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและความหมายความต้องการการจัดกิจกรรม นันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ เมืองอุทัยธานี โดยรวมและเป็นรายด้าน จำแนกตามอายุ.....	52
10 เปรียบเทียบ ความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี โดยรวมและเป็น รายด้าน จำแนกตามอายุ(n=300).....	54

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
11	วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ความต้องการการจัดกิจกรรม นันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมืองอุทัยธานี โดยรวมและเป็นรายด้าน จำแนกตามอายุ($n=300$).....	55
12	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและความหมาย ความต้องการการจัดกิจกรรม นันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ เมืองอุทัยธานี โดยรวมและเป็นรายด้าน จำแนกตามระดับชั้น.....	57
13	เปรียบเทียบ ความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอก กระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี โดยรวมและเป็นรายด้าน จำแนกตามระดับชั้น($n=300$).....	59
14	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและความหมาย ความต้องการการ จัดกิจกรรมนันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตาม อัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี โดยรวมและเป็นรายด้าน จำแนกตามกศน.ตำบล	60
15	เปรียบเทียบ ความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอก กระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี โดยรวมและเป็นรายด้าน จำแนกตามกศน.ตำบล($n=300$).....	65
16	วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ความต้องการการจัดกิจกรรม นันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ เมืองอุทัยธานี โดยรวมและเป็นรายด้าน จำแนกตามกศน.ตำบล.....	66
17	วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ความต้องการการจัดกิจกรรม นันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมือง อุทัยธานีด้านการจัดและดำเนินการ จำแนกตามกศน.ตำบล.....	68
18	วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ความต้องการการจัดกิจกรรม นันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมือง อุทัยธานีด้านบุคลากรผู้ให้บริการ จำแนกตาม กศน.ตำบล.....	70
19	วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ความต้องการการจัดกิจกรรม นันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมือง อุทัยธานี ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก จำแนกตาม กศน.ตำบล	72
20	วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ความต้องการการจัดกิจกรรม นันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมือง อุทัยธานีด้านประเภทของกิจกรรมนันทนาการ จำแนกตาม กศน.ตำบล.....	74

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

6

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สภาพสังคมไทยในปัจจุบัน มีการพัฒนาจากอดีตอย่างรวดเร็ว ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงในการดำเนินชีวิตของมนุษย์แบบเรียบง่ายในอดีตจึงค่อยๆ หายไปในสภาพสังคมปัจจุบัน และเกิดการแสวงหาเพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ดีที่สุดต่อการดำรงชีวิต อันได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรคและที่อยู่อาศัยเพื่อความสมดุลของชีวิตตามกระแสของสภาวะการณ์ปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้คนไทยจึงได้รับผลกระทบจากการค้นหา แสวงหาสิ่งเหล่านั้นและการแข่งขันตามธรรมชาติของสังคม นั่นคือความเครียด ระบบราชการจัดเป็นระบบที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ในการที่จะพัฒนาไปสู่จุดมุ่งหมายอย่างเต็มประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลตรงตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ หรือไม่นั้น ต่างขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ทั้งทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรธรรมชาติ งบประมาณ ตลอดจนเทคโนโลยีต่างๆ รวมทั้ง การบริหารทรัพยากรมนุษย์ซึ่งมีความสำคัญสูงสุด ในบรรดาปัจจัยต่างๆ ที่กล่าวมาเมื่อพิจารณาจะพบว่าทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ และในการดำเนินการตั้งแต่ระดับผู้บริหาร จนกระทั่งระดับปฏิบัติการทุกคนได้แสดงประสิทธิภาพในการทำงานได้อย่างเต็มที่ ดังนั้น ประชากรจึงเป็นกำลังสำคัญที่สุดในองค์กรตั้งแต่ระดับเล็กๆ ไปจนถึงระดับชาติ ดังที่ ประเวศ วะสี (2530: 16) กล่าวว่า การมีประชากรที่มีคุณภาพย่อมสามารถสร้างความเจริญให้แก่ชาติ และทำให้เกิดการพัฒนาอย่างมีคุณภาพได้เป็นอย่างดีและถ้าพลเมืองมีสมรรถภาพและจิตใจดีด้วยย่อมจะเป็นประโยชน์และมีคุณค่าต่อการพัฒนาประเทศได้อย่างเป็นเลิศ ในขณะที่ เมื่อใดที่เราปล่อยให้พลเมืองอ่อนแอ สุขภาพเสื่อมโทรมทั้งกายและจิตใจแล้ว เมื่อนั้นจะเป็นการลดศักยภาพที่ต้องต่อสู้กับสิ่งต่างๆ ที่กำลังเผชิญอยู่ได้

การนำศาสตร์ทางด้านนันทนาการเข้ามาลดปัญหาความตึงเครียดของสังคม จึงได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากคุณค่าและประโยชน์ของนันทนาการดังที่ บัทเลอร์ (Butler, 1959: 14-15) ได้กล่าวถึงคุณค่านันทนาการว่า นันทนาการเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ นันทนาการคือการแสดงออกที่ดีในการและพัฒนาตนเอง การเล่น หรือนันทนาการ ช่วยให้เด็กมีความเจริญเติบโตและมีประสบการณ์ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตเมื่อเจริญวัยขึ้น ช่วยให้เด็กมีความกระตือรือร้นในชีวิตและกิจกรรมต่างๆ ช่วยให้ได้มาซึ่งทักษะที่จำเป็นสำหรับชีวิตภายหลัง สำหรับผู้ใหญ่ นอกจากนันทนาการจะเป็นการแสดงออกในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ แล้ว ยังเป็นการคบหาสมาคมซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นวิธีหาความสุข ช่วยให้เกิดความสมดุลในชีวิตการทำงาน การพักผ่อน ความรัก และความเคารพนับถือซึ่งกันและกัน

ศูนย์การศึกษาอิสระและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี เป็นสถานศึกษาในราชการส่วนกลางระดับอำเภอ สังกัดสำนักงานการศึกษาอิสระและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ มีบทบาทหน้าที่ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย การประสานงาน การวางแผน การจัดกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้เป็นศูนย์กลางในการจัดการศึกษาและให้บริการการศึกษานอกระบบโรงเรียน สนับสนุนสิ่งจำเป็น

ด้านต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำเนินงานการศึกษาออกโรงเรียน กำกับ ดูแล ควบคุม ติดตามและ รายงานผล สำหรับการจัดการศึกษามี 2 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบสายสามัญระดับชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนอีกรูปแบบหนึ่ง ได้แก่การศึกษาต่อเนื่องคือ การศึกษาทางด้านทักษะอาชีพ ทักษะการเรียนรู้และการน้อมนำเอาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมา ประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนในด้านการศึกษาต่อเนื่อง สำหรับการจัดกิจกรรมนันทนาการนั้น นักศึกษาจะมีความแตกต่างกันในหลากหลายด้านจึงเป็นปัญหาในการจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อ ตอบสนองความต้องการของนักศึกษาและเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักศึกษาให้ได้มากที่สุด ดังนั้น จึง ควรนำกิจกรรมนันทนาการมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนและเพื่อนำผลการวิจัยไปปรับปรุง แก้ไข พัฒนาและจัดกิจกรรมนันทนาการที่ตอบสนองความต้องการเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อ สถานศึกษา บุคลากร นักศึกษา และประเทศชาติต่อไป

ด้วยเหตุนี้ จึงควรศึกษาเกี่ยวกับสภาพและความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการของ นักศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายในศูนย์การศึกษา นอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี เพื่อให้มีการจัดดำเนินการกิจกรรม นันทนาการอย่างเพียงพอและตรงกับความต้องการ อีกทั้ง ผู้วิจัยเป็นครูในศูนย์การศึกษานอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี จึงมีแรงจูงใจในการศึกษาวิจัยสภาพและความ ต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการของนักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี เนื่องจากการจัดกิจกรรมนันทนาการนั้น มีส่วนช่วยในการพัฒนาการ เรียน การสอน ของสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี เพื่อที่จะได้นำผลจากการวิจัยไปปรับปรุง แก้ไข พัฒนา จัดกิจกรรมนันทนาการได้ และตอบสนองความต้องการเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษา ครูอาจารย์ นักเรียนและประเทศชาติต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการของนักศึกษาในศูนย์ การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการของนักศึกษาในศูนย์การศึกษา นอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ตามตัวแปรเพศ อายุ ระดับชั้นและ กศน.ตำบล

ความสำคัญในการวิจัย

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบสภาพและความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการของ นักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี เพื่อผู้บริหาร สถานศึกษา ครู อาจารย์และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทาง ในการปรับปรุงพัฒนา การจัดและดำเนินโครงการกิจกรรมนันทนาการให้เหมาะสมและเป็นประโยชน์กับ

นักศึกษา สถานศึกษา สังคม ประเทศชาติ ตลอดจนเป็นข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าสำหรับผู้วิจัยและผู้สนใจต่อไป เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพและความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการของนักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี โดยกำหนดขอบเขตของการวิจัย ไว้ดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและอาจารย์ภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ปีการศึกษา 2553 จำนวน 18 คน และนักศึกษาภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ปีการศึกษา 2553 จำนวน 1,156 คน (ข้อมูลได้มาจากฝ่ายทะเบียนของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ปีการศึกษา 2553)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

1. การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารและครูอาจารย์ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน โดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) ผู้ที่มีประสบการณ์เป็นผู้บริหารจำนวน 5 คน และอาจารย์จำนวน 5 คน

2. การสำรวจความต้องการของนักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ปีการศึกษา 2553 โดยใช้ตารางการประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie; & Morgan 1970: 610) การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยแบ่งชั้นตามเพศและระดับชั้นของนักศึกษา ที่ประชากรจำนวน 1,300 คน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 297 คน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

- 1.1 เพศ
- 1.2 อายุ
- 1.3 ระดับชั้น
- 1.4 กศน.ตำบล

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพและความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการของนักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สภาพ หมายถึง ลักษณะที่เป็นจริงในด้านบริหารจัดการและดำเนินการ การจัดกิจกรรมนันทนาการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี

2. ความต้องการ หมายถึง ความรู้สึกเฉพาะตัวของบุคคลที่มีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการด้านต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน มีความสุขและส่งเสริมการเรียนรู้ในวิชาเรียนต่างๆ งานวิจัยนี้หมายถึง ความต้องการของนักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี

3. การจัดกิจกรรมนันทนาการ หมายถึง การดำเนินการให้มีกิจกรรมต่างๆ ที่นักศึกษาเข้าร่วมในเวลาว่างโดยไม่มีการบังคับ หรือเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ แล้วส่งผลก่อให้เกิดการพัฒนา รวมทั้งความสนุกสนาน ได้แบ่งการจัดกิจกรรมนันทนาการออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการจัดและดำเนินการ หมายถึง การปฏิบัติด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการที่กำหนดไว้และมีแนวทาง วัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ที่มีการวางแผนล่วงหน้า

3.2 ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ หมายถึง บุคลากรผู้มีความรู้ ความชำนาญในด้านต่างๆเกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการและการจัดกิจกรรมนันทนาการ

3.3 ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง บริเวณหรือพื้นที่ในการจัดกิจกรรมนันทนาการรวมถึงอุปกรณ์ต่างๆ

3.4 ด้านประเภทของกิจกรรมนันทนาการ หมายถึง กิจกรรมที่ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานีเป็นผู้ดำเนินการจัด ซึ่งผู้เข้าร่วมมีความสนุกสนานเพลิดเพลินและเปิดโอกาสทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆ ได้แสดงออกซึ่งความพึงพอใจและความต้องการโดยก่อให้เกิดความเจริญงอกงามทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ

4. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุทัยธานี ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดอุทัยธานี มีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ติดตามการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้ทั่วถึง เสมอภาคมีคุณภาพ มีมาตรฐานสู่ความเป็นสากลและตรวจสอบผลการดำเนินงานของข้าราชการ และบุคลากรในสังกัด ตลอดจนสำนักส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุทัยธานี

5. นักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ปีการศึกษา 2553 แบ่งเป็นดังนี้

5.1 เพศ หมายถึง นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้น ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี

5.2 อายุ หมายถึง จำนวนปีตั้งแต่แรกเกิดจนถึงปีปัจจุบันของนักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานีมี อายุตั้งแต่ 15 ปี ถึง 60 ปี แบ่งเป็น อายุ 15-25 ปี อายุ 26-35 ปี อายุ 36-45 ปีและอายุ 46-60 ปี

5.3 ระดับชั้น หมายถึง ชั้นเรียนของนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี แบ่งเป็น 3 ระดับชั้น ได้แก่ ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย

5.4 กศน.ตำบล หมายถึง ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนประจำตำบลที่เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี เพื่อให้ประชาชนได้รับการศึกษาตลอดชีวิตอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ เป็นการสร้างและขยายภาคีเครือข่ายในการมีส่วนร่วมการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในชุมชน ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมของภาคีเครือข่ายตลอดจนประสานและเชื่อมโยงการดำเนินงานจัดการศึกษาร่วมกับหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ทั้งนี้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ได้มีศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งในปัจจุบันได้ยกระดับเป็น กศน.ตำบลแล้ว มีจำนวน 12 แห่ง ดังนี้

5.4.1 กศน.ตำบลอุทัยใหม่

5.4.2 กศน.ตำบลเกาะเทโพ

5.4.3 กศน.ตำบลสะแกกรัง

5.4.4 กศน.ตำบลหาดทอง

5.4.5 กศน.ตำบลหนองเต่า

5.4.6 กศน.ตำบลหนองพังค้ำ

5.4.7 กศน.ตำบลดอนขวาง

5.4.8 กศน.ตำบลโนนเหล็ก

5.4.9 กศน.ตำบลหนองไผ่แบน

5.4.10 กศน.ตำบลเนินแจ้ง

5.4.11 กศน.ตำบลน้ำซึม

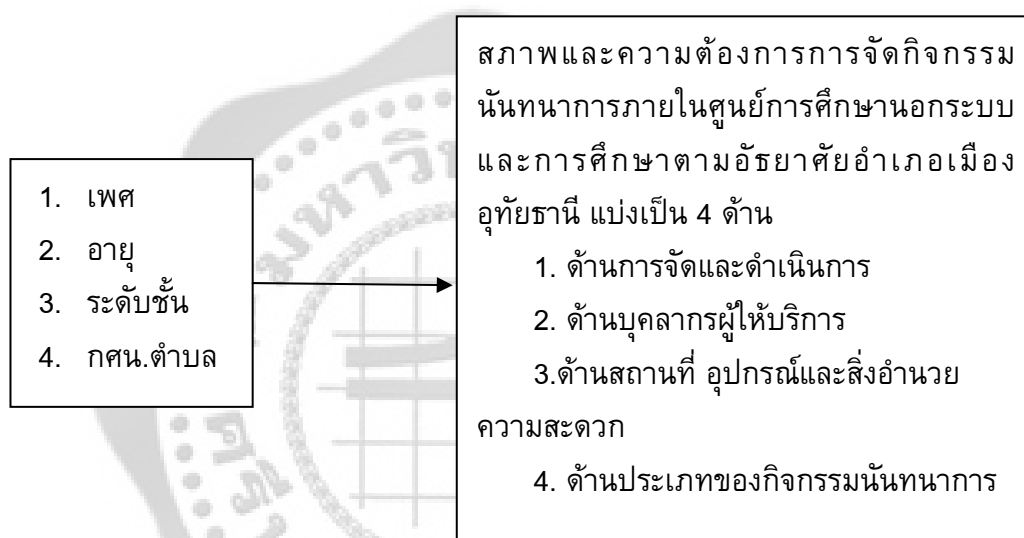
5.4.12 กศน.ตำบลท่าซุง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่องสภาพและความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการของนักศึกษาในศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี มีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

1. นักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ที่มีเพศต่างกัน มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการแตกต่างกัน
2. นักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ที่มีอายุต่างกัน มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการแตกต่างกัน
3. นักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ที่มีระดับชั้นต่างกัน มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการแตกต่างกัน
4. นักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ที่อยู่กศน.ตำบลต่างกัน มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง สภาพและความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการภายในศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาดำรง เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลประกอบและเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัยโดยสรุปเป็นหัวข้อ ดังนี้

1. แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสภาพและความต้องการ
2. แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการ
  - 2.1 ความหมายของนันทนาการ
  - 2.2 ความสำคัญของนันทนาการ
  - 2.3 คุณค่าและประโยชน์ของนันทนาการ
  - 2.4 ประเภทของกิจกรรมนันทนาการ
  - 2.5 การจัดกิจกรรมนันทนาการ
  - 2.6 หลักการจัดกิจกรรมนันทนาการ
  - 2.7 องค์ประกอบของการจัดกิจกรรมนันทนาการ
  - 2.8 การจัดนันทนาการในโรงเรียน
3. ประวัติและข้อมูลศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 4.1 งานวิจัยต่างประเทศ
  - 4.2 งานวิจัยในประเทศ

แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสภาพและความต้องการ

สภาพตามความหมายในพจนานุกรม หมายถึง ความเป็นเองตามธรรมดา หรือธรรมชาติเช่น สภาพความเป็นอยู่ สภาพดินมีอากาศ ลักษณะในตัวเอง ภาวะ ธรรมชาติ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. 2542: 1123)

อรุณ รักธรรม (2527: 67) ได้อธิบายความต้องการและความแตกต่างของมนุษย์ไว้ว่าเพราะความต้องการนี้เองที่เป็นตัวผลักดันให้มนุษย์ต่อสู้ดิ้นรนและทำทุกอย่างเพื่อสนองความต้องการของตัวเอง ขนาดของการต่อสู้ดิ้นรนก็จะขึ้นอยู่กับระดับความต้องการของแต่ละคนซึ่งมีไม่เท่ากัน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเข้าใจความต้องการของมนุษย์เพื่อจะได้บำบัดความต้องการเหล่านั้นได้ถูกต้อง ทฤษฎีความต้องการของมนุษย์จึงเป็นทฤษฎีหนึ่งที่เป็นแรงจูงใจให้ประชาชนออกกำลังกายได้มากขึ้น เพื่อมีประสิทธิภาพในการประกอบกิจกรรมในชีวิตประจำวัน

ทฤษฎี คักเคอร์รี่ (2534: 166) กล่าวว่า ความต้องการเป็นสิ่งที่พัวพันกับการดำรงชีวิตให้อยู่รอดของมนุษย์ ความต้องการจึงปรากฏออกมาในรูปของความต้องการอันจำเป็นแห่งชีวิต ซึ่งมีมาแต่กำเนิดและจัดหาขึ้นภายหลัง กล่าวโดยสรุปของความต้องการของมนุษย์มีอยู่ 3 ประการใหญ่ๆ ดังนี้

1. ความต้องการทางร่างกาย (Biological needs)
2. ความต้องการทางจิตใจ (Psychological needs)
3. ความต้องการทางสังคม (Social needs)

ทฤษฎีความต้องการ กล่าวถึงปัจจัยเกี่ยวกับความต้องการ ได้แก่ ทฤษฎีดังนี้

ทฤษฎีของมาสโลว์ (Maslow. 1970: 112 – 113) เป็นนักจิตวิทยาชาวอเมริกันได้ศึกษาความพึงพอใจเมื่อได้รับการตอบสนอง เขาได้เสนอทฤษฎีเกี่ยวกับการจูงใจ (A Theory of human motivation) ได้สรุปธรรมชาติของมนุษย์ได้ 3 ประการคือ

1. มนุษย์มีความต้องการและเป็นการต้องการที่มีอยู่ตลอดเวลา ไม่มีที่สิ้นสุด
2. ความต้องการได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่ใช่เป็นแรงจูงใจอีก ความต้องการที่ยังไม่ได้ตอบสนองเท่านั้นที่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรม
3. ความต้องการของมนุษย์ มีเป็นลำดับขั้นตอนสำคัญ (Hierarchy of needs) กล่าวคือ เมื่อความต้องการระดับต่ำได้รับการตอบสนองแล้วจะเกิดแรงจูงใจให้มีความต้องการระดับสูงขึ้นไปแบ่งออกเป็นขั้นได้ 5 ขั้นดังนี้

ขั้นที่ 1 ความต้องการทางสรีระ (Physiological needs) เป็นความต้องการพื้นฐานที่จำเป็นต่อร่างกายและชีวิตของมนุษย์ ได้แก่ ปัจจัยสี่ คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรคและรวมสิ่งจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต เช่น การออกกำลังกาย การพักผ่อน เป็นต้น

ขั้นที่ 2 ความต้องการความมั่นคงและความปลอดภัย (Security and safety needs) มีความมั่นคงและปลอดภัยในทางกายภาพ เช่น ความมั่นคงและปลอดภัยต่อร่างกายการประกอบอาชีพ การรักษาชีวิต การป้องกันอาชญากรรม

ขั้นที่ 3 ความต้องการความรัก (Affiliation or social needs) เป็นความต้องการรู้จักคุ้นเคยในสถานที่ทำงานและบ้าน เช่น รวมสมาชิก การติดต่อปฏิสัมพันธ์กันและกัน รักการแสดงออกถึงความ เป็นมิตร เป็นกลุ่มเดียวกัน ต้องการให้บุคคลอื่นยอมรับเป็นสมาชิกสังคม เช่น สโมสร คลับ หรือกลุ่มไม่เป็นทางการ เป็นต้น

ขั้นที่ 4 ความต้องการชื่อเสียง (Esteem or recognition needs) ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง การยกย่องนับถือจากผู้อื่น ซึ่งมาจากผลงานประกอบกับคุณงามความดี

ขั้นที่ 5 ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (Self - actualization needs) เป็นความต้องการขั้นสุดท้ายของมนุษย์ มนุษย์ทุกคนมีความคาดหวังไว้เป็นขั้นที่มนุษย์มีพร้อมบริบูรณ์แล้วทุกอย่าง มีครอบครัวที่ดี ทั้งนี้ ความสำเร็จในชีวิตย่อมขึ้นอยู่กับการรู้จักใช้ความสามารถของตนเอง

ทฤษฎีความต้องการของอัลเดอร์เฟอร์ (Alderfer modified hierarchy theory) (หลุยส์ จาปาเทศ. 2533: 40 – 41) เป็นผู้คิดทฤษฎีความต้องการนี้ใน ค.ศ. 1972 หรือเรียกทฤษฎี อีอาร์จี (ERG : Existence relatives – growth theory) ที่สนับสนุนทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ

มาสโลว์ (Maslow) เขาปรับเปลี่ยนให้เข้าใจง่ายขึ้นจาก 5 ชั้นของมาสโลว์เหลือเพียง 3 ลำดับชั้นเป็น ERG Theory Alderfer ได้เสนอแนะรายละเอียดของทฤษฎีดังนี้

1. ความต้องการการอยู่รอด (Existence needs) คือ ความต้องการขั้นพื้นฐานเพื่อประทังชีวิตของคน เพื่อการอยู่ได้ หรือเพื่อการอยู่รอด ความต้องการของเขาคือได้รวมเอาความต้องการชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 ของมาสโลว์เข้าไว้ นั่นคือความต้องการทางร่างกาย และความต้องการความปลอดภัยนั่นเอง

2. ความต้องการความสัมพันธ์ (Relateres needs) คือ ความต้องการที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์กับบุคคลรอบๆ ตัวและบุคคลในสังคมความต้องการตรงกับชั้นที่ 3 ของ มาสโลว์ ซึ่งเรียกว่า Social needs alderfer ได้ให้ความสำคัญความต้องการข้อนี้มากเพราะถือว่ามนุษย์จะอยู่ได้มิใช่ความต้องการพื้นฐานเท่านั้น แต่การรวมตัวอยู่ด้วยกันเป็นกลุ่มหรือหมู่พวกนั้นมีความจำเป็น

3. ความต้องการความก้าวหน้า (Growth needs) คือ ความต้องการเพื่อความเจริญก้าวหน้าเป็นความต้องการสูงสุดของคน ซึ่งเขาได้รวมเอาชั้นที่ 4 และชั้นที่ 5 (Esteem และ Self actualization Needs) ของมาสโลว์เข้าด้วยกัน ความต้องการขั้นนี้จะบ่งบอกถึงความสูงสุดของชีวิตของมนุษย์ชาติตนเอง

สำหรับโนลส์ (สวณัน วัฒนวงศ์. 2533: อ้างอิงจาก Knowles. 1970) นักการศึกษาผู้ใหญ่ที่มีชื่อเสียงชาวอเมริกัน ได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ แยกออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

1. ความต้องการทางกายภาพ (Physical needs) เป็นสิ่งที่สามารถสังเกตเห็นได้ง่ายส่วนมากมนุษย์เรามีความต้องการทางด้านนี้ เพื่อความคงอยู่ของร่างกาย ในทางการศึกษาผู้ใหญ่คือความต้องการแลเห็น ได้ยินเสียง ความสุขสบาย การพักผ่อน หมายความว่าถ้าหากตัวหนังสือเล็กเกินไป เสียงสูงเกินไป เบาเกินไป เกาอี้แข็งเกินไป สิ่งเหล่านี้อาจจะทำให้ไม่ประสบความสำเร็จได้

2. ความต้องการในการเจริญงอกงาม (Growth needs) นักจิตวิทยาส่วนมากเห็นตรงกันว่าความต้องการด้านนี้เป็นสิ่งสำคัญที่พาไปสู่ส่วนอื่นๆ ของความต้องการ ซึ่งตรงกับความต้องการกระทำตนตามความสามารถ (Self – actualization) ตามทฤษฎีของมาสโลว์นั่นเอง ผู้ใหญ่ที่มองไม่เห็นอนาคตของตัวเองนั้นเป็นบุคคลที่น่าสงสาร เพราะว่าการมองไม่เห็นความก้าวหน้าในอนาคตของตัวเอง ทำให้คุณค่าอื่นๆ ลดลงอย่างมาก จากการศึกษา พบว่าคนที่เกษียณอายุแล้วสามารถทำงานให้เป็นประโยชน์ได้ จะมีการปรับตัวได้ดีกว่าคนที่ไม่สามารถหางานทำหรือทำตนให้เป็นประโยชน์

3. ความต้องการได้รับความมั่นคงปลอดภัย (The needs for security) เป็นที่ยอมรับกันมานานแล้ว สัตว์โลกมีสัญชาตญาณสำหรับการป้องกันตัวเอง ความต้องการด้านความปลอดภัยทางร่างกาย ถ้าหากความต้องการความมั่นคงไม่ได้รับการสนองตอบจะเกิดอาการทางพฤติกรรมตามมาด้วย คือ เกิดความรู้สึกไม่มั่นคง โดยการถอนตัวออกจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทั้งหลาย

4. ความต้องการได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ (The needs for new experience) เมื่อคนแสวงหาความมั่นคง เขาต้องผจญภัยและการเสี่ยง คนเราจึงอาจจะเบื่อหน่ายต่องานประจำที่ซ้ำซาก

(Routine) ดังนั้น เมื่อความต้องการด้านนี้เกิดสับสนขึ้น บุคคลจะเกิดความวุ่นวายจนเกิดอาการทางพฤติกรรม หนึ่งอย่าง ความต้องการได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ รวมทั้งแนวความคิดใหม่ๆ

5. ความต้องการทางด้านความรัก (The needs for affection) คนทุกคนต้องการได้รับความรัก รวมทั้งการที่ประสบผลสำเร็จ ซึ่งในบางครั้งก็เป็นสาเหตุจากความต้องการด้านนี้อาจจะเรียกได้ว่าเป็นความต้องการทางด้านสังคม คือ ต้องการมีการร่วมกันแสดงความคิดเห็น ประสบการณ์ ความร่าเริง ความเศร้าโศก ถ้าหากความต้องการด้านนี้ไม่ได้รับการตอบสนองก็จะเกิดอาการ 2 ด้าน คือ การถอนตัวออกจากกลุ่ม หรือมีลักษณะก้าวร้าว แสดงอาการเป็นศัตรู

6. ความต้องการได้รับการยอมรับ (The needs for recognition) มนุษย์ส่วนมากต้องการได้รับความรู้สึกว่ามีคุณค่า ได้รับการยกย่องนับถือจากคนอื่น ๆ ในบางด้านของเขาความต้องการทางด้านนี้ทำให้เขามีการรวมกลุ่มทางสังคม เป็นชุมชน สถาบันต่างๆ ทำให้เขาสามารถแสวงหาสถานภาพและความสนใจจากสมาชิกในกลุ่มได้ด้วย

จากแนวคิดเกี่ยวกับความต้องการของอัลเดอร์เฟอร์ (Alderfer) และโนลส (Knowles) สรุปได้ว่า เป็นทฤษฎีการจูงใจที่เน้นเรื่องการตอบสนองความต้องการเช่นเดียวกับทฤษฎี ความต้องการขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับการดำรงชีวิต ความต้องการความสัมพันธ์ในสังคมและความต้องการเพื่อความเจริญก้าวหน้า ซึ่งความต้องการทั้งสามประการจะมีลักษณะต่อเนื่องกันเนื่องจากความต้องการทางวัตถุที่เป็นรูปธรรมไปสู่ความต้องการทางจิตใจที่เป็นนามธรรม

แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการ

การปฏิบัติกิจกรรมนันทนาการต่างๆ เป็นความต้องการพื้นฐานที่จำเป็นต่อร่างกายของมนุษย์เพราะในปัจจุบันความเจริญทางวิทยาศาสตร์และอุตสาหกรรมมีมากขึ้น มนุษย์เปลี่ยนแปลงธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิต การนำเครื่องจักรมาให้แทนพลังงานจากมนุษย์มีมากขึ้น การใช้กล่อมเนื้อและพลังงานในร่างกายจึงลดปริมาณลงมาก ทำให้สมรรถภาพลดลง เป็นผลทำให้ความสมบูรณ์ทางจิตใจและร่างกายลดลงประสิทธิภาพการปฏิบัติงานก็จะต่ำไปด้วย

แนช (สมบัติ กาญจนกิจ. 2544: 26; อ้างอิงจาก Nash. 1960) กล่าวว่านันทนาการเป็นสื่อสำหรับการสนองความพึงพอใจ ความต้องการของมนุษย์ ซึ่งอยู่ภายใต้แรงขับและความกดดันภายในตัวกระตุ้น นันทนาการเป็นการแสดงออกในทางที่ดีต่อความต้องการในช่วงเวลาว่างดังนั้น นันทนาการจึงตอบสนองทั้งบุคคลและสังคม

จันทร์ ผ่องศรี (เอนก หงษ์ทองคำ. 2542: 16; อ้างอิงจาก จันทร์ ผ่องศรี 2525: 1-10) กล่าวว่า คนไทยรู้จักใช้กิจกรรมนันทนาการมาแต่โบราณ ในระหว่างว่างเว้นศึกสงครามก็ได้ฝึกฝนการต่อสู้หลังจากนั้นก็จะมีการเล่นละคร มีการรำไทย มีการแต่งโคลงกลอน ฉะนั้น การนันทนาการจึงแฝงอยู่ในลักษณะดังกล่าวมาแล้ว ในงานเทศกาลต่างๆ ของไทยในทุกยุคทุกสมัยนิยมให้มีการเทศน์นิทานชาดก ในงานสงกรานต์ชาวไร่ชาวนาจะหยุดการทำงาน ไปทำบุญตักบาตร ไปเล่นเกมสีกีฬาพื้นเมือง ร้องเพลง เดินไปตามถนนสนุกสนาน ซึ่งลักษณะเช่นนี้ก็ถือว่าเป็นนันทนาการแบบหนึ่ง

เอนก หงษ์ทองคำ (2542: 57) กล่าวว่า ผู้ดำเนินหนานการนั้นเป็นเปรียบเสมือนกับช่างไม้ จะต้องมีความเข้าใจงานของตน วิธีการและรู้จักการใช้เครื่องมือ ทั้งนี้ การทำงานจำเป็นต้องใช้ความเข้าใจ ทักษะและความสามารถอย่างมีประสิทธิภาพ

สมบัติ กาญจนกิจ (2544: 21-22) กล่าวว่า การศึกษาเรื่องของการนันทนาการเป็นกระบวนการการจัดบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการ ความสนใจ หรือสร้างแรงจูงใจให้แก่ บุคคล และสังคม ซึ่งถือเป็นความรับผิดชอบของรัฐบาลของประเทศที่จะต้องจัดบริการเพื่อสังคมให้มีความอบอุ่น เป็นระเบียบเรียบร้อยและบทบาทของภาคเอกชน ธุรกิจบริการต้องพัฒนาเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม

ความหมายของนันทนาการ

ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตมนุษย์ กล่าวถึงความหมายของนันทนาการไว้ดังนี้

“นันทนาการ” ซึ่งเป็นคำที่ได้รับการยอมรับจากผู้ทรงคุณวุฒิทางภาษาศาสตร์ว่ามีความหมายตรงตามลักษณะวิชา ลักษณะกิจกรรมมากกว่า “สันทนาการ” ซึ่งเป็นคำเดิมนันทนาการตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Recreation ซึ่งมาจากศัพท์ คือ Re และ Create แปลว่า สร้างขึ้นมาใหม่ การทำให้สดชื่น เสริมพลังงานขึ้นมาใหม่ อีกนัยหนึ่งนันทนาการ ซึ่งในภาษาอังกฤษ คือ Recreation มีรากศัพท์จากภาษากรีก คือ RE – Cre – Are ซึ่งหมายถึง กิจกรรมของเยาวชนและผู้ใหญ่ (สมบัติ กาญจนกิจ. 2533: 10 – 12)

อย่างไรก็ตาม คำว่า “นันทนาการ” นั้น ยังไม่เป็นที่นิยมใช้แต่ประการใด คงใช้คำว่า “สันทนาการ” กันไปอย่างกว้างขวาง จนกระทั่งกระทรวงศึกษาธิการ ได้ปรับปรุงหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปลายปี พ.ศ.2518 ในหลักสูตรมีการบังคับเนื้อหาวิชา “นันทนาการ” ให้มีเรียนด้วย คำนี้จึงเริ่มใช้กันอย่างเป็นทางการเป็นครั้งแรก (คณิต เขียววิชัย.2529: 13)

นอกจากนี้นักการศึกษาได้ให้คำจำกัดความของนันทนาการดังนี้

จอห์น ฟินเลย์ (จันทร์ ผ่องศรี. 2525: 14 – 15; อ้างอิงจาก John Finley: 1967) กล่าวว่า นันทนาการมีความหมายรวมถึงการเล่น การแสดงออกในกิจกรรม การเล่นกีฬาการฟังและเล่นดนตรี การเล่นละคร รวมไปถึงกิจกรรมต่างๆ ซึ่งก่อให้เกิดความพอใจ สร้างสรรค์ให้เกิดความสุขและความยินดีของชีวิต

ไวแนนส์ (จรินทร์ ธานีรัตน์. 2528: 16; อ้างอิงจาก Winans: 1978) ได้ให้คำจำกัดความของนันทนาการว่า หมายถึง การแสดงออกตามธรรมชาติของมนุษย์ในทางความต้องการและความสนใจ ในอันที่จะแสวงหาความพึงพอใจในเวลาว่าง

จรินทร์ ธานีรัตน์ (2528: 17) ให้ความหมาย “นันทนาการ” ตามคำศัพท์ (Terminology) เน้นเรื่องกิจกรรมที่กระทำในเวลาว่าง โดยใช้ความสมัครใจเป็นหลัก ไม่มีการบังคับและได้รับความพึงพอใจและเพลิดเพลินจากกิจกรรมนั้น เป็นหลักสำคัญในการพิจารณาว่ากิจกรรมนั้นเป็นกิจกรรมนันทนาการหรือไม่

คณิต เขียววิชัย (2529: 14) ได้กล่าวไว้ในหนังสือหลักนันทนาการว่า นันทนาการ หมายถึง กิจกรรมยามว่างที่ทุกคนเข้าร่วมโดยสมัครใจและกิจกรรมนั้นจะก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้เข้าร่วมในทันทีทันใด ทั้งนี้กิจกรรมนั้นๆ จะต้องไม่ขัดต่อวัฒนธรรมที่พึงงามของสังคมนั้น ๆ

กราเซีย (บรรจง คณะวรรณ. 2531: 32; อ้างอิงจาก Waiskopf Grazia: 1980) กล่าวว่า นันทนาการ มีหลายรูปแบบทั้งประเภทต้องการเข้าร่วมทำหรือร่วมนั่งฟัง นั่งดูนั่งคิด และความสนใจ ความต้องการ อายุ ร่างกาย สติปัญญา ความจุ ความสามารถ มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเข้าร่วมและการเปลี่ยนแปลงอยู่

บรรจง คณะวรรณ (2531: 31) กล่าวว่า นันทนาการ หมายถึง การเข้าร่วมทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งในช่วงที่มีเวลาว่างจากงานประจำ หรือการทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ที่ตนเองมีความสนใจขณะมีเวลาว่าง เพื่อเพิ่มทักษะ ประสบการณ์และการเข้าทำกิจกรรมนั้น ก็เป็นไปด้วยความสมัครใจ เป็นการทำงานที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น หรือสร้างสรรค์งานชิ้นใหม่หรือเป็นการเข้าร่วมทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เพื่อลดเวลาว่างที่ตัวเองมีอยู่ให้น้อยลง เป็นการลดความเครียดทั้งทางกายและทางอารมณ์ ให้หมดหรือน้อยลงกลับเป็นคนใหม่ที่มีพลัง มีความสดชื่นที่เต็มไปด้วยพลังพร้อมที่จะทำงานหรือเผชิญโชคต่อไป

พระพงศ์ บุญศิริ (2542: 13) ได้ให้ความหมายของนันทนาการไว้ว่า เป็นกิจกรรมที่กระทำในเวลาว่าง โดยมีความพึงพอใจ สมัครใจ ไม่มีการบังคับและได้รับความสุขเพลิดเพลินใจจากการเข้าร่วมกิจกรรม

ชูชีพ เยาวพัฒน์ (2543: 21) ได้ให้ความหมายของนันทนาการว่า นันทนาการ หมายถึง กิจกรรมที่คนเราใช้เวลาว่างจากภารกิจงานประจำโดยเข้าร่วมด้วยความสมัครใจและกิจกรรมที่ทำได้ไม่ขัดต่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมและกฎหมายบ้านเมือง เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาหรือความเจริญของทางกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา จนรู้สึกมีความสุขสดชื่นกลับคืนมาสู่สภาวะปกติ

ดังนั้น จึงสรุปความหมายของนันทนาการได้ว่า นันทนาการ หมายถึง กิจกรรมที่บุคคลกระทำ หรือเข้าร่วมในเวลาว่างจากภารกิจงานประจำด้วยความสมัครใจและได้รับความพึงพอใจจากกิจกรรมที่ทำไม่ขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณีและกฎหมายบ้านเมือง เป็นกิจกรรมที่ทำให้พัฒนาประสบการณ์และคุณภาพชีวิตของบุคคล หรือสังคมเมือง ส่งผลให้เกิดการพัฒนาสุขภาพร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เกิดความสนุกสนาน ร่าเริง ทำให้ลดความเครียดคลายความเมื่อยล้าสร้างความสดชื่นขึ้นมาใหม่และเป็นการเพิ่มทักษะให้มีความชำนาญมากขึ้น

ความสำคัญของนันทนาการ

นันทนาการ นับว่าเป็นปัจจัยความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมนันทนาการนั้นก่อให้เกิดการเรียนรู้ พัฒนาทักษะและเสริมประสบการณ์ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิต ดังนั้น จึงมีผู้เห็นถึงความสำคัญและได้สรุปความสำคัญของนันทนาการไว้ ดังนี้

ฟอง เกิดแก้ว (2527: 33) ได้กล่าวไว้ว่า เวลาว่างเป็นเวลาที่มียุทธประโยชน์อย่างยิ่งสามารถนำมาพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ด้วย พัฒนาสุขภาพ สร้างมนุษยสัมพันธ์ สร้างความเป็นพลเมืองดีและพัฒนาบุคคลเป็นอย่างดีอีกด้วย

ประพันธ์ศิริ ไชยชนะใหญ่ (2527: 12) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการใช้เวลาว่างว่าเป็น การรู้จักใช้เวลาว่างเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งอย่างหนึ่งของมนุษย์ ผู้ฉลาดพึงแสวงหาวิธีการพักผ่อน โดยใช้กิจกรรมต่างๆ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์กับตนเองและสังคมซึ่งจะเป็นเครื่องตอบสนองความต้องการ ความสนใจ และความพึงพอใจของผู้คน กิจกรรมที่อาจใช้เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจนั้นมีมากมายหลายชนิด ซึ่งอาจเลือกได้ตามความสมัครใจ การประกอบกิจกรรมที่เป็นประโยชน์เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจนี้ หรือเวลาจากการประกอบกิจวัตรประจำวันต่างๆ ด้วยเหตุผลดังกล่าว มนุษย์จึงจำเป็นต้องประกอบกิจกรรมบางอย่างในยามว่างเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดและความเมื่อยล้าต่างๆ กิจกรรมนั้นควรเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม บางคนประกอบกิจกรรมที่ไม่พึงปรารถนาบางอย่างเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดของตนเอง

ทองสุข สัมปหังสิต (2531: 2) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ว่า การใช้เวลาว่างที่ถูกต้องจะเป็นประโยชน์อย่างมาก ทั้งยังเป็นการลดปัญหาต่างๆ ด้วย โดยเฉพาะปัญหาวัยรุ่นในปัจจุบันซึ่งมักมีต้นเหตุมาจากการใช้เวลาว่างไม่ถูกต้องเหมาะสม เช่น การติดยาเสพติด เล่นการพนัน มั่วสุมสถานเริงรมย์ต่างๆ การช่วยให้มีการใช้เวลาว่างที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ได้ สามารถทำได้ โดยบิดา มารดา ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ รวมทั้งมหาวิทยาลัยต้องปลูกฝังความสนใจในการใช้เวลาว่าง

สมบัติ กาญจนกิจ (2533: 37 – 36) ได้สรุปให้เห็นถึงความต้องการใช้เวลาว่างไว้ดังนี้

1. ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดของร่างกาย
2. ช่วยให้มีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์
3. ทำให้จิตใจสดชื่นแจ่มใส
4. ทำให้ครอบครัวได้แสวงหาความสุขร่วมกัน
5. ทำให้มีความสุขสนุกสนานเพลิดเพลิน
6. ทำให้ได้รับความรู้เพิ่มเติม
7. สร้างมิตรภาพและความสัมพันธ์อันดี
8. สร้างรายได้นอกเหนืองานปกติ

สมบัติ กาญจนกิจ (2542: 52 – 53) กล่าวว่า นันทนาการเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ในยุคปัจจุบันเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะว่ามีวิถีการดำเนินชีวิตของคนเรานั้นได้เปลี่ยนแปลงไปจนเป็นผลให้ต้องมีปัจจัยที่หาเพิ่มเติมจากปัจจัยสี่ประการ ได้แก่ เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรคและอาหาร ปัจจัยที่หานี้ก็คือการพักผ่อน หรือกิจกรรมนันทนาการ จากการเปลี่ยนแปลงนี้เองทำให้นันทนาการมีบทบาทและมีความสำคัญต่อมนุษย์เป็นอย่างมาก ซึ่งในส่วนต่อไปนี้จะกล่าวถึงความสำคัญของนันทนาการว่ามีความสำคัญต่อส่วนใดบ้าง ดังต่อไปนี้

1. ประชากรในสังคม นั้นหนทางการเป็นสื่อสำคัญในการที่จะพัฒนามนุษย์ให้มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม ดังนั้น นั้นหนการจึงมีความสำคัญต่อประชากรในสังคมเป็นอย่างยิ่ง

2. ครอบครัวจัดได้ว่าเป็นสังคมหน่วยย่อยที่เล็กที่สุดซึ่งในปัจจุบันนี้สัมพันธภาพในครอบครัวไม่ค่อยแน่นแฟ้นเหมือนสมัยก่อนๆ เพราะทุกคนต่างมีความจำเป็นในการทำมาหากิน สภาพแวดล้อม ที่จะต้องแข่งขันกับเวลาและการแข่งขันกับคนอื่นทำให้สมาชิกในครอบครัวไม่ค่อยมีโอกาสนี้จะได้พบกันมากนัก ดังนั้นนั้นหนการยังช่วยลดปัญหาการใช้เวลาว่างให้กับสมาชิกในครอบครัวอีกด้วย เป็นผลทำให้ผู้นำครอบครัวได้ทำบทบาทของตนเองได้ดีขึ้น

3. ชุมชน นั้นหนการช่วยพัฒนาชุมชนให้มีความสมบูรณ์หลาย ๆ ด้านด้วยกันคือ ช่วยสร้างคนให้เป็นสมาชิกที่ดีมีเหตุผลเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว มีความขยันขันแข็งทั้งนี้เพราะกิจกรรมนั้นหนการช่วยเสริมสร้างสมาชิกภาพที่ดีให้กับชุมชนเพราะว่าพวกเขาเหล่านั้นได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ในการร่วมกิจกรรมนั้นหนการ และในกิจกรรมนั้นหนการบางประเภท เช่น กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์จะช่วยให้สมาชิกในสังคมรู้จักเสียสละและช่วยเหลือ

4. ลดปัญหาอาชญากรรม ในชุมชนที่สงบยอมไม่มีปัญหาอาชญากรรม ถ้าหากเราพิจารณาถึงปัญหาอาชญากรรมจะพบว่าสาเหตุที่สำคัญอันหนึ่งก็คือการปล่อยให้คนบางประเภท โดยเฉพาะวัยรุ่นอยู่ว่างมากเกินไปจนทำให้หมกมุ่นกับอบายมุขและประพฤติดนทีก่ออาชญากรรมดังกล่าว ดังนั้น ถ้าหากในชุมชนมีโปรแกรมนั้นหนการให้กับบุคคลเหล่านี้ก็จะช่วยลดปัญหาอาชญากรรมได้ช่วยให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ดี ทั้งนี้เพราะว่านั้นหนการนั้นจะครอบคลุมไปถึง เรื่องการจัดสภาพแวดล้อมให้สวยงาม เป็นการป้องกันมลภาวะได้อีกทางหนึ่งด้วยการจัดสวนหย่อมที่ดีหรือการจัดสวนไม้ดอกไม้ประดับก็จะช่วยรักษาสมดุลทางธรรมชาติได้เป็นอย่างดีดังนั้น ถ้าหากในชุมชนใดก็ตามขาดกิจกรรมนั้นหนการ หรือไม่มีการวางโปรแกรมนั้นหนการไว้ก็อาจมีปัญหาด้านมลภาวะได้

5. ประเทศชาติ นั้นหนการมีความสำคัญต่อประเทศชาติเป็นอย่างมากทั้งนี้เพราะว่ากิจกรรมนั้นหนการจะช่วยลดปัญหาความประพฤติดของประชากรลงได้อย่างมากจนอาจกล่าวได้ว่ากิจกรรมนั้นหนการจะช่วยสร้างความสงบสุขภายในได้เป็นอย่างดีเพราะเมื่อคนภายในชาติได้เล่นได้ออกกำลังกายก็ทำให้มีสุขภาพดีทำให้รัฐบาลไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลและเมื่อคนมีสุขภาพดี มีโอกาสได้ผ่อนคลายความตึงเครียดจะส่งผลให้มีสุขภาพจิตดีไม่โกรธหรืออาฆาตแค้นยอมทำให้การทะเลาะวิวาทไม่เกิดขึ้นในสังคม

เอนก หงษ์ทองคำ (2542: 4) ได้กล่าวถึงความสำคัญของนั้นหนการโดยแยกประเภทดังนี้

1. ความสำคัญต่อบุคคล นั้นหนการมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับชีวิตคนเรา นั้นหนการเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันนอกเหนือจากการทำงานและกิจกรรมประจำวันแล้ว คนเราต้องการใช้เวลาว่างเพื่อการพักผ่อน เพื่อคลายความเครียดทางกาย ทางอารมณ์ เพื่อความพึงพอใจและเสริมสร้างสมรรถนะสำหรับชีวิตในโอกาสต่อไป

2. ความสำคัญต่อครอบครัว ครอบครัวเป็นสังคมหน่วยย่อยที่สุดและเป็นองค์ประกอบสำคัญของสังคมอื่นๆ เช่น ชุมชน ประเทศชาติและนานาชาติ กิจกรรมนันทนาการเป็นขบวนการหนึ่งของทางสังคมที่เสริมสร้างให้คนรู้หน้าที่ รับผิดชอบและรู้จักหลักการจัดการให้เหมาะสมกับโอกาสและสถานที่ การได้ใช้กิจกรรมนันทนาการในครอบครัวในโอกาสต่างๆ ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวให้มีความใกล้ชิด เข้าใจ รักและผูกพันกันมากยิ่งขึ้น

3. ความสำคัญต่อชุมชน ในประเด็นนี้มีนัยสำคัญสองประการคือ นันทนาการสร้างชุมชนให้มีประโยชน์ประการหนึ่ง และองค์กรชุมชนควรจัดสร้างกิจกรรมนันทนาการเพื่อคุณภาพของชุมชนเองอีกประการหนึ่ง

ประการแรก นันทนาการช่วยสร้างสมาชิกของชุมชนให้มีเหตุผล มีคุณภาพดี มีประสิทธิภาพและกำลังงานที่ดีของชุมชน ทั้งนี้ เพราะนันทนาการจะเป็นกิจกรรมส่งเสริมให้สมาชิกชุมชนรู้หน้าที่ รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์แก่ตนและกลุ่ม รู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนตัวดำรงตนเป็นพลเมืองดี ซึ่งเป็นการสร้างสมาชิกที่ดี ลดละปัญหาสังคม ลดปัญหาอาชญากรรมรวมไปถึงปัญหาของประเทศชาติ อีกประการหนึ่งสมาชิกที่ดีของชุมชนย่อมเสริมสร้างสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ดีด้วย

ประการที่สอง องค์กรในชุมชนควรรับบทบาท หน้าที่ จัดบริการกิจกรรมนันทนาการแก่สมาชิกให้หลากหลายและทั่วถึง เพื่อบริการแก่สมาชิกตามความถนัด ความสนใจในโอกาสต่างๆ ทั้งในรูปแบบให้เปล่าและรูปแบบอื่น ตามสภาพความคล่องตัวของชุมชน ความสำคัญต่อประเทศชาติ ความมั่นคงของประชาชาติมีองค์ประกอบด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและการทหารองค์ประกอบทุกด้านดังกล่าวมีพื้นฐานจากประชาชน ถ้าประชาชนมีสุขภาพดี มีจิตใจดี รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ปราศจากโรค มีการศึกษาดีรู้จักหน้าที่ บทบาทของตัวเอง ครอบครัว ชุมชนและประเทศชาติ ย่อมเป็นกำลังหลักและสร้างความมั่นคงให้ประเทศชาติความสำคัญต่อนานาชาติ

ชุมชนนานาชาติที่พัฒนาแล้วจากขบวนการพัฒนาบุคคล ครอบครัว ชุมชนและประเทศชาติ ย่อมรู้หน้าที่ บทบาทและมีความเข้าใจในสัมพันธภาพของมนุษยชาติ หลีกเลียงข้อขัดแย้ง การปะทะอย่างรุนแรง ใช้การเจรจาประนีประนอมด้วยเหตุผลไม่ดูถูก กตัญญู ช่มเหล่งกันในเรื่องเชื้อชาติ สีผิววัฒนธรรม ประเพณี ระบบการปกครองและการที่ประชาชาติได้มีกิจกรรมร่วมกัน เช่น กีฬาโอลิมปิก กีฬาภาคพื้นทวีป กีฬานานาชาติ กีฬาสมัครรวมไปถึงการแลกเปลี่ยนกิจกรรมศิลปวัฒนธรรมต่างๆ สร้างความเข้าใจความ รักสามัคคีฉันท์ให้ดียิ่งขึ้น

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า นันทนาการ เป็นปัจจัยสำคัญและเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับชีวิตมนุษย์ ซึ่งนอกจากช่วยพัฒนาการในด้านคุณภาพชีวิตส่วนบุคคลแล้วยังช่วยให้มีการพัฒนาต่อเนื่องไปยังคุณภาพของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติอีกด้วย

คุณค่าและประโยชน์ของนันทนาการ

บัทเลอร์ (เอนก หงษ์ทองคำ. 2542; อ้างอิงจาก Butler. 1959: 14 –15) ได้กล่าวถึงคุณค่าทางนันทนาการที่มีต่อมนุษย์ไว้พอสรุปได้ คือ นันทนาการเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์นันทนาการคือ ทางออกที่ดีของการแสดงออกและการพัฒนาตนเอง การเล่น หรือนันทนาการ ช่วยให้เด็กมีความเจริญเติบโต และมีประสบการณ์ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตเมื่อเจริญวัยขึ้น ช่วยให้เด็กมี

ความกระตือรือร้นในชีวิตและกิจกรรมต่างๆ ช่วยให้ได้มาซึ่งทักษะที่จำเป็นสำหรับชีวิตในภายหลัง สำหรับผู้ใหญ่ นั้นหนทางการเป็นการแสดงออกในกิจกรรมต่างๆ และเป็นการคบหาสมาคมซึ่งกันและกัน นั้นหนทางการ เป็นวิธีหาความสุข ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสมดุลในชีวิตกับการทำงาน

ไวส์คอปฟ์ (สมบัติ กาญจนกิจ. 2544: 33; อ้างอิงจาก Weiskopf. 1975) ได้กล่าวถึงคุณค่าของนั้นหนทางการที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตและการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ต่อผู้เข้าร่วมดังนี้

1. นั้นหนทางการกับผลทางด้านจิตวิทยา เป็นที่ยอมรับกันว่ากิจกรรมนั้นหนทางการเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการที่จะป้องกันบุคคลที่ป่วยทางด้านจิตใจและยังใช้ในการฟื้นฟูจิตใจให้กลับคืนสภาพเดิมได้เร็ว นอกจากนี้ นั้นหนทางการยังช่วยลดความคับข้องใจหรือความวิตกกังวล

2. นั้นหนทางการกับผลทางร่างกาย กิจกรรมนั้นหนทางการประเภทเกมและกีฬา จะช่วยส่งเสริมสมรรถภาพทางกายให้แก่ผู้เข้าร่วมได้เป็นอย่างดี ทำให้ร่างกายได้รับพัฒนาทุกส่วน ส่งเสริมการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของระบบในร่างกาย โดยเฉพาะระบบไหลเวียนโลหิต ระบบหายใจ ระบบกล้ามเนื้อและระบบขับถ่ายของเสีย เมื่อร่างกายแข็งแรงก็จะมีผลให้สามารถประกอบภารกิจประจำวันได้ดียิ่งขึ้น

3. นั้นหนทางการกับผลทางสังคม กิจกรรมนั้นหนทางการเปิดโอกาสให้บุคคลที่เข้าร่วมมีการทำงานและรับผิดชอบร่วมกัน มีการติดต่อประสานงาน เสริมสร้างความสัมพันธ์กันดีต่อกันจึงเป็นการส่งเสริมให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปด้วยความราบรื่น

ประเภทของกิจกรรมนั้นหนทางการ

กิจกรรมนั้นหนทางการนั้น มีขอบข่ายครอบคลุมอย่างกว้างขวาง ดังนั้น จึงมีนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญด้านนั้นหนทางการหลายท่านได้แบ่งประเภทของกิจกรรมตามแนวคิดที่ต่างกันแต่สอดคล้องกันในเรื่องของเนื้อหาของสาระของกิจกรรม ซึ่งในที่นี้ขอเสนอประเภทของกิจกรรมนั้นหนทางการไว้ดังนี้

เอนก หงษ์ทองคำ (2542: 18) ได้แบ่งประเภทและขอบข่ายของกิจกรรมนั้นหนทางการไว้ 11 ประเภทดังนี้

1. ศิลปหัตถกรรม (Art and crafts) เป็นงานประเภทสร้างสรรค์ ได้แก่ การปั้น การแกะสลัก การวาดเขียน การจักสาน การเย็บปักถักร้อย การประดิษฐ์ เป็นต้น

2. การเต้นรำ (Dance) เป็นกิจกรรมเพื่อการแสดงออก (Performance) ได้แก่ การเล่นรำพื้นเมือง กิจกรรมเข้าจังหวะ การเต้นรำสร้างสรรค์ การเต้นรำงานสังคม เป็นต้น

3. การละคร (Drama) เป็นกิจกรรมแสดงเป็นเรื่อง มีบท (Script) เป็นองค์ประกอบสำคัญและอาจมีองค์ประกอบอื่นๆ ในการละครเพื่อให้มีความสมบูรณ์ เช่น การเต้นรำ การดนตรี เป็นต้น

4. เกมและกีฬา (Games and sports) เป็นกิจกรรมเพื่อการแสดงออก (Performance) อีกชนิดหนึ่งที่มีวิธีการเล่น การแข่งขันที่มีกฎ ระเบียบและกติกา มีชนิดกีฬาและเกมมากมาย เช่น กีฬากลางแจ้ง กีฬาในร่ม กีฬาทางน้ำ กีฬาสวนบุคคล กีฬาเป็นทีม เป็นต้น

5. งานอดิเรก (Hobbies) เป็นกิจกรรมเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ ให้ความเพลิดเพลิน ประกอบด้วยกิจกรรมประเภทการสะสม การประดิษฐ์สร้างสรรค์และประเภทการศึกษา

6. การดนตรีและเพลง (Music) เป็นกิจกรรมสร้างสรรค์ความสุข สนุกสนาน องค์ประกอบสำคัญของการดนตรีและเพลงคือ การแต่งเพลง การร้องเพลง การเล่นดนตรี การฟังเพลง การเต้นประกอบเพลง เป็นต้น

7. นันทนาการกลางแจ้ง (Outdoor recreation) เป็นกิจกรรมเพื่อการพักผ่อนเพื่อการศึกษา เพื่อสุขภาพทั้งร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ ประกอบด้วยกิจกรรม การท่องเที่ยว การอยู่ค่ายพักแรม กีฬากลางแจ้ง การปลูกต้นไม้และธรรมชาติศึกษา เป็นต้น

8. การอ่าน การเขียนและการพูด (Reading, writing and speaking) เป็นกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเพลิดเพลิน ความสนุกสนาน และความสัมพันธ์อันดีในสังคม

9. นันทนาการทางสังคม (Social recreation) เป็นกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีในสังคมของบุคคลและกลุ่มที่ยังไม่รู้จักกันให้รู้จักกัน บุคคลและกลุ่มที่รู้จักกันแล้วให้มีความสัมพันธ์อันดีมากยิ่งขึ้น กิจกรรมที่ส่งเสริมวัตถุประสงค์ดังกล่าวคือ งานฉลองในโอกาสต่างๆ อาทิ วันเกิด งานเลี้ยงสังสรรค์ งานแต่งงาน เป็นต้น

10. กิจกรรมพิเศษ (Special event) เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นหรือจัดขึ้นเป็นครั้งคราวในโอกาสพิเศษ เทศกาล เพื่อให้บุคคลและกลุ่มเข้ามาร่วมด้วยความสมัครใจ เพื่อความสนุกสนาน กิจกรรมเหล่านี้ได้แก่ กิจกรรมตามเทศกาลและประเพณี การแสดง การแสดงสินค้า เป็นต้น

11. งานอาสาสมัคร (Voluntary services) ในสังคมที่มีความสมบูรณ์ จะต้องมีการมีกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อตอบสนองความต้องการทางสังคม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออาสาสมัคร ไม่หวังค่าตอบแทน เจตนาช่วยสังคม กิจกรรมเหล่านี้ ได้แก่ กิจกรรมชมรม สมาคมอาสาสมัครต่างๆ ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด เป็นต้น

ส่วน สมบัติ กาญจนกิจ (2544: 38 – 56) ได้แบ่งประเภทของกิจกรรมนันทนาการออกเป็น 15 ประเภท ไว้ดังนี้

1. กิจกรรมนันทนาการประเภทศิลปหัตถกรรม (Art and craft) หมายถึง งานศิลปะต่างๆ ที่ทำขึ้นด้วยมือในเวลาว่าง มิได้ทำเป็นอาชีพหรือหวังผลตอบแทน เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะความสามารถในการใช้มือสร้างงานฝีมือให้แก่ชุมชน เช่น งานไม้ เย็บปักถักร้อย การวาดภาพ แกะสลัก งานประดิษฐ์อุปกรณ์เครื่องใช้ต่างๆ ฯลฯ

2. กิจกรรมนันทนาการเกมกีฬา (Games and sports) เป็นกิจกรรมที่ต้องการความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการเคลื่อนไหว สถิติปัญญา ความทนทานและพลังกำลังของร่างกายเป็นกิจกรรมที่สนุกสนาน ตื่นเต้นและท้าทายความสามารถของผู้ร่วมกิจกรรม ดังนั้นกิจกรรมประเภทนี้จึงได้รับความนิยมสูงและมากขึ้นเรื่อยๆ

3. กิจกรรมนันทนาการการเต้นรำ (Dances) เป็นกิจกรรมการแสดงออกผ่านการเคลื่อนไหว และยังเป็นการแสดงออกถึงอารมณ์และเหตุการณ์ต่าง ๆ เช่น ความสุข เสียใจ ความรัก สงคราม การบูชา ฯลฯ และมีพัฒนาการการเต้นรำเรื่อยถึงปัจจุบัน

4. กิจกรรมนันทนาการท่องเที่ยวทัศนศึกษา (Tourism and traveling) เป็นกิจกรรมที่บุคคลและชุมชนให้ความสนใจและนิยมเลือกในช่วงเวลาว่างหรือเวลาอิสระมากที่สุด

5. กิจกรรมนันทนาการพัฒนาจิตใจและความสงบสุข เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาอารมณ์สุข ซึ่งอารมณ์สุขนั้นมี 2 ลักษณะด้วยกันคือ อารมณ์สนุกสนาน (Fun) เน้นความตื่นเต้นเร้าใจหรือตลกขบขัน และอารมณ์สุขสงบ (Peace) เน้นการพัฒนาจิตใจ สมาธิและสติปัญญา

6. กิจกรรมนันทนาการการละคร (Drama) เป็นกิจกรรมการแสดงออกเป็นการระบายอารมณ์หรือกิจกรรมของชีวิตประจำวัน การสร้างความรู้สึกการแสดงออกแห่งตน เกิดได้หลายวิธี เช่น การแสดงการศาสนา การฝัน หรือจินตนาการ ที่ส่งเสริมพัฒนาการทางด้านอารมณ์สุขสนุกสนาน

7. กิจกรรมนันทนาการงานอดิเรก (Hobby) เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณค่าชีวิตของมนุษย์ ตั้งแต่วัยเด็ก เยาวชนและผู้สูงอายุ เป็นการส่งเสริมการสร้างประสบการณ์ชีวิตเป็นการบำบัดทางกายและจิตใจ ส่งเสริมโอกาสให้บุคคลเลือกกิจกรรมตามความสนใจ

8. กิจกรรมนันทนาการการดนตรีและร้องเพลง (Music and singing) เป็นกิจกรรมที่เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน ทั้งในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การแสดงออกแห่งตน การท้าทาย การแสดงความสามารถขั้นสูงที่บุคคลจะพึงกระทำได้ เป็นการระบายอารมณ์ เป็นการผ่อนคลายความตึงเครียด ซึ่งมีบทบาทต่อบุคคล ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

9. กิจกรรมนันทนาการกลางแจ้ง/ นอกสถานที่ (Outdoor recreation) เป็นกิจกรรมหลากหลายที่ส่งเสริมให้บุคคลมีโอกาสใกล้ชิดธรรมชาติ ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการเจริญเติบโตทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของบุคคลและสังคม

10. กิจกรรมนันทนาการทางสังคม (Social recreation) เป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมโอกาส มนุษย์สัมพันธ์ ความเข้าใจ ความสามัคคีอันดีต่อเพื่อนมนุษย์

11. กิจกรรมนันทนาการพิเศษ (Special events) เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นในโอกาสเทศกาลพิเศษ ต้องมีการจัดเตรียมอาคารสถานที่เพื่อเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มาร่วมกัน เช่น เทศกาลสงกรานต์ ลอยกระทง ฯลฯ

12. กิจกรรมนันทนาการวรรณกรรม (อ่าน พูด และเขียน) (Reading, speaking and writing) เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้บุคคลพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถ จัดได้ทุกระดับวัยและเพศ เป็นกิจกรรมที่เก่าแก่ของมนุษยชาติ

13. กิจกรรมนันทนาการการบริการอาสาสมัคร (Voluntary service) เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม การให้และการรับ การร่วมมือของชุมชนอันจะก่อให้เกิดความพึงพอใจและการพัฒนาจิตใจของบุคคลในสังคม

14. กิจกรรมนันทนาการพัฒนาสุขภาพและสมรรถภาพเป็นกิจกรรมแบบผสมผสานเป็นเรื่องเกี่ยวกับการจัดการวิถีชีวิต (Life style management) เพื่อพัฒนาสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิตใจของคนให้สมบูรณ์

15. กิจกรรมนันทนาการกลุ่มสัมพันธ์และมนุษยสัมพันธ์ (Group process) เป็นกิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์การทำงานเป็นทีมและการประสานงานร่วมมือของกลุ่มและยังส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้พฤติกรรมของกลุ่มของสังคมในวิถีประชาธิปไตยอีกด้วย

การจัดกิจกรรมนันทนาการ

การจัดกิจกรรมนันทนาการโดยทั่วไปใช้หลักบริหาร 4 M's (Man, Money, Material, Management) ที่มีมาจากทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ร่วมกับทฤษฎีทางการบริหารการผลิตโดยรองศาสตราจารย์. ดร. นายแพทย์ ชัยเลิศ พิชิตพรชัย มหาวิทยาลัยมหิดล มีความหมายดังนี้

1. คน (Man) คือ การบริหารกำลังคน ให้ทำงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลกับงานให้มากที่สุด
2. เงิน (Money) คือ การบริหารเงิน การจัดสรรเงินให้ใช้จ่ายต้นทุนน้อยที่สุดและให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล
3. วัสดุอุปกรณ์ (Materials) คือ การบริหารวัสดุในการดำเนินงาน การทำให้สิ้นเปลืองน้อยที่สุด และเป็นประโยชน์สูงสุด
4. การจัด (Management) คือ การจัดการ เป็นกระบวนการจัดการบริหารควบคุม เพื่อให้งานทั้งหมดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างเต็มที่

หลักการจัดกิจกรรมนันทนาการ

คณิต เขียววิชัย (2531: 122-123) ได้ให้ความเห็นเรื่อง หลักการจัดกิจกรรมนันทนาการ ว่าการจัดกิจกรรมนันทนาการไม่ว่าจะจัดกิจกรรมประเภทใดก็ตาม ผู้จัดจะต้องรู้จักวางแผนและจัดทำเป็นโครงการนันทนาการสำหรับประเภทนั้นๆ การวางแผนที่ดีจะช่วยให้การจัดโครงการสามารถกำหนดรูปแบบที่เป็นประโยชน์กับสมาชิก จะช่วยให้กิจกรรมนันทนาการที่เลือกมาเป็นกิจกรรมอยู่ในความสนใจ ความต้องการ ช่วยสร้างประสบการณ์และช่วยพัฒนาให้สมาชิกพร้อมที่จะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งมีหลักในการจัดโครงการหรือการจัดนันทนาการดังนี้

1. ความต้องการและความสนใจของชุมชน ผู้จัดต้องสำรวจความต้องการและความสนใจของชุมชน โดยสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของชุมชน ความคิดเห็น ความต้องการกิจกรรมนันทนาการ ใช้เวลาว่างและช่วงเวลาที่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ เพื่อการจัดจะตอบสนองความต้องการของสมาชิกในชุมชน
2. การขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดดำเนินการทั้งในหน่วยงานของรัฐและเอกชน ในเรื่องความคิด แรงงาน ตลอดจนปัจจัยอื่นๆ
3. ผู้นำนันทนาการ เป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อการจัดโครงการหรือการจัดนันทนาการ จะต้องพิจารณาถึงผู้นำที่มีอยู่ทั้งในด้านจำนวน ความรู้ความสามารถ มีบุคลิกภาพ มีประสบการณ์ มีการกำหนดหน้าที่ชัดเจนและมีการประชุม พบปะอบรมกันเสมอ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน เพราะผู้นำที่มีความรู้ความสามารถ มีบุคลิกภาพดี มีความ

กระฉับกระเฉง เฉลียวฉลาด มีท่าทางสง่าผ่าเผย ยิ้มแย้มเป็นมิตร มีมารยาท สุภาพเรียบร้อยทั้งกาย วาจา ใจ รู้จักวางตัวได้เหมาะสม มีคุณธรรม ผู้นำจะเป็นเครื่องจักรสำคัญที่จะช่วยสร้างบรรยากาศ ให้สมาชิกสนุกสนานเพลิดเพลินกับกิจกรรม สมาชิกมีความพึงพอใจถือเป็นความสำเร็จของการจัด กิจกรรมนั้นหนทางการให้บรรลุเป้าหมาย

4. การจัดการการเงิน จะต้องจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่าย การประมาณค่าใช้จ่ายให้เหมาะสม และใกล้เคียงกับความเป็นจริง จะต้องรู้แหล่งที่มาของงบประมาณ จำนวนมากน้อย เพียงใด กิจกรรมที่เลือกบรรจุในโครงการจะต้องสอดคล้องกับงบประมาณที่มีอยู่และมีการจัดทำ บัญชีรายรับ รายจ่าย อย่างชัดเจน

5. การจัดการสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกและอุปกรณ์ต่างๆ ทางนันทนาการ มีความสำคัญสำหรับการจัดกิจกรรมนันทนาการ

5.1 การจัดสถานที่ สวยงาม บรรยากาศที่ดี ร่มรื่น มีพื้นที่สามารถประกอบกิจกรรมได้ สะดวกปลอดภัย

5.2 การจัดอุปกรณ์มีสภาพพร้อมใช้ มีระบบการดูแลเบิกใช้ การดูแลซ่อมแซมอุปกรณ์ บางชนิดควรบอกวิธีการเล่น มีจำนวนเพียงพอ หลากหลายชนิดเพื่อให้สมาชิกเลือกใช้ตามความ สนใจ

5.3 การบริการสิ่งอำนวยความสะดวก อาหาร เครื่องดื่ม ของที่ระลึก ห้องน้ำ ห้องเก็บ เสื้อผ้าอุปกรณ์ เป็นต้น

6. การจัดนันทนาการ การจัดโครงการนันทนาการทุกประเภทจะประสบความสำเร็จตาม วัตถุประสงค์ของโครงการและเป็นไปตามเป้าหมายหรือไม่ ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่จัดขึ้นว่า มีเนื้อหา สาระสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่ มีความเป็นไปได้และตอบสนองความต้องการของสมาชิก เพียงใด กิจกรรมนันทนาการมีหลากหลายรูปแบบ การจัดกิจกรรมเหมาะสมกับกลุ่มสมาชิกจะต้อง เป็นประโยชน์ต่อผู้เข้าร่วม ต่อสังคมและต้องสอดคล้องกับวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี ของท้องถิ่นนั้นๆ

7. การกำหนดเวลาในการจัดนันทนาการ จะต้องเหมาะสม กับสภาพดินฟ้าอากาศ สภาพการณ์ของท้องถิ่นนั้นๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมากที่สุด

8. การจัดนันทนาการจะต้องเปิดโอกาสให้สมาชิกเข้าร่วมอย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีการ แบ่งแยกเชื้อชาติ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม

9. การจัดนันทนาการจะต้องช่วยสร้างความคุ้นเคยกัน ในหมู่สมาชิกผู้เข้าร่วมเป็นสิ่งสำคัญ การจัดกิจกรรมจะต้องเสริมสร้างให้สมาชิกได้ทำความรู้จักกัน ช่วยเป็นแกนประสานในการร่วมงาน กิจกรรมอื่นและช่วยให้การจัดกิจกรรมอื่นได้ประโยชน์มากขึ้น

10. การจัดนันทนาการจะต้องสอดคล้องแทรกกิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมคุณลักษณะการเป็น ประชาธิปไตย คือรู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่และเคารพสิทธิของผู้อื่น มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซึ่งกันและ กันในระหว่างสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ

11. การจัดนันทนาการจะต้องยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนการจัดกิจกรรมตามความเหมาะสม

12. กลุ่มเป้าหมายของการจัดนันทนาการ จำเป็นต้องแยกแยะระหว่างเด็ก หนุ่มสาว ผู้ใหญ่ คนชรา จึงต้องทำตารางบอก และควรกำหนดให้ชัดเจนว่าเป็นใคร จำนวนมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้เพื่อจะได้เตรียมการในเรื่องอื่นๆ เช่น กิจกรรม สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณและผู้นำได้เหมาะสม

13. ความปลอดภัยของผู้เข้าร่วมกิจกรรม กิจกรรมที่เสี่ยงอันตราย หรืออาจจะเกิดอุบัติเหตุ ผู้จัดจะต้องกำหนดมาตรฐานรักษาความปลอดภัย และจะต้องตรวจสอบสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้และปลอดภัยสำหรับผู้เข้าร่วม

14. การดำเนินนันทนาการ จะต้องพิจารณาสมาชิกเข้าร่วมซึ่งมาจากครอบครัวเดียวกัน ผู้จัดอาจให้สมาชิกทำกิจกรรมร่วมกัน หรือแยกกันแล้วแต่เป้าหมายของการจัดกิจกรรม หรือผู้จัดพิจารณาตามความเหมาะสม

15. การจัดกิจกรรมนันทนาการที่สมบูรณ์ จะต้องจัดกิจกรรมนันทนาการที่สร้างความบันเทิง หรือเพื่อการพักผ่อนควบคู่ไปกับกิจกรรมที่จัดเป็นทางการ

16. ผู้จัดนันทนาการควรจะต้องพิจารณาถึงกฎหมายหรือระเบียบของสังคมชุมชน

17. กิจกรรมที่เลือกจะต้องช่วยสร้างประสบการณ์ใหม่ๆ และมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนั้นๆ

18. โปรแกรมกิจกรรมต้องเริ่มจากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้นแล้วค่อยเพิ่มของใหม่ หรือดัดแปลงของเก่าให้ดีขึ้น

19. การประชาสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมจะต้องมีการประชาสัมพันธ์ที่ดี เพราะการประชาสัมพันธ์จะช่วยเผยแพร่ให้สมาชิกในชุมชนได้ทราบโปรแกรมการจัดกิจกรรมและยังเป็นตัวเสริมแรงให้สมาชิกสนใจเข้าร่วมโครงการ

20. การพัฒนาปรับปรุง การจัดทำโครงการหรือการจัดกิจกรรมนันทนาการเมื่อนำไปใช้แล้วควรจะต้องปรับปรุงพัฒนาควบคู่กันไป เพื่อให้กิจกรรมที่จัดมีความทันสมัยอยู่เสมอและเป็นที่สนใจของผู้เข้าร่วม

21. การประเมินผลโครงการ ผู้จัดจะต้องกำหนดแผนในการประเมิน ควรระบุถึงวิธีการประเมินโครงการอย่างต่อเนื่อง การประเมินโครงการเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อผู้จัดจะได้ทราบว่าโครงการบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ทราบข้อดีข้อเสีย ข้อด้อย ปัญหาอุปสรรคและข้อคิดเห็นที่จะเป็นประโยชน์นำไปปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมต่อไป

การจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อให้บุคคลเข้าร่วมในกิจกรรมนั้นต้องคำนึงความต้องการ ความสนใจและบริการแก่บุคคลที่เข้าร่วม 5 ประเภท (เอนก หงษ์ทองคำ. 2542: 82; อ้างอิงจาก จรินทร์ ธานีรัตน์. 2525: 174) ดังนี้

1. เด็กเล็ก (Children) กิจกรรมนันทนาการที่จัดขึ้นสำหรับเด็กนั้น “การเล่น” เป็นสิ่งสำคัญ เริ่มตั้งแต่กิจกรรมไร้ความหมายจนกระทั่งมีความหมาย กิจกรรมที่ควรจัด เช่น เกมที่ใช้ลูกบอล รูปภาพ รถสามล้อเล็ก ตุ๊กตา หีบทราย เครื่องเล่นต่าง ๆ แล้วค่อยๆ เพิ่มเกมเบ็ดเตล็ดจนถึงเกมใหญ่ได้บ้าง การเล่านิทานประกอบการเล่น (Story play) บ้าง ฉะนั้นเราจะต้องยอมรับความจริงเกี่ยวกับเด็กว่า เด็กต้องการการแสดงออก โดยการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ประกอบกิจกรรมเรียนทักษะทางร่างกาย

ก่อนที่จะเรียนเกมและกิจกรรมการศึกษาอื่นๆ เด็กสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมได้ ส่วนเรื่องการเล่น ต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้เข้าร่วมในกิจกรรมของชุมชนอย่างเต็มที่ตามความต้องการของเขา

2. เยาวชน (Youth) ร่างกาย อารมณ์และทักษะในทางกีฬาดีขึ้น คล่องแคล่วกิจกรรมประณีต รักความสวยงามและศิลปะ มีความรับผิดชอบ กิจกรรมที่สนุกสนานใช้กำลังมากโลดโผนมีพลังเหลือ อยากทำงานเป็นของตัวเอง กิจกรรมนันทนาการการกีฬา เช่น ฟุตบอลบาสเกตบอล กรีฑา ฯลฯ รวมถึงการเย็บปักถักร้อย วาด ปั้น เป็นต้น

3. ผู้ใหญ่ (Adult) จากหนุ่มสาวที่เข้ามาสู่ความเป็นผู้ใหญ่เต็มตัว รู้จักรับผิดชอบและเป็นความต้องการประการหนึ่งในด้านนันทนาการ วัยนี้สามารถเป็นผู้นำนันทนาการในศูนย์เยาวชน สมาคม องค์การต่างๆ ได้ดี กิจกรรมที่จัดเป็นกิจกรรมที่ได้แสดงความสามารถในทางต่างๆ คนพวกนี้สามารถรับผิดชอบต่อนันทนาการของเด็ก คนหนุ่มสาวและของตนเองตามความสนใจของเขาอีกด้วย

4. ผู้สูงอายุและคนชรา (Senior people) กิจกรรมนันทนาการต้องบริการแก่ทุกคนทุกเพศ วัย ฉะนั้น คนชราต้องมีโอกาสเข้าร่วมด้วย เพื่อให้ร่างกายคงทน รักษาสุขภาพได้ดีอยู่เสมอ กิจกรรมนันทนาการที่เหมาะสมได้แก่ พวกการฝีมือ หมากรุก หมากรอรัส กอล์ฟ กีฬาเบาๆ โยนห่วง ทอย เกือกม้า อ่านหนังสือ ฟังเพลงวิทยุ ทัศนอาจร เป็นต้น

5. บุคคลที่มีข้อบกพร่องทางร่างกาย (Physical defect) บุคคลที่มีร่างกายไม่สมบูรณ์เหมือน คนธรรมดา แขนลีบ ขาลีบ แขนขาเดียว ตาบอด หูหนวก กิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นกิจกรรมที่เขาสามารถใช้ส่วนที่ปกติ หรือใช้อุปกรณ์อื่นๆ ช่วย ทั้งนี้เพื่อให้ชีวิตมีคุณค่าแก่ตนเองและสังคมต่อไป

พระพงษ์ บุญศิริ (2542: 104) ได้กล่าวว่า การจัดวางแผนกิจกรรมประสิทธิภาพนั้น ควรพิจารณาถึงข้อมูลต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. มีการจัดวางแผนกิจกรรมที่จะจัดบริการ โดยให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการวางแผน
2. กำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายที่มีต่อการจัดบริการแต่ละอย่าง
3. จัดให้มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารอย่างทั่วถึง
4. จัดบริการกิจกรรมให้สอดคล้องกับนโยบายทางการเมืองและส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย
5. จัดบริการให้สมาชิกอย่างทั่วถึงและหลากหลาย
6. จัดตามความต้องการ ความสนใจของผู้เข้าร่วม
7. จัดโปรแกรมกิจกรรมให้กว้างสนองตอบความต้องการของสมาชิกอย่างเหมาะสม
8. จัดกิจกรรมบริการให้ต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน
9. จัดกิจกรรมบริการให้เหมาะสมกับฤดูกาล โอกาส เวลา ฐานะทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน
10. จัดโปรแกรมให้สัมพันธ์กับการจัดบริการองค์กรอื่นๆ

องค์ประกอบของการจัดกิจกรรมนันทนาการ

การจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้นั้น จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบที่สำคัญด้วยกัน 4 ประการดังนี้

1. ผู้นำนันทนาการบุคคลที่จะเป็นผู้นำนันทนาการได้นั้นต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์และความชำนาญในการจัดหรือการนำกิจกรรมเป็นพิเศษ สามารถสร้างบรรยากาศในการดำเนินกิจกรรมให้มีความสนุกสนาน เร้าใจและน่าติดตามแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมและที่สำคัญสามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ลงมือปฏิบัติในกิจกรรมนั้นๆ ด้วยความสมัครใจ เต็มใจมิใช่การบังคับ
2. ผู้ร่วมกิจกรรมนันทนาการ หมายถึงกลุ่มคนทุกเพศทุกวัยที่เข้าร่วมในกิจกรรมทั้งในลักษณะส่วนตัว ครอบครัว หรือหมู่คณะ
3. กิจกรรมนันทนาการ ผู้นำกิจกรรมจะต้องเลือกกิจกรรมที่เหมาะสม มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการนำกิจกรรม โดยคำนึงถึงเพศ วัยและลักษณะของกลุ่มผู้ร่วมกิจกรรมเป็นสำคัญ กิจกรรมนันทนาการถือเป็นเครื่องมือในการสร้างสรรค์ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และความพึงพอใจให้แก่ผู้ร่วมกิจกรรมทุกๆ คน
4. สถานที่และเวลา ผู้นำนันทนาการจะต้องเลือกสถานที่และช่วงเวลาให้เหมาะสมกับกิจกรรมที่จัดขึ้น

นอกจากนี้ สิ่งสำคัญที่ผู้นำต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของสถานที่ ได้แก่ จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม ความสะดวกสบายและความปลอดภัยในการดำเนินกิจกรรมอีกด้วย

เอนก หงษ์ทองคำ (2542: 53) ได้กล่าวไว้ว่า ความสำเร็จของการบริหารงานด้านนันทนาการและการสร้างความนิยมชมชอบแก่ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการนั้น ขึ้นอยู่กับผู้นำเป็นส่วนสำคัญ ดังนั้น ผู้นำนันทนาการจึงควรมีคุณสมบัติที่พึงปรารถนาดังนี้

1. ต้องมีความรู้สึกในคุณค่าและเกียรติของมนุษย์ทุกคนและต้องยอมรับว่าทุกคน มีเกียรติ มีคุณค่าแห่งตนทั้งสิ้น
2. มีความเข้าใจในความสนใจและความต้องการของประชาชนที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมนันทนาการ
3. ตระหนักและเข้าใจในเรื่องความสนุกสนานร่าเริงของชีวิต (Joy of Life) และศิลปะในการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคล
4. มีความปรารถนาอันแรงกล้าที่จะให้บริการกิจกรรมนันทนาการแก่บุคคลทั่วไปที่เข้าร่วมอย่างเต็มความสามารถ
5. ผู้นำต้องเป็นผู้กระตือรือร้น (Enthusiastic) ในหน้าที่การงาน อันจะทำให้ทุกคนกระตือรือร้นอยากเข้าร่วมในกิจกรรมด้วย
6. ต้องมีทักษะในกิจกรรมนันทนาการแขนงนั้นๆ มาแล้วเป็นอย่างดี
7. มีอารมณ์มั่นคง (Emotional stability) ต้องอดทนต่อการกระทำผิดๆ ถูกๆ ของผู้เข้าร่วมและมีความพยายามช่วยแก้ไขให้เขาทำให้อีกวิธีและเกิดความสนุกสนานในที่สุด
8. มีอารมณ์ขัน (Sense of Humor) ยิ้มแย้มแจ่มใสเสมอ จะทำให้ผู้เข้าร่วมสนุกสนานเต็มที่ แต่มิได้หมายความว่าขันไปเสียหมดไม่สมเหตุสมผล และไม่แสดงลักษณะเคร่งเครียดจนเกินไป

9. ต้องเป็นคนที่สุภาพเรียบร้อย พูดจาไพเราะเสมอ
  10. พยายามมองผ่านความผิดพลาดของผู้เข้าร่วมเล็กๆ น้อยๆ ไปเสียบ้างคือไม่พยายามจู้จี้ในความผิดเล็กๆ น้อยๆ เพราะจะทำให้ผู้เข้าร่วมเบื่อหน่าย
  11. มีพละนามัยดีทั้งทางกายและทางจิต พละนามัยนับว่าสำคัญ เพราะนอกจากเป็นเครื่องแสดงถึงคุณค่าของผู้มาแล้ว ยังทำให้ผู้เข้าร่วมสนุกสนานตลอดไป
  12. มีลักษณะนิสัยเป็นมิตรต่อคนทุกคน
  13. มีความยุติธรรมไม่ลำเอียง (Bias) ให้ความยุติธรรมแก่ทุกคนไม่ว่าคนจน คนร่ำรวย สวย ไม่สวย หรือทุพพลภาพ
  14. ต้องมีความเชื่อมั่นในตนเอง (Self – confidence)
  15. ต้องเป็นผู้ที่รักการบริการและอยากเห็นบุคคลอื่นมีความสุขสนุกสนาน
  16. ต้องเป็นบุคคลที่รักการสังคม ไม่เก็บตัว
  17. เป็นบุคคลที่มีความสามารถปรับเข้ากับสังคมได้ดีทุกสถานการณ์
  18. มีความเป็นนักประชาธิปไตย เห็นอกเห็นใจผู้เข้าร่วมให้เลือกกิจกรรมที่เหมาะสม
- สมบัติ กาญจนกิจ (2544: 132) ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมนันทนาการให้ประสบความสำเร็จต้องประกอบไปด้วยปัจจัยสนับสนุน ดังต่อไปนี้
1. ใช้สถานที่อย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงความสะดวกสบาย ปลอดภัยและเหมาะสมกับกิจกรรมแต่ละประเภท
  2. การวางแผนการจัดอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ อย่างมีระบบ
  3. จัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีมาตรฐานและให้ความปลอดภัยสูง
  4. จัดงบประมาณเพื่อหาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ โดยเริ่มตั้งแต่การจัดสร้างการบำรุงรักษา และการจัดระบบการใช้อย่างเหมาะสม
  5. วัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ สามารถเคลื่อนย้ายนำไปใช้ได้อย่างทั่วถึงและพอเพียง
  6. สามารถบริการให้สมาชิกได้อย่างทั่วถึงและพอเพียง
  7. มีการตรวจตราดูแลซ่อมบำรุงวัสดุอุปกรณ์ให้สามารถใช้งานได้และให้ความปลอดภัยต่อผู้ใช่มากที่สุด

การจัดนันทนาการในโรงเรียน

โรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งของสังคม ที่มีหน้าที่จัดการศึกษาเพื่อให้เด็กและเยาวชนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียนตามอัธยาศัยของบุคคลที่พึงกระทำได้ตั้งนั้น รัฐจึงได้ออกกฎหมายบัญญัติ การศึกษาภาคบังคับ เพื่อให้เยาวชนของชาติได้เข้าศึกษาเล่าเรียนในภาคบังคับ อย่างน้อยสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐาน 6 ปีและมีนโยบายขยายการศึกษาภาคบังคับขึ้นเป็น 9 ปี เพื่อให้เยาวชนได้พัฒนาและเข้าใจการเจริญเติบโตทั้งทางร่างกาย อารมณ์สังคมศึกษา และเพื่อให้เขามีโอกาส สามารถประกอบอาชีพ และเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติต่อไป (สมบัติ กาญจนกิจ. 2535: 127 – 137)

การจัดโปรแกรมนันทนาการในโรงเรียน เป็นสิ่งที่จำเป็น และสำคัญยิ่งที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาทักษะนิสัยพึงประสงค์ของเด็กและเยาวชน ช่วยให้เขาเหล่านั้นได้มีโอกาสเข้าใจ มีความรัก และซาบซึ้งกับกิจกรรมเวลาว่าง รู้จักใช้เวลาให้เกิดประโยชน์โดยการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการอย่างมีจุดหมาย ส่งเสริมการสร้างลักษณะนิสัยและความเป็นพลเมืองที่ดีในอนาคต ในปัจจุบันวิชานันทนาการ ไม่ได้บรรจุในหลักสูตรการเรียนการสอน ในระดับประถมและมัธยมศึกษา แต่ได้มีวิชาต่างๆ ที่เรียกว่า กิจกรรมลักษณะสร้างนิสัย ซึ่งเป็นกิจกรรมนันทนาการทั้งสิ้น โดยอยู่ในรูปวิชาดนตรีศึกษา ศิลปศึกษา หัตถศึกษาและพลศึกษา

กิจกรรมนันทนาการสามารถจัดได้โดยคณะกรรมการบริหารโรงเรียน ในรูปแบบลักษณะต่างๆ ที่โรงเรียนสามารถสร้างเสริมประสบการณ์ตรง ก่อให้เกิดการพัฒนาอารมณ์สุขทั้งสนุกสนาน และความสงบสุขแก่ผู้เข้าร่วม ตัวอย่างกิจกรรมที่โรงเรียนจัดโครงการนันทนาการสำหรับนักเรียน

1. กีฬาสี หรือวันโอลิมปิกเกมส์ ส่งเสริมความรักและเข้าใจกีฬา
2. มหกรรมส่งเสริมกีฬาเพื่อสุขภาพและสมรรถภาพ
3. เทศกาลคริสต์มาส ปีใหม่ ตรุษจีน สงกรานต์ ส่งเสริมความเข้าใจอันดีในด้านวิถีชีวิตวัฒนธรรม ประเพณีของชุมชนและสังคม
4. เทศกาลแห่งความรัก วันครู วันเด็ก วันแม่ ส่งเสริมคุณธรรม
5. วันอาสาฬหบูชาชุมชน เช่น วัด โรงเรียน ศาลา ส่งเสริมคุณค่า การให้และการรับบริการ เพื่อตอบสนองเพื่อนมนุษย์
6. นิทรรศการ เทศกาลดนตรีประเภทต่างๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ และความซาบซึ้ง
7. การประกวดศิลปะ การฝีมือและงานหัตถกรรมของนักเรียน ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ที่ดี
8. นันทนาการทางสังคม เช่น งานแสดงของโรงเรียน งานปิกนิก การแสดงละคร การเต้นรำ ส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ และการเรียนรู้
9. กิจกรรมนันทนาการกลางแจ้ง/นอกเมือง เช่น การอยู่ค่ายพักแรม กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ซึ่งผสมผสานกิจกรรมอื่น เช่น เดินทางไกล แคมป์ไฟ ใต้เขา ศึกษาธรรมชาติ อนุรักษ์ธรรมชาติ การศิลปหัตถกรรม ดนตรี ละคร เต้นรำ การสังคมในกลุ่มต่างๆ
10. กิจกรรมทัศนศึกษาและการท่องเที่ยว ช่วยส่งเสริมประสบการณ์ใหม่ การเรียนรู้ในชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน ชนบท ธรรมชาติ หรือหน่วยงาน สถานที่ที่ศึกษาได้

สรุปว่าการจัดกิจกรรมนันทนาการในโรงเรียน คือ การจัดกิจกรรมเสริมสร้างประสบการณ์และลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ในรูปแบบต่างๆ เพื่อสนองความต้องการของเด็ก หรือเพื่อชดเชยให้แก่เด็กนักเรียนทั้งในด้านการออกกำลังกาย และเพื่อความสนุกสนานรื่นเริงนอกเวลาเรียน หรือเป็นกิจกรรมพิเศษ นักเรียนแต่ละคนประสบความสำเร็จ หรือมีความเจริญเติบโต พัฒนาการและจิตใจได้มากขึ้น ความรวดเร็วต่างกันขึ้นอยู่กับนักเรียนได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมในเวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เพราะนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมเวลาว่าง สามารถที่จะค้นพบสิ่งที่เข้าต้องการ และความถนัดตามธรรมชาติของตัวเองได้เป็นอย่างดี ทำให้เขาสามารถพัฒนาตนเองไปในทางที่เหมาะสม เป็นการส่งเสริมให้สุขภาพดีทั้งร่างกายและสุขภาพจิต

ประวัติและข้อมูลศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี จัดตั้งขึ้นเมื่อ กุมภาพันธ์ พ.ศ.2537 โดยใช้อาคารและแนวของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุทัยธานี (เดิม) โดยใช้งบประมาณในการก่อสร้างด้วยเงินบำรุงการศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุทัยธานี ประมาณ 400,000 บาทและไม้จากโรงเรียนเบญจมราชูทิศเดิมและปรับปรุงเรื่อยมาจนถึงเป็นอาคารที่ใช้ในปัจจุบันนี้ (ข้อมูลได้มาจากฝ่ายนโยบายและแผนของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ปีการศึกษา 2553)

ปรัชญา

กศน.เมืองอุทัยธานี ร่วมกับภาคี พัฒนาคน ให้มีความรู้ มุ่งคุณธรรม

วิสัยทัศน์

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานีเป็นองค์กรในการจัดการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ ร่วมกับภาคีเครือข่ายส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาคนให้เป็นบุคคลใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ความรู้คู่คุณธรรม บนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

พันธกิจ

1. จัดและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่ประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียนในรูปแบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในด้าน
  - 1.1 การศึกษาพื้นฐาน
  - 1.2 การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ
  - 1.3 การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต
  - 1.4 การศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน
  - 1.5 การศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
  - 1.6 การศึกษาตามอัธยาศัย
2. จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ประชาชน ให้มีคุณธรรม ความรู้และมีทักษะการดำรงชีวิตบนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. จัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต
4. จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตจากสื่อเทคโนโลยี เพื่อการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย
5. พัฒนาคณาจารย์ และภาคีเครือข่ายเพื่อการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยต่างประเทศ

แคปเลน (Kaplan. 1975: 90) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้เวลาว่างของชนชาติต่างๆ พบว่า เพศมีส่วนกำหนดการทำกิจกรรมในยามว่าง เช่น เด็กชายชอบเล่นฟุตบอล แต่เด็กหญิงชอบเล่นเน็ตบอล แม้ว่าในปัจจุบันจะมีกระแสเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิสตรี ก่อให้เกิดความทัดเทียมกับบุรุษยิ่งขึ้น ทั้งด้านการทำงานและในการทำกิจกรรมต่างๆ แต่ก็ยังมีความแตกต่างกันอยู่บ้าง แม้ในกรณีการใช้เวลาว่าง

โฮลคบรูค (Holkbrook. 1993 : 2735 – A) ทำการศึกษาความต้องการการเร่งด่วนและกำหนดแผนเพื่อสิ่งอำนวยความสะดวกในการส่งเสริมสุขภาพการเรียนรู้พลศึกษา นันทนาการและโปรแกรมการแข่งขันกีฬาโดยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง 94 คน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย ผู้บริหาร สถาบัน ผู้อำนวยการสำนักธุรการและสถาปนิกผลปรากฏว่าคณะกรรมการวางแผนของสถาบันจะต้องศึกษาในรายละเอียดเพื่อกำหนดแบบสิ่งอำนวยความสะดวกได้อย่างถูกต้อง จัดเพิ่มงบประมาณเพื่อซ่อมแซมสิ่งอำนวยความสะดวก จัดตั้งศูนย์บริการเพื่อประโยชน์สำหรับการบำรุงรักษาที่ได้ประสิทธิภาพ ควรร่วมกันดำเนินการตั้งแต่การวางแผนและการวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางในอนาคตเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อประสิทธิผลการวางแผน และการดำเนินการ

เรย์เมอร์ (Reymore. 1994: 702) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับเปลี่ยนรูปแบบของพฤติกรรมการใช้เวลาว่างในช่วงที่เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษา สู้ช่วงวัยรุ่นในมหาวิทยาลัย จนถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงและการคงอยู่ของรูปแบบพฤติกรรมการใช้เวลาว่างตามช่วงวัยดังกล่าว ได้แก่ เพื่อนสนิทและผู้ปกครองรูปแบบการใช้เวลาว่างที่ทำการศึกษา ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม กิจกรรมที่มีการเคลื่อนไหวทางร่างกาย กิจกรรมบันเทิง กิจกรรมที่บ้านและกิจกรรมการใช้เวลาว่างที่เสี่ยงอันตรายแต่จะมีการเปลี่ยนแปลงโดยการเข้าร่วมกิจกรรมการใช้เวลาว่างสูงขึ้นเมื่อเข้าเรียนระดับมหาวิทยาลัยจะมีการเปลี่ยนแปลงอีกครั้งเมื่อเข้าวัยผู้ใหญ่ตอนต้น

แม็คโดเวล (McDowell. 1996: 435) ได้ศึกษาเรื่องความปรารถนาและการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการในเวลาว่างเปรียบเทียบระหว่างเด็กวัยรุ่นปกติกับเด็กวัยรุ่นที่มีความผิดปกติทางสมองประเภทเรียนช้า ผลวิจัยพบว่า เด็กวัยรุ่นทั้ง 2 กลุ่มมีปรารถนาสูงที่ใช้เวลาว่าง ได้แก่ การฟังดนตรี การดูภาพยนตร์ ดูโทรทัศน์ จับกลุ่มสนทนา วัยรุ่น พุดโทรศัพท์ ชมกีฬา ส่วนกิจกรรมที่เด็กทั้ง 2 กลุ่มเข้าร่วมในเกณฑ์ต่ำ ได้แก่ การจับจ่ายสิ่งของ การกินอาหารนอกบ้านและการอ่านหนังสือ นอกจากนั้น ยังพบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้วัยรุ่นไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการตามที่ตนปรารถนาได้ก็คือ ความจำกัดทางด้านเวลาและโอกาส เด็กวัยรุ่นที่มีความผิดปกติทางสมองมีความปรารถนาที่จะเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการอยู่ในเกณฑ์สูงกว่าวัยรุ่นที่ปกติ

วัตสัน (Watson.1997: 325) ได้ศึกษาเรื่องผลกระทบของทัศนคติและแรงจูงใจของการใช้เวลาว่างที่มีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการออกกำลังกายของนักศึกษาในวิทยาลัย ผลการวิจัย

พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้เวลาว่างวันละ 2 – 3 ชั่วโมง ในการดูโทรทัศน์หรือทำกิจกรรมที่ไม่มีการเคลื่อนไหว ซึ่งสรุปได้ว่า นักศึกษามีเวลาว่างแต่ไม่ใช้เวลาว่างเพื่อที่จะเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ คือการออกกำลังกาย ขาดทัศนคติที่ดีขาดแรงจูงใจและยังไม่เห็นถึงความสำคัญของกิจกรรมนันทนาการ การออกกำลังกายเพื่อนันทนาการ

งานวิจัยในประเทศ

รังสฤษฎ์ เสริฐมิชัย (2534: 2) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการกิจกรรมนันทนาการของครูผู้สอนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาเขตการศึกษา 2, 3, 4 และ 5 ผลการศึกษาพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีความต้องการกิจกรรมนันทนาการให้กับนักเรียนในโรงเรียน มีความต้องการครูที่สำเร็จ การศึกษาวิชาเอกนันทนาการ ต้องการบรรจุวิชาเอกนันทนาการลงในหลักสูตรการเรียนการสอน และต้องการคู่มือ เอกสาร ตำราสำหรับศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิชานันทนาการให้กว้างขวางมากขึ้น และทันสมัยมากขึ้น ต้องการให้มีการจัดอบรม สัมมนาวิชาการนันทนาการแก่ครูผู้สอนและผู้บริหาร โรงเรียนระดับมาก

ชลิตร รัตนะ (2538: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการกิจกรรมนันทนาการของบุคลากรในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ เพื่อเปรียบเทียบอันดับความ ต้องการโดยแยกตามเพศ อายุ สถานภาพบุคคลและรายได้ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการใน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ จำนวน 350 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ที่ใช้วิธีแบบคิว – ซอร์ท การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ยและทดสอบด้วย F – test ปรากฏ ผลดังนี้

บุคลากรชาย บุคลากรที่มีอายุ 30 ปีลงมา บุคลากรที่มีสถานภาพโสด บุคลากรที่มี รายได้ ต่ำกว่า 7,300 บาท และบุคลากรที่มีรายได้ตั้งแต่ 13,680 บาทขึ้นไป มีความต้องการ กิจกรรมนันทนาการประเภทเกม กีฬาและกรีฑาสูงสุด กิจกรรมที่ต้องการน้อยที่สุดคือ กิจกรรมประเภท วรรณกรรม (อ่าน ฟุด เขียน) ส่วนบุคลากรหญิง บุคลากรที่มีอายุตั้งแต่ 31 – 40 ปี บุคลากรที่มี สถานภาพสมรสและบุคลากรที่มีรายได้ระหว่าง 7,300 – 13,040 บาท มีความต้องการกิจกรรม นันทนาการประเภทท่องเที่ยวทัศนะศึกษาสูงสุด กิจกรรมที่ต้องการน้อยที่สุดคือ ประเภท วรรณกรรม (อ่าน ฟุด เขียน)

บุคลากรที่มีเพศ อายุ สถานภาพบุคคลและรายได้แตกต่างกันมีความต้องการกิจกรรม นันทนาการไม่แตกต่างกัน

บุคลากรมีความเห็นว่า การที่สมาชิกไม่ให้ความร่วมมือ ไม่สนใจ ไม่ให้ความสำคัญ การขาดผู้นำนันทนาการ ผู้บริหารไม่สนับสนุนด้านงบประมาณ การขาดการประชาสัมพันธ์ การไม่สำรวจความต้องการนันทนาการของบุคลากร โดยเสนอแนะให้แก้ไขปัญหานั้นโดยให้กลุ่มร่วม รับผิดชอบในลักษณะองค์กร ชมรม สมาคม ผู้บริหารควรสนับสนุนและให้ความสำคัญควรมีการสำรวจ ความต้องการนันทนาการของบุคลากร กิจกรรมควรหลายประเภท เพื่อที่จะเลือกได้ตามความชอบ และเหมาะสมกับวัยและสามารถเข้าร่วมได้ทั้งครอบครัว

พิสมัย พลายงาม (2539: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาความต้องการกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุกรุงเทพมหานคร 6 ด้าน คือ กิจกรรมเสริมสร้างสุขภาพอนามัยและสมรรถภาพ กิจกรรมทางสังคมและส่งเสริมพัฒนาอารมณ์สุข กิจกรรมศิลปหัตถกรรมและงานอดิเรก กิจกรรมการอ่าน พูดเขียน กิจกรรมงานอาสาสมัครและกิจกรรมศึกษาประเพณีวัฒนธรรมและอารยธรรม และเปรียบเทียบความต้องการโดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส สภาพการอยู่อาศัย อาชีพครั้งสุดท้าย (ก่อนอายุ 60 ปี) แหล่งรายได้และขนาดของชมรมที่เป็นสมาชิก กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้สูงอายุจำนวน 206 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการทดสอบค่าทีและเอฟและการทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธี นิวแมนคูลส์ ปรากฏผลดังนี้

ผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุมีความต้องการกิจกรรมนันทนาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านกิจกรรมเสริมสร้างสุขภาพอนามัยและสมรรถภาพ ด้านกิจกรรมทางสังคมและส่งเสริมพัฒนาอารมณ์สุข ด้านกิจกรรมศิลปหัตถกรรมและงานอดิเรก ด้านกิจกรรมงานอาสาสมัครและด้านกิจกรรมศึกษาประเพณีวัฒนธรรมและอารยธรรม อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านส่งเสริมกิจกรรมอ่าน พูด เขียน อยู่ในระดับน้อย

ผู้สูงอายุที่มีเพศ อายุ สถานภาพสมรสต่างกัน มีความต้องการกิจกรรมนันทนาการทั้ง 6 ด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความต้องการกิจกรรมนันทนาการด้านส่งเสริมการอ่าน พูด เขียนและด้านกิจกรรมงานอาสาสมัคร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ผู้สูงอายุมีสภาพการอยู่อาศัยต่างกัน มีความต้องการกิจกรรมนันทนาการด้านกิจกรรมศึกษาประเพณีวัฒนธรรมและอารยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้สูงอายุมีอาชีพครั้งสุดท้าย (ก่อนอายุ 60 ปี) ต่างกันมีความต้องการกิจกรรมการส่งเสริมการอ่าน พูด เขียนและกิจกรรมงานอาสาสมัครแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้สูงอายุที่มีแหล่งรายได้ต่างกัน มีความต้องการกิจกรรมนันทนาการด้านกิจกรรมทางสังคมและส่งเสริมการอ่าน พูด เขียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้สูงอายุที่มีขนาดของชมรมที่เป็นสมาชิกต่างกันมีความต้องการกิจกรรมนันทนาการด้านกิจกรรมทางสังคมและส่งเสริมพัฒนาอารมณ์สุข กิจกรรมศิลปหัตถกรรมและงานอดิเรกกิจกรรมการศึกษาประเพณีวัฒนธรรมและอารยธรรมแตกต่างกัน อย่างที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จิราวัจน์ จันทสิทธิ์ (2540: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการการบริหารจัดการการออกกำลังกาย และกิจกรรมนันทนาการของประชาชนในเขตเทศบาลภาคเหนือ เพื่อเปรียบเทียบความต้องการการให้บริการด้านการออกกำลังกายและกิจกรรมนันทนาการของประชาชนในเขตเทศบาลภาคเหนือ แต่ละระดับชั้นของเทศบาล ตามเพศ กลุ่มอายุ กลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนในเขตเทศบาลระดับชั้น 1-5 จำนวน 5 เทศบาล ได้แก่ เทศบาลเมืองพิษณุโลก เทศบาลเมืองอุตรดิตถ์ เทศบาลเมืองพิจิตร เทศบาลเมืองสวรรคโลก และเทศบาลเมืองหล่มสัก จำนวน 460 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ประชากรในเขตเทศบาลภาคเหนือมีความต้องการการจัดบริการด้านการออกกำลังกาย และกิจกรรมนันทนาการของประชาชนในเขตเทศบาลภาคเหนือโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีความต้องการในระดับมาก 2 ด้าน ได้แก่ ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกและด้านบุคลากรผู้ให้บริการ

2. ประชากรแต่ละชั้นของเทศบาลในภาคเหนือ มีความต้องการการจัดบริการด้านการออกกำลังกายและกิจกรรมนันทนาการในแต่ละด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ประชากรเพศชายและเพศหญิงของเทศบาลในภาคเหนือ มีความต้องการการจัดบริการด้านการออกกำลังกาย และกิจกรรมนันทนาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01รวม 6 ด้าน ได้แก่ ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านบุคลากรผู้ให้บริการด้านงบประมาณ ด้านการบริการทางวิชาการที่เกี่ยวกับการออกกำลังกาย และกิจกรรมนันทนาการ ด้านประเภทของกิจกรรมการออกกำลังกายและกิจกรรมนันทนาการ และด้านช่วงเวลาของการออกกำลังกาย และกิจกรรมนันทนาการ สำหรับด้านรูปแบบของกิจกรรมประชากรเพศชายและเพศหญิงมีความต้องการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ประชากรระหว่างกลุ่มอายุระหว่าง 15 – 30 ปี อายุระหว่าง 31 – 45 ปี และ 46 ปีขึ้นไปของเทศบาลในภาคเหนือมีความต้องการการจัดบริการด้านการออกกำลังกาย และกิจกรรมนันทนาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

รัฐภาพร สุปินนะ (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการของโรงเรียนเอกชนในเครืออัสสัมชัญ กรุงเทพมหานคร ได้แก่ โรงเรียนกุหลาบวัฒนา โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัยและโรงเรียนวาสูเทวี ผู้ตอบแบบสอบถามคือ ผู้บริหาร ครู – อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ทุกคน จำนวน 278 คน ผลการศึกษาพบว่า เพศชายมีความต้องการกิจกรรมนันทนาการมากกว่าเพศหญิง, กลุ่มอายุ 31 – 40 ปีมีความต้องการกิจกรรมนันทนาการมากกว่ากลุ่มอายุอื่นและกลุ่มอายุ 51 ปีขึ้นไป มีความต้องการกิจกรรมนันทนาการน้อยกว่ากลุ่มอายุอื่น, ตำแหน่งงานมีความสัมพันธ์กับความต้องการในการจัดกิจกรรมนันทนาการในด้านการดำเนินการและประเภทกิจกรรมนันทนาการ

ภทริยา อินทร์สุวรรณ (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและความต้องการกิจกรรมนันทนาการของบุคลากรในสถาบันราชภัฏจันทรเกษม ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อสภาพและความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการของสถาบันราชภัฏจันทรเกษม คือ สภาพการจัดกิจกรรมนันทนาการ บุคลากรโดยรวมและจำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ และสถานภาพสมรส เห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านนโยบายและวัตถุประสงค์ ด้านประเภทกิจกรรมนันทนาการอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านสถานที่อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกและบุคลากรผู้ให้บริการอยู่ในระดับน้อยทุกตัวแปร ยกเว้นตัวแปร สมรสแล้ว มีความเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ในด้านบุคลากร ผู้ให้บริการ ความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ ทั้งบุคลากรโดยรวมจำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ สถานภาพสมรสทุกตัวแปร มีความต้องการอยู่ในระดับมาก

สุรสิทธิ์ พิศุทธิวัชร (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการของบุคลากรในกองพระราชพิธี สำนักพระราชวัง กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็นข้าราชการ

ลูกจ้างประจำ ลูกจ้างชั่วคราว จำนวนทั้งสิ้น 300 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ผลการวิจัยพบว่า

ด้านการจัดการและดำเนินการ บุคลากรมีความต้องการจัดกิจกรรมนันทนาการอยู่ในระดับมาก โดยกลุ่มอายุระหว่าง 18 – 40 ปี ต้องการให้มีระเบียบที่ชัดเจน มีข่าวสารเผยแพร่และมีการทดสอบทางกายประจำปีและช่วงอายุ 41 – 60 ปี ต้องการให้หน่วยงานทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมนันทนาการ มีการสนับสนุนการจัดตั้งงบประมาณและจัดสรรงบประมาณตลอดปี โดยกลุ่มตำแหน่งงานข้าราชการ ลูกจ้างประจำ ลูกจ้างชั่วคราว มีความต้องการให้มีระเบียบชัดเจน มีข้อมูลข่าวสารเผยแพร่ มีการทดสอบสมรรถภาพ จัดระบบการใช้สถานที่และจัดประชุมวิชาการ

ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ บุคลากรมีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการอยู่ในระดับมาก โดยกลุ่มอายุระหว่าง 18 – 40 ปี มีความต้องการให้บุคลากรเป็นผู้มีความรู้ บุคลากรให้คำแนะนำกิจกรรมและบุคลากรทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมนันทนาการ และช่วงอายุระหว่าง 41 – 60 ปี ต้องการให้มีเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาความสะอาด มีเจ้าหน้าที่พยาบาลและบุคลากรเป็นผู้มีบุคลิกภาพดี โดยกลุ่มตำแหน่งงานต้องการให้มีเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาความสะอาด บุคลากรคอยแนะนำมีความรู้ความชำนาญ เจ้าหน้าที่ดูแลรับฝากสิ่งของและมีเจ้าหน้าที่บริการเบิกจ่าย – อุปกรณ์ ซึ่งลูกจ้างประจำ ลูกจ้างชั่วคราว มีความต้องการคล้ายๆ กัน

ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก บุคลากรมีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการอยู่ในระดับมาก โดยกลุ่มอายุระหว่าง 18 – 40 ปี มีความต้องการให้มีสถานที่ทำงานของเจ้าหน้าที่เป็นสัดส่วน อุปกรณ์มีมาตรฐานและสถานที่จัดมีมาตรฐานและช่วงอายุระหว่าง 41 – 60 ปี ต้องการให้มีสถานที่อยู่ในทำเลที่เหมาะสม สถานที่เปลี่ยนเครื่องแต่งกายและสถานที่มีมาตรฐาน โดยกลุ่มข้าราชการ ต้องการให้มีสถานที่ควรอยู่ในทำเลเหมาะสม สถานที่ต้องมีห้องน้ำ สถานที่ควรจำหน่ายอุปกรณ์ และสถานที่มีน้ำดื่ม ลูกจ้างประจำต้องการให้มีสถานที่จัดกิจกรรมได้มาตรฐาน อุปกรณ์มีมาตรฐานและสถานที่เป็นสัดส่วน ลูกจ้างชั่วคราวมีความต้องการคล้ายกัน ยกเว้นสถานที่กลางแจ้ง สถานที่จัดในร่ม

ด้านกิจกรรมนันทนาการ บุคลากรมีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการอยู่ในระดับมาก โดยกลุ่มอายุระหว่าง 18 – 40 ปี มีความต้องการให้ใช้เวลาว่างทำกิจกรรม ต้องการให้องค์กรสนับสนุน และต้องการให้องค์กรจัดกิจกรรม และช่วงอายุระหว่าง 41– 60 ปี ต้องการเข้าร่วมกิจกรรม ต้องการให้องค์กรสนับสนุน และต้องการให้องค์กรจัดกิจกรรม และในประเภทกิจกรรมโดยรวม ต้องการเที่ยวภูเขา ร่วมงานปีใหม่ กลุ่มอายุ 18 – 40 ปี ต้องการในเรื่องสังสรรค์ประจำปี เทียน้ำตก งานสงกรานต์ โดยกลุ่มตำแหน่งงานข้าราชการ ลูกจ้างประจำ ลูกจ้างชั่วคราว ต้องการให้มีองค์กรมีกิจกรรม ต้องการให้องค์กรสนับสนุน ต้องการใช้เวลาว่างในการทำกิจกรรม ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมคล้ายๆ กัน และในประเภทกิจกรรม ข้าราชการมีความต้องการในเรื่องวิ่งเพื่อสุขภาพ ว่ายน้ำ ทะเล ลูกจ้างประจำ มีความต้องการในเรื่องเที่ยวปีใหม่ ทะเล ภูเขา ลูกจ้างชั่วคราว มีความต้องการในเรื่องวิ่ง เปรี๊ยะ เทนนิส เทเบิลเทนนิส

อุดม บุตตะ (2547; บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพและความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนกีฬา สังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

ในการศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพและความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนกีฬา สังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ใน 5 ด้าน ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนกีฬา สังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ทั้งนักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดกิจกรรมนันทนาการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทั้ง 5 ด้าน
2. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนกีฬา สังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ทั้งระดับชั้น มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดกิจกรรมนันทนาการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 5 ด้าน
3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนกีฬา สังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ทั้งนักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีความต้องการอยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน
4. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนกีฬา สังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามีความต้องการอยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน ยกเว้นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความต้องการด้านวันเวลาของการจัดกิจกรรมนันทนาการ อยู่ในระดับปานกลาง

สนธยา บุญไทย (2548: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและความต้องการกิจกรรมนันทนาการของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการกิจกรรมนันทนาการด้านการจัดดำเนินการด้านบุคลากรผู้ให้บริการ ด้านสถานที่อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

เสริมพงศ์ พงศ์ทองเมือง (2548: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและความต้องการกิจกรรมนันทนาการของพนักงานธนาคารกรุงศรีอยุธยา สำนักงานใหญ่ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า พนักงานธนาคารกรุงศรีอยุธยา ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 31 – 40 ปี มีรายได้ 15,000 – 20,000 บาท ซึ่งอยู่ในกลุ่มงานกฎหมายปฏิบัติการและบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพ มีความต้องการกิจกรรมนันทนาการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าพนักงาน มีความต้องการด้านงบประมาณอยู่ในระดับมาก ด้านบุคลากรและด้านกิจกรรมนันทนาการอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสมมติฐานพบว่าบุคลากรที่มีเพศ กลุ่มงานต้นสังกัดต่างกันมีความต้องการกิจกรรมนันทนาการไม่แตกต่างกัน ส่วนบุคลากรที่มีอายุ รายได้ต่างกันมีความต้องการกิจกรรมนันทนาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จิรนน สิลม (2549:82) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพและความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการของบุคลากรมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย จำแนกตามตัวแปรเพศ อายุ รายได้และตำแหน่งงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นบุคลากรของมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย จำนวน 300 คน สรุปความคิดเห็นและข้อเสนอของกลุ่มตัวอย่างได้ ดังนี้

1. ด้านการจัดการ ควรมีหน่วยงานรับผิดชอบการจัดการกิจกรรมนันทนาการ โดยตรงและมีนโยบายและแผนงานของมหาวิทยาลัยสนับสนุนส่งเสริมการจัดการกิจกรรมนันทนาการของบุคลากรอย่างชัดเจน

2. ด้านกิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมควรมีความหลากหลายและเหมาะสมกับอายุและสุขภาพ ควรมีกิจกรรมด้านกีฬาเชื่อมความสัมพันธ์ กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ทำความรู้จักกัน กิจกรรมกลุ่มเล็กๆ ตามความสนใจ ที่ทุกคนสามารถร่วมในกิจกรรมนั้นๆ ได้ และจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

3. ด้านสถานที่อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ควรมีอาคารในร่มสำหรับการจัดกิจกรรมนันทนาการ สถานที่ทำกิจกรรมควรแยกจากนักศึกษา

4. ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ ต้องการบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญและมีความสามารถในการจัดกิจกรรมนันทนาการ มีบุคลากรรับผิดชอบการจัดกิจกรรมนันทนาการโดยตรง

5. ด้านอื่นๆ สำนักบริหารทรัพยากรบุคคล ควรเป็นหน่วยงานหลักในการนำเสนอแนวคิดด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับบุคลากร

สุทธิชัย พลัฒาเล็ก (2550: 79 – 81) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการของบุคลากรกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมมีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านการจัดการและดำเนินการ ด้านบุคลากรผู้ให้บริการและด้านกิจกรรมนันทนาการมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านสถานที่อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกมีความต้องการอยู่ในระดับมาก

จากการศึกษาดำรง เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยดังที่นำเสนอข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่ามีความหลากหลายในทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความต้องการและในการศึกษาวิจัยที่มี ผู้ศึกษาไว้นั้น ผลวิจัยต่างๆ ก็มีความแตกต่างกันตามสภาพและความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการจึงเป็นเหตุผลให้ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเรื่องสภาพและความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการของนักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริหารจัดการและดำเนินการ ด้านบุคลากรและเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านกิจกรรมนันทนาการและศึกษาตามตัวแปร เพศ อายุและระดับชั้น เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการจัดกิจกรรมนันทนาการให้ตรงกับความต้องการของนักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานีต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ผู้วิจัยได้ศึกษาและนำแนวคิด ทฤษฎีผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการสำรวจ เพื่อศึกษาสภาพและความต้องการการจัด กิจกรรมนันทนาการของนักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมือง อุทัยธานี ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและอาจารย์ภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ปีการศึกษา 2553 จำนวน 18 คน และ นักศึกษาภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ปีการศึกษา 2553 จำนวน 1,156 คน (ข้อมูลได้มาจากฝ่ายทะเบียนของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ปีการศึกษา 2553)

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1. การสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูอาจารย์ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน โดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) จากผู้ที่มีประสบการณ์เป็นผู้บริหาร 5 คนและอาจารย์ 5 คน
2. การสำรวจความต้องการของนักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ปีการศึกษา 2553 โดยใช้ตารางการประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan 1970: 610) โดยแบ่งชั้นตาม เพศและระดับชั้น ของ นักศึกษาการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ที่ประชากรจำนวน 1,300 คน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 297 คน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับชั้น

ระดับชั้น	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
1. ประถมศึกษา	68	111	179	21	13	34
2. มัธยมศึกษาตอนต้น	179	480	659	54	123	177
3. มัธยมศึกษาตอนปลาย	211	251	462	42	47	89
รวม	458	842	1,300	117	183	300

สำหรับตัวแปร กศน.ตำบล จำนวน 12 แห่ง ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มตัวอย่างให้เท่าๆ กันแห่งละ 25 คนและเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินการวิจัย โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลจากตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพและความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการและประวัติของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาและเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. สร้างแบบสอบถามโดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้เนื้อหาครอบคลุมการวิจัยเรื่องสภาพและความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการและประวัติของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี แบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์สภาพของการจัดกิจกรรมนันทนาการในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี แบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี แบ่งเป็น เพศ อายุ ระดับชั้น และกศน.ตำบล

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการของนักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดและดำเนินการ ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านประเภทของกิจกรรมนันทนาการ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

3. นำแบบสอบถามผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตรตรวจสอบความถูกต้องของการใช้สำนวนและภาษา

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

1. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face validity)
2. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่อประธานกรรมการควบคุมตรวจสอบอีกครั้ง เพื่อพิจารณาความถูกต้องของการใช้สำนวนและภาษา
3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try – Out) กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกันกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา จำนวน 30 คน ได้แก่ นักศึกษา กศน. เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการคำนวณสัมประสิทธิ์แอลฟา (α – Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach. 1970: 161) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88
4. นำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

เกณฑ์การให้คะแนน

การให้คะแนนแบบสอบถามความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการของนักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ได้กำหนดคะแนนไว้ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความต้องการมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความต้องการมาก
- 3 หมายถึง มีความต้องการปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความต้องการน้อย
- 1 หมายถึง มีความต้องการน้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลความหมายจากค่าเฉลี่ย โดยกำหนดคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดที่ 1.00 และคะแนนเฉลี่ยสูงสุดที่ 5.00 แล้วแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ยออกเป็น 5 ระดับแล้วใช้เกณฑ์การประมาณค่าและแปลความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์การแปลความหมาย	
4.50 – 5.00	หมายถึง	มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึง	มีความต้องการอยู่ในระดับมาก
2.50 – 3.49	หมายถึง	มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึง	มีความต้องการอยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.49	หมายถึง	มีความต้องการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอให้ออกหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยเสนอต่อผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี เพื่อเก็บข้อมูลจากอาจารย์และนักศึกษาภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี
2. ผู้วิจัยชี้แจงและอธิบายขั้นตอนการทำแบบสอบถามด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ใช้เวลาเก็บแบบสอบถามประมาณ 1 เดือน ตั้งแต่ 1 กุมภาพันธ์ 2554 ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2554
4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์มีจำนวนทั้ง 300 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วนำแบบสอบถามไปดำเนินการวิเคราะห์หาค่าทางสถิติต่อไป

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา สภาพและความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ดังนี้

1. นำแบบสอบถามชุดที่ 1 สัมภาษณ์ผู้บริหารจำนวน 5 คนและครูอาจารย์จำนวน 5 คน โดยการบันทึกเสียงแล้วนำแบบข้อมูลที่ได้นำเรียบเรียงเป็นความเรียง
2. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามตอนที่ 2 มาคัดเลือกฉบับสมบูรณ์ และลงรหัส (Coding)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยรวมและรายด้าน แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง
2. เปรียบเทียบและวิเคราะห์ความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการของนักศึกษาภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้สถิติการทดสอบค่าที ($t - test$) และ ค่าเอฟ ($F - test$) สำหรับการเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม ถ้าพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้ทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีเชฟเฟ (Scheffe's Method)
3. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามตอนที่ 3 มาสรุป แล้วนำเสนอในรูปแบบของความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

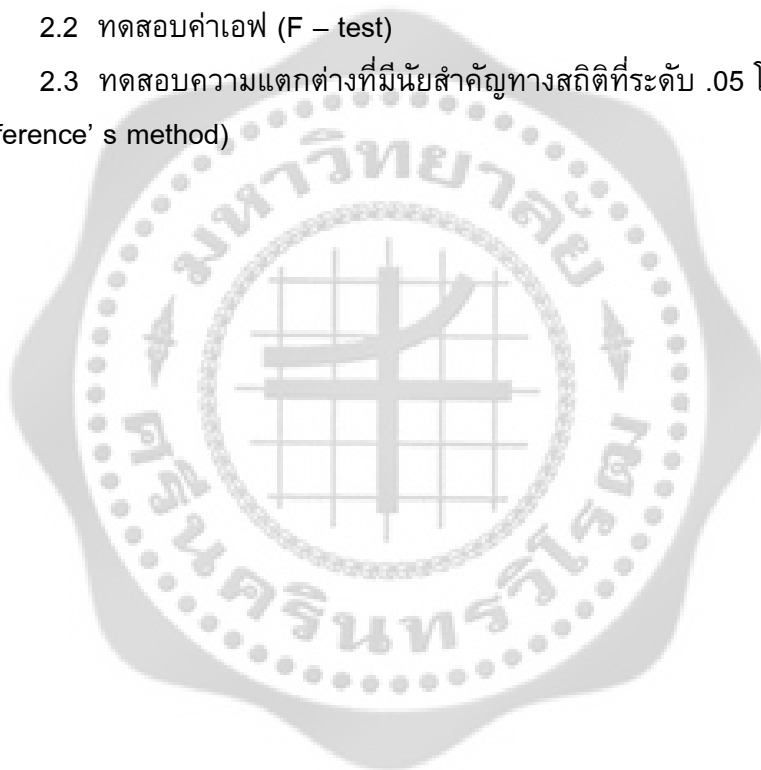
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน

- 1.1 ค่าความถี่ (Frequency)
- 1.2 ค่าร้อยละ (Percentage)
- 1.3 ค่าเฉลี่ย (Means : $\bar{X}$)
- 1.4 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation : S.D.)

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

- 2.1 ทดสอบค่าที (t – test)
- 2.2 ทดสอบค่าเอฟ (F – test)
- 2.3 ทดสอบความแตกต่างที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยวิธี LSD (Least significant difference' s method)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยเรื่อง สภาพและความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอนและดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
SD	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t – distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F – distribution
df	แทน	ระดับชั้นของความเป็นอิสระ (Degrees of freedom)
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of square)
MS	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Square)
*	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง ตามลำดับ ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพการจัดกิจกรรมนันทนาการภายใน ศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษา ศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับชั้น กศน.ตำบล โดยการแจกแจงความถี่ คิดเป็นร้อยละแล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง ดังที่ปรากฏในตาราง 1

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานีมี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดและ

ดำเนินการ ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านประเภทของกิจกรรมนันทนาการ โดยคิดเป็น ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง ดังที่ปรากฏในตาราง 2-6

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ตามตัวแปร เพศ โดยทดสอบค่าที ($t - test$) ส่วนตัวแปร อายุ ระดับชั้นและกศน.ตำบล โดยทดสอบค่าเอฟ ($F - test$) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง เมื่อผลการทดสอบพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ (The Scheffe' s Method) ดังที่ปรากฏในตาราง 7-15

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ โดยสรุปเป็นความเรียง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพการจัดกิจกรรมนันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับ สภาพของการจัดกิจกรรมนันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี โดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจากผู้ ที่มีประสบการณ์เป็นผู้บริหารจำนวน 5 คน และครูอาจารย์จำนวน 5 คน พบว่ามีความคิดเห็นที่คล้ายคลึงกัน สรุปได้ดังนี้

1. มีนโยบายการจัดกิจกรรมนันทนาการที่เด่นชัด และเป็นแผนงานที่อยู่ในการเรียน การสอน โดยใช้วิธีการสอดแทรก หรือแอบแฝงเรื่องของกิจกรรมนันทนาการในวิชาเรียนทุกวิชา เพื่อให้ นักศึกษาได้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เกิดความสามัคคี รักใคร่กลมเกลียวในหมู่คณะและกล้าแสดงความคิดเห็น กล้าแสดงออกในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ

2. การจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการดำเนินการจัดกิจกรรมนันทนาการโดยตรงนั้น ปัจจุบันยังไม่มีการจัดสรรงบประมาณให้เพื่อใช้เฉพาะเจาะจง แต่มีการจัดสรรงบประมาณให้กับ กิจกรรมต่างๆ ซึ่งทางกศน.ตำบล สามารถนำงบประมาณบางส่วนไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินการจัดกิจกรรมนันทนาการได้ โดยไม่ถือว่าผิดวัตถุประสงค์

3. มีการจัดกิจกรรมนันทนาการตลอดเวลาที่มีการเรียนรู้ หรือการเรียนการสอน โดยการจัด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การเข้าค่ายพักแรม การทัศนศึกษา เพื่อเพิ่มศักยภาพในการรับรู้ถึง คุณประโยชน์ของกิจกรรมนันทนาการ เพื่อให้นักศึกษา กศน.ทุกคนได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ทาง ศูนย์จัดให้

4. การจัดและดำเนินการในแต่ละ กศน.ตำบล มีการบริหารจัดการและดำเนินการ โดยมี แผนการดำเนินการ เริ่มตั้งแต่ การวางแผนการดำเนินการ การลงมือปฏิบัติงาน การกำกับติดตาม การรายงานผลและการประเมินผล เมื่อสรุปผลการประเมินงานแล้ว ก็ทำการปรับปรุงแก้ไขเพื่อ พัฒนาโครงการต่อไปเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ

5. บุคลากรผู้ให้บริการ

ปัจจุบันยังไม่มีบุคลากร หรือเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการโดยตรง แต่ดำเนินการ โดยพิจารณาผู้มีความรู้ความสามารถเป็นผู้ดำเนินโครงการ หรือบาง กศน.ตำบล ก็จะมีเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ 1 คนต่อ 1 กศน.ตำบลไปก่อน เพื่อประสานงานในการจัดกิจกรรมต่างๆ

6. สถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก

ปัจจุบันยังไม่มีสถานที่ในการใช้จัดกิจกรรมนันทนาการเป็นของตนเอง ซึ่งยังต้องขอยืมสถานที่ตามโรงเรียนต่างๆ เพื่อความเหมาะสมของกิจกรรมที่จะจัดขึ้น เช่น สนามฟุตบอล สนามวอลเลย์บอล สนามแบดมินตัน เป็นต้น ส่วนของอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกก็ยังไม่มีความพร้อมเช่นกัน เนื่องจากยังขาดงบประมาณในการจัดซื้อ

7. ประเภทกิจกรรมนันทนาการ

การจัดกิจกรรมนันทนาการจะมีอยู่ตลอดเวลา โดยการสอดแทรกลงในการเรียน การสอน เช่น การทำกิจกรรมกลุ่ม หรือหมู่คณะ เพื่อให้นักศึกษาได้ละลายพฤติกรรมของตนเองและพร้อมที่จะเข้าร่วมสังคมได้ตลอดเวลา เช่น ให้นักศึกษาทำงานเป็นกลุ่มโดยให้คิดร่วมกันแล้วรวบรวมความคิดหลายแง่มุม แล้วให้สรุปผลเป็นผลงาน 1 เดียว เพื่อให้เกิดความรักใคร่สามัคคี

8. อื่นๆ มีดังนี้

8.1 ควรจัดให้มีการฝึกอบรมการจัดกิจกรรมนันทนาการให้กับบุคลากร หรือเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการ กศน.ตำบลละ 1 – 2 คน เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะอย่างลึกซึ้ง เพื่อสามารถนำมาถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้

8.2 การจัดกิจกรรมนันทนาการเป็นสิ่งที่ดี ส่งผลต่อการสร้างความสัมพันธ์ ความรัก ความสามัคคีและยังสร้างความผ่อนคลายให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการอีกด้วย

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จากผู้ที่มีประสบการณ์เป็นผู้บริหารจำนวน 5 คนและครูอาจารย์จำนวน 5 คน เกี่ยวกับสภาพการจัดกิจกรรมนันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) สรุปได้ว่า ภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีการปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในเรื่องการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้ตรงกับความต้องการของนักศึกษา

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความต้องการจัดกิจกรรมนันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี

ตาราง 2 ข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานีจำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ ระดับชั้นและกศน.ตำบล (n=300)

ชนิดของตัวแปร	ระดับของตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ	ชาย	117	39.00
	หญิง	183	61.00
	รวม	300	100.00
2. อายุ	15 – 25 ปี	53	17.67
	26 – 35 ปี	99	33.00
	36 – 45 ปี	90	30.00
	46 – 60 ปี	58	19.33
	รวม	300	100.00
3. ระดับชั้น	ประถมศึกษา	34	11.33
	มัธยมศึกษาตอนต้น	177	59.00
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	89	29.67
	รวม	300	100.00
3. กศน.ตำบล	กศน.ตำบลอุทัยใหม่	25	8.33
	กศน.ตำบลเกาะเทโพ	25	8.33
	กศน.ตำบลสะแกกรัง	25	8.33
	กศน.ตำบลหาดทอง	25	8.33
	กศน.ตำบลหนองเต่า	25	8.33
	กศน.ตำบลหนองพังค่า	25	8.33
	กศน.ตำบลดอนขวาง	25	8.33
	กศน.ตำบลโนนเหล็ก	25	8.33
	กศน.ตำบลหนองไผ่แบน	25	8.33
	กศน.ตำบลเนินแจง	25	8.33
	กศน.ตำบลน้ำซึม	25	8.33
	กศน.ตำบลท่าซุง	25	8.33
	รวม	300	100.00

จากตาราง 2 แสดงว่า นักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี จำนวน 300 คน จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา ดังต่อไปนี้

เพศ แบ่งเป็น เพศชายจำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 39.00 และเพศหญิงจำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 61.00

อายุ แบ่งเป็น อายุ 15 – 25 ปี จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 17.67 อายุ 26 – 35 ปีจำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 33.00 อายุ 36 – 45 ปี จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 และอายุ 46 –60 ปี จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 19.33

ระดับชั้น แบ่งเป็น ชั้นประถมศึกษาจำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 11.33 ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 59.00 และชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 29.67

กศน.ตำบล แบ่งเป็น 12 แห่ง ได้แก่ กศน.ตำบลอุทัยใหม่ กศน.ตำบลเกาะเทโพ กศน.ตำบลสะแกกรัง กศน.ตำบลหาดทอง กศน.ตำบลหนองเต่า กศน.ตำบลหนองพังค้ำ กศน.ตำบลดอนขวาง กศน.ตำบลโนนเหล็ก กศน.ตำบลหนองไผ่แบน กศน.ตำบลเนินแจ้ง กศน.ตำบลน้ำซึม และกศน.ตำบลท่าซุง จำนวนแห่งละ 25 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการภายในศูนย์การศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและความหมาย ความต้องการการจัดกิจกรรม
นันทนาการภายในศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี
ด้านการจัดและดำเนินการ (n=300)

ด้านการจัดและดำเนินการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. มีการจัดบอร์ด ป้าย ประชาสัมพันธ์ที่มีข้อมูล ข่าวสารให้ความรู้แก่ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ อย่างชัดเจน	4.63	0.56	มากที่สุด
2. มีกฎระเบียบและข้อบังคับ ในการดำเนินกิจกรรม นันทนาการอย่างชัดเจน	4.09	0.67	มาก
3. มีนโยบายการแข่งขันกีฬา หรือจัดกิจกรรม นันทนาการภายในศูนย์	4.07	0.55	มาก
4. มีการส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการภายในศูนย์ เช่น การส่งเสริมกิจกรรมชุมนุมต่างๆ เพื่อแลกเปลี่ยน ความรู้ ความคิดเห็น	4.19	0.47	มาก
5. มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ให้นักศึกษา เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการโดยตรง	4.45	0.82	มาก
6. จัดกิจกรรมนันทนาการประเภทต่างๆ ที่มีรูปแบบ และขั้นตอนเหมาะสมและตามหลักปรัชญา นันทนาการที่ว่าเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจ และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	4.33	0.76	มาก
7. จัดกิจกรรมนันทนาการประเภทต่างๆ ที่ส่งเสริม ความต้องการสำหรับทุกเพศ ทุกวัย	4.70	0.46	มากที่สุด
8. จัดกิจกรรมนันทนาการประเภทต่างๆ ที่เป็นไป ตามนโยบายและวัตถุประสงค์ของสถาบันกศน.และ กระทรวงศึกษาธิการ	4.46	0.61	มาก
รวม	4.37	0.16	มาก

จากตาราง 3 แสดงว่า นักศึกษาในศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
อำเภอเมืองอุทัยธานี มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ ด้านการจัดการและดำเนินการ
โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$ S.D. = 0.16) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความต้องการอยู่ใน

ระดับมากที่สุดได้แก่ กิจกรรมนันทนาการประเภทต่างๆ ที่จัดบริการให้ส่งเสริมความต้องการสำหรับทุกเพศ ทุกวัย ($\bar{X} = 4.70$ S.D. = 0.46) รองลงมา ได้แก่ การจัดบอร์ด ป้าย ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ มีข้อมูลข่าวสารแก่ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.63$ S.D. = 0.56) นอกจากนี้มีความต้องการอยู่ในระดับมาก

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและความหมาย ความต้องการการจัดกิจกรรม
 นันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี
 ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ (n=300)

ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1.มีเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำด้านกิจกรรมนันทนาการ เป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน	4.12	0.75	มาก
2.มีเจ้าหน้าที่ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ให้คำแนะนำ บริการข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการใน สถานศึกษา	4.46	0.50	มาก
3.มีเจ้าหน้าที่ที่มีบุคลิกภาพดีสุขภาพสมบูรณ์ แข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ	4.54	0.50	มากที่สุด
4.มีเจ้าหน้าที่ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการให้บริการ	4.58	0.49	มากที่สุด
5.มีเจ้าหน้าที่รับฝากสิ่งของในบริเวณสถานที่ในการ จัดกิจกรรมนันทนาการ	3.77	0.60	มาก
6.มีบุคลากรทางด้านพยาบาลประจำสถานที่ในการ จัดกิจกรรมนันทนาการ	3.89	0.51	มาก
7.มีเจ้าหน้าที่บริการเบิก-จ่ายอุปกรณ์ด้านนันทนาการ และกีฬา	3.91	0.77	มาก
8.มีเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำในการจัดกิจกรรมนันทนาการ	4.29	0.45	มาก
9.มีอาจารย์และเจ้าหน้าที่ให้ความสะดวกในการติดต่อ เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ	4.40	0.54	มาก
10.มีอาจารย์หรือวิทยากรให้ความรู้และแนะนำใน การจัดกิจกรรมนันทนาการ	4.02	0.77	มาก
รวม	4.20	0.38	มาก

จากตาราง 4 แสดงว่านักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
 อำเภอเมืองอุทัยธานี มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ ด้านบุคลากรและผู้ให้บริการ
 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$ S.D. = 0.38) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความต้องการอยู่ใน
 ระดับมากที่สุดได้แก่ เจ้าหน้าที่ที่มีผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการให้บริการ ($\bar{X} = 4.58$ S.D. = 0.49) และ
 เจ้าหน้าที่ที่มีบุคลิกภาพดีสุขภาพ สมบูรณ์แข็งแรง ทั้งร่างกายและจิตใจ ($\bar{X} = 4.54$ S.D. = 0.50)
 นอกจากนั้น มีความต้องการอยู่ในระดับมาก

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและความหมาย ความต้องการการจัดกิจกรรม
นันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมือง อุทัยธานี
ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก (n=300)

ด้านสถานที่อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1.มีจำนวนสนามกีฬาและสถานที่จัดกิจกรรมเพียงพอ	4.58	0.49	มากที่สุด
2.มีสถานที่จัดกิจกรรมนันทนาการทั้งในร่มและกลางแจ้ง	4.29	0.81	มาก
3.มีสถานที่จัดกิจกรรมนันทนาการที่ได้มาตรฐานและปลอดภัย	4.44	0.53	มาก
4.มีสถานที่จัดกิจกรรมนันทนาการที่มีแสงสว่างเพียงพอและเหมาะสมกับกิจกรรมนันทนาการ	4.33	0.59	มาก
5.มีสถานที่เปลี่ยนเครื่องแต่งกาย ห้องสุขา ตู้เก็บอุปกรณ์ชาย-หญิง แยกจากกันและถูกสุขลักษณะ	4.58	0.78	มากที่สุด
6.มีสถานที่นั่งชมแบ่งเป็นสัดส่วน	3.68	0.93	มาก
7.มีอุปกรณ์ในการจัดและประกอบกิจกรรมนันทนาการที่มีมาตรฐานและปลอดภัย	4.12	0.49	มาก
8.มีอุปกรณ์กีฬาและนันทนาการที่หลากหลายประเภทเพียงพอและมีมาตรฐานพร้อมใช้งาน	4.12	0.51	มาก
9.มีจำนวน และประเภทอุปกรณ์ ให้เลือกใช้ตามต้องการและสะดวก	3.63	0.98	มาก
10.มีสถานที่จัดกิจกรรมนันทนาการ ที่มีความสวยงามและร่มรื่น	4.35	0.48	มาก
11.มีสถานที่จัดกิจกรรมนันทนาการโดยทั่วไปมีความสะอาด	3.95	0.82	มาก
12.มีสถานที่ให้บริการนันทนาการด้านกีฬาที่มีความเหมาะสมตามประเภทกีฬา	3.87	0.69	มาก
รวม	4.16	0.43	มาก

จากตาราง 5 แสดงว่า นักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$ S.D. = 0.43) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุดได้แก่ มีที่เปลี่ยนเครื่องแต่งกาย ห้องสุขา ตู้เก็บ อุปกรณ์ ชาย – หญิง แยกจากกัน และถูกสุขลักษณะ ($\bar{X} = 4.58$ S.D. = 0.78) รองลงมา ได้แก่ มีสถานที่จัดกิจกรรมนันทนาการทั้งในร่มและกลางแจ้ง ($\bar{X} = 4.58$ S.D. = 0.49) นอกจากนั้น มีความต้องการอยู่ในระดับมาก

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมาย ความต้องการการจัดกิจกรรม
นันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี
ด้านประเภทของกิจกรรมนันทนาการ (n=300)

ด้านประเภทของกิจกรรมนันทนาการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1.กีฬาประเภททีมที่มีการปะทะ เช่น บาสเกตบอล ฟุตบอล ฟุตซอล	3.41	0.54	ปานกลาง
2.กีฬาชนิดที่มีตาข่ายกั้น 2 ฝ่าย เช่น แบดมินตัน เทเบิลเทนนิส วอลเลย์บอล	3.45	0.79	ปานกลาง
3.กิจกรรมนันทนาการด้านศิลปหัตถกรรม เช่น เครื่องจักสาน เย็บปักถักร้อย การวาดภาพ สิ่งประดิษฐ์จากวัสดุธรรมชาติ	3.37	1.40	ปานกลาง
4.กิจกรรมการท่องเที่ยว ทักษะศึกษา เช่น โบราณสถานเส้นทางทางธรรมชาติด้านสิ่งแวดล้อม	3.75	0.50	มาก
5.กิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน และการละคร เช่น ละครร้อง ละครรำ โขน นาฏศิลป์	3.69	1.07	ปานกลาง
6.กิจกรรมนันทนาการงานอดิเรก เช่น สะสม แสตมป์ สิ่งประดิษฐ์ ต่อภาพและวาดภาพ	1.92	0.69	น้อย
7.กิจกรรมนันทนาการ การดนตรี และร้องเพลง เช่น การร้องเพลง การเล่นดนตรี การฟังเพลง	4.18	0.38	มาก
8.กิจกรรมนันทนาการกลางแจ้ง/ นอกสถานที่ เช่น กิจกรรมอยู่ค่ายพักแรม การศึกษาธรรมชาติ	3.91	0.44	มาก
9.กิจกรรมด้านวรรณกรรมต่างๆ (อ่าน ฟุด เขียน)	1.99	0.78	น้อย
10.กิจกรรมนันทนาการบริการอาสาสมัคร เช่น กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ พัฒนาชุมชน	3.38	0.78	ปานกลาง
11.กิจกรรมเพื่อสุขภาพ ด้านโยคะ แอโรบิค และ กิจกรรมเข้าจังหวะ	3.23	1.14	ปานกลาง
12.กิจกรรมชมรมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การละเล่นต่างๆ และเพลงประจำท้องถิ่น	2.94	1.07	ปานกลาง
รวม	3.27	0.16	ปานกลาง

จากตาราง 6 แสดงว่านักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
อำเภอเมืองอุทัยธานี มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =
3.27 S.D. = 0.16) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความต้องการโดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง

ยกเว้นข้อที่มีความต้องการอยู่ในระดับมาก มีจำนวน 3 ข้อได้แก่ กิจกรรมนันทนาการ การดนตรีและ ร้องเพลง เช่น การร้องเพลง การเล่นดนตรี การฟังเพลง ($\bar{X} = 4.18$ S.D. = 0.38) กิจกรรม นันทนาการกลางแจ้ง/ นอกสถานที่ เช่น กิจกรรมอยู่ค่ายพักแรม การศึกษาธรรมชาติ ($\bar{X} = 3.91$ S.D. = 0.44) และกิจกรรมการท่องเที่ยว ทักษะศึกษา เช่น โบราณสถาน เส้นทางทางธรรมชาติด้าน สิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.75$ S.D. = 0.50) ส่วนข้อที่มีความต้องการอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ กิจกรรม นันทนาการงานอดิเรก เช่น สะสมแสตมป์ สิ่งประดิษฐ์ ต่อภาพและวาดภาพ ($\bar{X} = 1.92$ S.D. = 0.69)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและความหมาย ความต้องการการจัดกิจกรรม
นันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี
โดยรวมและรายด้าน (n=300)

ความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านการจัดและดำเนินการ	4.37	0.16	มาก
2. ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ	4.20	0.38	มาก
3. ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก	4.16	0.43	มาก
4. ด้านประเภทของกิจกรรมนันทนาการ	3.27	0.16	ปานกลาง
รวม	4.00	0.21	มาก

จากตาราง 7 แสดงว่านักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัย
อำเภอเมืองอุทัยธานี มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$ S.D. =
0.21) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความต้องการอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน เรียงลำดับดังนี้ ด้าน
การจัดและดำเนินการ ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก และ
มีความต้องการด้านประเภทของกิจกรรมนันทนาการอยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ
ภายในศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความหมาย และเปรียบเทียบความแตกต่าง
ของค่าเฉลี่ยความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศ

ความต้องการ การจัดกิจกรรมนันทนาการ	เพศชาย (n=117)			เพศหญิง (n=183)			t	p
	$\bar{X}$	S.D.	ความ หมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความ หมาย		
1.ด้านการจัดและดำเนินการ	4.39	0.13	มาก	4.35	0.17	มาก	2.45*	.015
2.ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ	4.29	0.37	มาก	4.14	0.38	มาก	3.24*	.001
3.ด้านสถานที่ อุปกรณ์และ สิ่งอำนวยความสะดวก	4.25	0.45	มาก	4.10	0.42	มาก	2.90*	.004
4.ด้านประเภทของกิจกรรม นันทนาการ	3.23	0.14	ปาน กลาง	3.29	0.16	ปาน กลาง	-3.34*	.001
รวม	4.04	0.21	มาก	3.97	0.21	มาก	2.74*	.006

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 8 แสดงว่า นักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
อำเภอเมืองอุทัยธานี เพศชายและเพศหญิงมีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ โดยรวมอยู่
ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$ S.D. = 0.21, $\bar{X} = 3.97$ S.D. = 0.21 ตามลำดับ)

นักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี เมื่อ
พิจารณาเป็นรายด้าน เพศชายและเพศหญิงมีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ โดยรวม
แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 2.74$, $p = .006$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน
พบดังนี้

นักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี เพศ
ชายมีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ ด้านการจัดและดำเนินการ ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ
ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.13, $\bar{X} = 4.29$
S.D. = 0.37, $\bar{X} = 4.25$ S.D. = 0.45 ตามลำดับ) และมีความต้องการด้านประเภทของกิจกรรม
นันทนาการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.23$ S.D. = 0.14)

นักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี เพศ
หญิงมีความต้องการกิจกรรมนันทนาการ ด้านการจัดและดำเนินการ ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ ด้าน
สถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$ S.D. = 0.17, $\bar{X} = 4.14$
S.D. = 0.38, $\bar{X} = 4.10$ S.D. = 0.42) ตามลำดับ และมีความต้องการด้านประเภทของกิจกรรม
นันทนาการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$ S.D. = 0.16)

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมาย ความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการภายในศูนย์การศึกษาอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ

ความต้องการการจัด กิจกรรมนันทนาการ	15 – 25 ปี (n = 53)			26 – 35 ปี (n = 99)			36 – 45 ปี (n = 90)			46 – 460 ปี (n = 58)		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านการจัดและ												
ดำเนินการ	4.36	0.14	มาก	4.33	0.18	มาก	4.40	0.13	มาก	4.37	0.15	มาก
2. ด้านบุคลากรผู้ให้												
บริการ	4.17	0.37	มาก	4.11	0.40	มาก	4.24	0.37	มาก	4.31	0.35	มาก
3. ด้านสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก												
ความสะดวก	4.08	0.38	มาก	4.06	0.42	มาก	4.22	0.42	มาก	4.34	0.46	มาก
4. ด้านประเภทของ												
กิจกรรมนันทนาการ	3.26	0.16	ปานกลาง	3.31	0.18	ปานกลาง	3.23	0.13	ปานกลาง	3.25	0.12	ปานกลาง
รวม	3.97	0.19	มาก	3.95	0.22	มาก	4.02	0.21	มาก	4.07	0.22	มาก

จากตาราง 9 แสดงว่า นักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบดังนี้

นักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี อายุ 15 – 25 ปี มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$ S.D. = 0.19) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ ด้านการจัดและดำเนินการ ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$ S.D. = 0.14, $\bar{X} = 4.17$ S.D. = 0.37, $\bar{X} = 4.08$ S.D. = 0.38 ตามลำดับ) และมีความต้องการด้านประเภทของกิจกรรมนันทนาการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.26$ S.D. = 0.16)

นักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี อายุ 26 – 35 ปี มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$ S.D. = 0.22) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ ด้านการจัดและดำเนินการ ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$ S.D. = 0.18, $\bar{X} = 4.11$ S.D. = 0.40, $\bar{X} = 4.06$ S.D. = 0.42 ตามลำดับ) และมีความต้องการด้านประเภทของกิจกรรมนันทนาการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$ S.D. = 0.18)

นักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี อายุ 36 – 45 ปี มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$ S.D. = 0.21) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ ด้านการจัดและดำเนินการ ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$ S.D. = 0.13, $\bar{X} = 4.24$ S.D. = 0.37, $\bar{X} = 4.22$ S.D. = 0.42 ตามลำดับ) และมีความต้องการด้านประเภทของกิจกรรมนันทนาการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.23$ S.D. = 0.13)

นักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี อายุ 46 – 60 ปี มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$ S.D. = 0.22) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ ด้านการจัดและดำเนินการ ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$ S.D. = 0.15, $\bar{X} = 4.34$ S.D. = 0.46, $\bar{X} = 4.31$ S.D. = 0.46 ตามลำดับ) และมีความต้องการด้านประเภทของกิจกรรมนันทนาการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.25$ S.D. = 0.12)

ตาราง 10 เปรียบเทียบ ความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ (n=300)

ความต้องการการจัด กิจกรรมนันทนาการ	แหล่ง ความแปรปรวน	df	SS	MS	F - Ratio	p
1.ด้านการจัดและ ดำเนินการ	ระหว่างกลุ่ม	3	0.202	0.06	2.85*	.038
	ภายในกลุ่ม	296	6.98	0.02		
	รวม	299	7.18			
2.ด้านบุคลากรผู้ ให้บริการ	ระหว่างกลุ่ม	3	1.69	0.56	3.99*	.008
	ภายในกลุ่ม	296	41.95	0.14		
	รวม	299	43.64			
3.ด้านสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก	ระหว่างกลุ่ม	3	3.53	1.18	6.60*	.000
	ภายในกลุ่ม	296	52.88	0.17		
	รวม	299	56.42			
4.ด้านประเภทของ กิจกรรม นันทนาการ	ระหว่างกลุ่ม	3	0.29	0.09	4.10*	.006
	ภายในกลุ่ม	296	7.00	0.02		
	รวม	299	7.30			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	3	0.58	0.19	4.38*	.005
	ภายในกลุ่ม	296	13.09	0.04		
	รวม	299	13.67			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 10 แสดงว่า นักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
อำเภอเมืองอุทัยธานี ที่มีอายุต่างกัน มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ โดยรวมแตกต่าง
กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกช่วงอายุมีความ
ต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 11 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ
ภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี จำแนกตามอายุ

ความต้องการการจัด กิจกรรมนันทนาการ		อายุ	15 – 25 ปี (n = 53)	26 – 35 ปี (n = 99)	36 – 45 ปี (n = 90)	46 – 60 ปี (n = 58)
		$\bar{x}$	4.36	4.33	4.40	4.37
1. ด้านการจัดและเนิินการ	15 – 25 ปี	4.36	-	0.03	-0.04	-0.01
	26 – 35 ปี	4.33		-	-0.07*	-0.04
	36 – 45 ปี	4.40			-	0.03
	46 – 60 ปี	4.37				-
		$\bar{x}$	4.17	4.11	4.24	4.31
2.ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ	15 – 25 ปี	4.17	-	0.06	0.07	-0.14
	26 – 35 ปี	4.11		-	-0.13	-0.20*
	36 – 45 ปี	4.24			-	-0.07
	46 – 60 ปี	4.31				-
		$\bar{x}$	4.08	4.06	4.22	4.34
3.ด้านสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก	15 – 25 ปี	4.08	-	0.02	-0.14	-0.26
	26 – 35 ปี	4.06		-	-0.16	-0.28*
	36 – 45 ปี	4.22			-	-0.12
	46 – 60 ปี	4.34				-
		$\bar{x}$	3.26	3.31	3.23	3.25
4. ด้านประเภทของกิจกรรม นันทนาการ	15 – 25 ปี	3.26	-	-0.05	0.03	0.01
	26 – 35 ปี	3.31		-	0.08*	0.06
	36 – 45 ปี	3.23			-	-0.02
	46 – 60 ปี	3.25				-
		$\bar{x}$	3.97	3.95	4.02	4.07
รวม	15 – 25 ปี	3.97	-	0.02	-0.05	-0.10
	26 – 35 ปี	3.95		-	-0.07	-0.11*
	36 – 45 ปี	4.02			-	-0.04
	46 – 60 ปี	4.07				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 11 แสดงว่า นักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมืองอุทัยธานี ที่มีอายุ 26 – 35 ปีกับอายุ 46 – 60 ปี มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมืองอุทัยธานี ที่มีอายุต่างกัน มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการเป็นรายด้าน ดังนี้

1. อายุ 26 – 35 ปี กับ 46 – 60 ปี มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ ด้านการจัดและดำเนินการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
2. อายุ 26 – 35 ปี กับ 36 – 45 ปี มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ
3. อายุ 26 – 35 ปี กับ 46 – 60 ปี มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
4. อายุ 26 – 35 ปี กับ 36 – 45 ปี มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ ด้านประเภทของกิจกรรมนันทนาการ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมาย ความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการภายในศูนย์ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับชั้น

ความต้องการการจัด กิจกรรมนันทนาการ	ประถมศึกษา (n = 34)			มัธยมศึกษาตอนต้น (n = 150)			มัธยมศึกษาตอนปลาย (n = 56)		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านการจัดและดำเนินการ	4.38	0.13	มาก	4.37	0.16	มาก	4.36	0.16	มาก
2. ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ	4.29	0.36	มาก	4.16	0.40	มาก	4.25	0.35	มาก
3. ด้านสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก	4.16	0.40	มาก	4.14	0.46	มาก	4.22	0.39	มาก
4. ด้านประเภทของกิจกรรม นันทนาการ	3.25	0.18	ปานกลาง	3.27	0.14	ปานกลาง	3.27	0.18	ปานกลาง
รวม	4.02	0.19	มาก	3.98	0.26	มาก	4.02	0.19	มาก

จากตาราง 12 แสดงว่า นักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ทุกระดับชั้นมีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบดังนี้

นักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยชั้นประถมศึกษา มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$ S.D. = 0.19) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ ด้านการจัดและดำเนินการ ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$ S.D. = 0.13, $\bar{X} = 4.29$ S.D. = 0.36, $\bar{X} = 4.16$ S.D. = 0.40 ตามลำดับ) และมีความต้องการด้านประเภทของกิจกรรมนันทนาการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.25$ S.D. = 0.18)

นักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$ S.D. = 0.26) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ ด้านการจัดและดำเนินการ ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$ S.D. = 0.16, $\bar{X} = 4.16$ S.D. = 0.40, $\bar{X} = 4.14$ S.D. = 0.46 ตามลำดับ) และมีความต้องการด้านประเภทของกิจกรรมนันทนาการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.27$ S.D. = 0.14)

นักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$ S.D. = 0.19) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ ด้านการจัดและดำเนินการ ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$ S.D. = 0.16, $\bar{X} = 4.25$ S.D. = 0.35, $\bar{X} = 4.22$ S.D. = 0.39 ตามลำดับ) และมีความต้องการด้านประเภทของกิจกรรมนันทนาการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.27$ S.D. = 0.18)

ตาราง 13 เปรียบเทียบ ความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับชั้น
(n=300)

ความต้องการการจัด กิจกรรมนันทนาการ	แหล่ง ความแปรปรวน	df	SS	MS	F - Ratio	p
1. ด้านการจัด และ ดำเนินการ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.009	0.005	0.186	.830
	ภายในกลุ่ม	297	7.180	0.024		
	รวม	299	7.189			
2.ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.815	0.408	2.827	.061
	ภายในกลุ่ม	297	42.834	0.144		
	รวม	299	43.649			
3.ด้านสถานที่ อุปกรณ์และ สิ่งอำนวยความสะดวก	ระหว่างกลุ่ม	2	0.400	0.200	1.059	.348
	ภายในกลุ่ม	297	56.025	0.189		
	รวม	299	56.425			
4.ด้านประเภทของกิจกรรม นันทนาการ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.017	0.008	0.338	.713
	ภายในกลุ่ม	297	7.285	0.025		
	รวม	299	7.302			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.122	0.061	1.336	.264
	ภายในกลุ่ม	297	13.554	0.046		
	รวม	299	13.676			

จากตาราง 13 แสดงว่า นักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
อำเภอเมืองอุทัยธานี ที่มีระดับชั้นต่างกัน มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการโดยรวม และ
ทุกด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมาย ความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี โดยรวมและรายด้าน จำแนกตาม กศน.ตำบล

ความต้องการการจัด กิจกรรมนันทนาการ	กศน.ตำบลอุทัยใหม่ (n = 25)			กศน.ตำบลเกาะเทโพ (n = 25)			กศน.ตำบลสะแกกรัง (n = 25)			กศน.ตำบลหาดทอง (n = 25)		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านการจัดและ												
ดำเนินการ	4.28	0.21	มาก	4.41	0.11	มาก	4.50	0.05	มากที่สุด	4.28	0.19	มาก
2. ด้านบุคลากรผู้ให้												
บริการ	3.90	0.23	มาก	4.54	0.11	มากที่สุด	4.54	0.14	มากที่สุด	4.19	0.33	มาก
3. ด้านสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก												
ความสะดวก	3.91	0.26	มาก	4.21	0.15	มาก	4.46	0.35	มาก	4.11	0.35	มาก
4. ด้านประเภทของ												
กิจกรรมนันทนาการ	3.32	0.17	ปานกลาง	3.20	0.15	ปานกลาง	3.16	0.11	ปานกลาง	3.33	0.17	ปานกลาง
รวม	3.85	0.14	มาก	3.95	0.09	มาก	4.17	0.10	มาก	3.98	0.22	มาก

ตาราง 14 (ต่อ)

ความต้องการการจัด กิจกรรมนันทนาการ	กศน.ตำบลหนองเต่า (n = 25)			กศน.ตำบลพังค่า (n = 25)			กศน.ตำบลดอนขวาง (n = 25)			กศน.ตำบลโนนเหล็ก (n = 25)		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านการจัดและ ดำเนินการ	4.36	0.16	มาก	4.37	0.14	มาก	4.42	0.13	มาก	4.38	0.14	มาก
2. ด้านบุคลากรผู้ให้ บริการ	4.17	0.41	มาก	4.16	0.36	มาก	4.30	0.37	มาก	4.10	0.43	มาก
3. ด้านสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก	4.19	0.53	มาก	4.19	0.47	มาก	4.27	0.49	มาก	4.11	0.55	มาก
4. ด้านประเภทของ กิจกรรมนันทนาการ	3.32	0.22	ปานกลาง	3.31	0.15	ปานกลาง	3.16	0.12	ปานกลาง	3.25	0.10	ปานกลาง
รวม	4.01	0.23	มาก	4.01	0.22	มาก	4.04	0.22	มาก	3.96	0.22	มาก

ตาราง 14 (ต่อ)

ความต้องการการจัด กิจกรรมนันทนาการ	กศน.ตำบลหนองไผ่แบน (n= 25)			กศน.ตำบลเนินแจง (n = 25)			กศน.ตำบลน้ำซึม (n = 25)			กศน.ตำบลท่าซุง (n = 25)		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านการจัดและ ดำเนินการ	4.36	0.16	มาก	4.33	0.14	มาก	4.38	0.13	มาก	4.34	0.24	มาก
2. ด้านบุคลากรผู้ให้ บริการ	4.26	0.33	มาก	4.16	0.36	มาก	4.08	0.44	มาก	3.97	0.38	มาก
3. ด้านสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก	4.30	0.39	มาก	4.21	0.47	มาก	4.05	0.48	มาก	3.92	0.38	มาก
4. ด้านประเภทของ กิจกรรมนันทนาการ	3.31	0.16	ปานกลาง	3.35	0.15	ปานกลาง	3.26	0.11	ปานกลาง	3.26	0.10	ปานกลาง
รวม	4.06	0.19	มาก	4.01	0.20	มาก	3.94	0.25	มาก	3.87	0.21	มาก

จากตาราง 14 แสดงว่า นักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมืองอุทัยธานี มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ โดยรวมและเป็นรายด้าน จำแนกตาม กศน.ตำบล ดังนี้

กศน. ตำบลอุทัยใหม่ มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$ S.D. = 0.14) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความต้องการด้านการจัดและดำเนินการ ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านบุคลากรผู้ให้บริการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$ S.D. = 0.21, $\bar{X} = 3.91$ S.D. = 0.26, $\bar{X} = 3.90$ S.D. = 0.23 ตามลำดับ) และพบว่ามีความต้องการด้านประเภทของกิจกรรมนันทนาการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.32$ S.D. = 0.17)

กศน. ตำบลเกาะเทโพ มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$ S.D. = 0.09) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความต้องการด้านบุคลากรผู้ให้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$ S.D. = 0.11) มีความต้องการด้านการจัดและดำเนินการ ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$ S.D. = 0.11, $\bar{X} = 4.21$ S.D. = 0.15) และมีความต้องการด้านประเภทของกิจกรรมนันทนาการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.20$ S.D. = 0.15)

กศน. ตำบลสะแกกรัง มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$ S.D. = 0.10) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความต้องการด้านบุคลากรผู้ให้บริการด้านการจัดและดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$ S.D. = 0.14, $\bar{X} = 4.50$ S.D. = 0.05) มีความต้องการด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$ S.D. = 0.35) และพบว่ามีความต้องการด้านประเภทของกิจกรรมนันทนาการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.16$ S.D. = 0.11)

กศน. ตำบลหาดทอง มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$ S.D. = 0.22) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความต้องการด้านการจัดและดำเนินการ ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$ S.D. = 0.19, $\bar{X} = 4.19$ S.D. = 0.33, $\bar{X} = 4.11$ S.D. = 0.35 ตามลำดับ) และมีความต้องการด้านประเภทของกิจกรรมนันทนาการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$ S.D. = 0.17)

กศน. ตำบลหนองเต่า มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$ S.D. = 0.23) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความต้องการด้านการจัดและดำเนินการ ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านบุคลากรผู้ให้บริการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$ S.D. = 0.16, $\bar{X} = 4.19$ S.D. = 0.53, $\bar{X} = 4.17$ S.D. = 0.41 ตามลำดับ) และมีความต้องการด้านประเภทของกิจกรรมนันทนาการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.32$ S.D. = 0.22)

กศน. ตำบลหนองพังค่า มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$ S.D. = 0.22) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความต้องการด้านการจัดและดำเนินการ ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านบุคลากรผู้ให้บริการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$ S.D. = 0.14, $\bar{X} = 4.19$ S.D. = 0.47, $\bar{X} = 4.16$ S.D. = 0.36 ตามลำดับ) และมีความต้องการด้านประเภทของกิจกรรมนันทนาการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$ S.D. = 0.15)

กศน. ตำบลหนองดอนขวาง มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$ S.D. = 0.22) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความต้องการด้านการจัดและดำเนินการ ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$ S.D. = 0.13, $\bar{X} = 4.30$ S.D. = 0.37, $\bar{X} = 4.27$ S.D. = 0.49 ตามลำดับ) และพบว่า มีความต้องการด้านประเภทของกิจกรรมนันทนาการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.16$ S.D. = 0.12)

กศน. ตำบลโนนเหล็ก มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$ S.D. = 0.22) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความต้องการด้านการจัดและดำเนินการ ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านบุคลากรผู้ให้บริการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$ S.D. = 0.14, $\bar{X} = 4.11$ S.D. = 0.55, $\bar{X} = 4.10$ S.D. = 0.43 ตามลำดับ) และมีความต้องการด้านประเภทของกิจกรรมนันทนาการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.25$ S.D. = 0.10)

กศน. ตำบลหนองไผ่แบน มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$ S.D. = 0.19) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความต้องการด้านการจัดและดำเนินการ ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านบุคลากรผู้ให้บริการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$ S.D. = 0.16, $\bar{X} = 4.30$ S.D. = 0.39, $\bar{X} = 4.26$ S.D. = 0.33 ตามลำดับ) และมีความต้องการด้านประเภทของกิจกรรมนันทนาการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$ S.D. = 0.16)

กศน. ตำบลเนินแจ้ง มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$ S.D. = 0.20) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความต้องการด้านการจัดและดำเนินการ ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านบุคลากรผู้ให้บริการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$ S.D. = 0.14, $\bar{X} = 4.21$ S.D. = 0.47, $\bar{X} = 4.16$ S.D. = 0.36 ตามลำดับ) และมีความต้องการด้านประเภทของกิจกรรมนันทนาการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$ S.D. = 0.15)

กศน. ตำบลน้ำซึม มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$ S.D. = 0.25) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความต้องการด้านการจัดและดำเนินการ ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$ S.D. = 0.13, $\bar{X} = 4.08$ S.D. = 0.44, $\bar{X} = 4.05$ S.D. = 0.48 ตามลำดับ) และมีความต้องการด้านประเภทของกิจกรรมนันทนาการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.26$ S.D. = 0.11)

กศน. ตำบลท่าซุง มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$ S.D. = 0.21) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความต้องการด้านการจัดและดำเนินการ ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$ S.D. = 0.24, $\bar{X} = 3.97$ S.D. = 0.38, $\bar{X} = 3.92$ S.D. = 0.38 ตามลำดับ) และพบว่ามีความต้องการด้านประเภทของกิจกรรมนันทนาการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.26$ S.D. = 0.10)

ตาราง 15 เปรียบเทียบความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี จำแนกตามกศน.ตำบล (n=300)

ความต้องการการจัด กิจกรรมนันทนาการ	แหล่ง ความแปรปรวน	df	SS	MS	F - Ratio	p
1.ด้านการจัดการและ ดำเนินการ	ระหว่างกลุ่ม	11	1.00	0.10	4.22*	.000
	ภายในกลุ่ม	288	6.19	0.02		
	รวม	299	7.19			
2.ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ	ระหว่างกลุ่ม	11	10.58	0.96	8.38*	.000
	ภายในกลุ่ม	288	33.07	0.12		
	รวม	299	43.65			
3. ด้านสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก	ระหว่างกลุ่ม	11	6.75	0.61	3.56*	.000
	ภายในกลุ่ม	288	49.67	0.17		
	รวม	299	56.43			
4.ด้านประเภทของ กิจกรรม นันทนาการ	ระหว่างกลุ่ม	11	1.22	0.11	5.25*	.000
	ภายในกลุ่ม	288	6.08	0.02		
	รวม	299	7.30			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	11	2.13	0.19	4.82*	.000
	ภายในกลุ่ม	288	11.55	0.04		
	รวม	299	13.68			

จากตารางที่ 14 พบว่า นักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
อำเภอเมืองอุทัยธานี ที่อยู่กศน.ตำบลต่างกัน มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการโดยรวมและ
ทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 16 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี โดยรวม จำแนกตามกศน.ตำบล

ความต้องการการจัด กิจกรรมนันทนาการ	$\bar{X}$	กศน.ตำบลอุทัยใหม่ (n = 25)	กศน.ตำบลเกาะเทโพ (n = 25)	กศน.ตำบลสะแกกรัง (n = 25)	กศน.ตำบลหาดทอง (n = 25)	กศน.ตำบลหนองเต่า (n = 25)	กศน.ตำบลพังค่า (n = 25)	กศน.ตำบลดอนขวาง (n = 25)	กศน.ตำบลโนนเหล็ก (n = 25)	กศน.ตำบลหนองไผ่แบน (n = 25)	กศน.ตำบลเนินแจง (n = 25)	กศน.ตำบลน้ำซึม (n = 25)	กศน.ตำบลท่าซุง (n = 25)
	$\bar{X}$	3.85	4.09	4.17	3.98	4.01	4.01	4.04	3.96	4.06	4.01	3.94	3.87
1. กศน.ตำบลอุทัยใหม่	3.85	-	-0.24	-0.32*	-0.12	-0.16	-0.16	-0.18	-0.11	-0.21	-0.16	-0.09	-0.02
2. กศน.ตำบลเกาะเทโพ	4.09		-	-0.08	0.11	0.08	0.08	0.05	0.13	0.03	0.08	0.15	0.22
3. กศน.ตำบลสะแกกรัง	4.17			-	0.19	0.16	0.16	0.13	0.21	0.11	0.15	0.23	0.29*
4. กศน.ตำบลหาดทอง	3.98				-	-0.03	-0.03	-0.06	0.02	-0.08	-0.04	0.03	0.10
5. กศน.ตำบลหนองเต่า	4.01					-	0.00	-0.03	0.05	-0.05	0.00	0.07	0.14
6. กศน.ตำบลพังค่า	4.01						-	-0.03	0.05	-0.05	-0.01	0.07	0.14
7. กศน.ตำบลดอนขวาง	4.04							-	0.08	-0.02	0.02	0.09	0.16
8. กศน.ตำบลโนนเหล็ก	3.96								-	-0.10	-0.05	0.02	0.09
9. กศน.ตำบลหนองไผ่แบน	4.06									-	0.05	0.12	0.19
10. กศน.ตำบลเนินแจง	4.01										-	0.07	0.14
11. กศน.ตำบลน้ำซึม	3.94											-	0.07
12. กศน.ตำบลท่าซุง	3.87												-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 16 แสดงว่า นักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอดุสิตธานี ที่อยู่ กศน.ตำบลสะแกกรัง กับ กศน.ตำบลอุทัยใหม่มีความต้องการการจัดกิจกรรม นันทนาการโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และที่อยู่ กศน.ตำบลสะแกกรัง กับ กศน.ตำบลท่าซุงมีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 17 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ด้านการจัดและดำเนินการ จำแนกตามกศน.ตำบล

ด้านการจัด และดำเนินการ	$\bar{X}$	กศน.ตำบลอุทัยใหม่ (n = 25)	กศน.ตำบลเกาะเทโพ (n = 25)	กศน.ตำบลสะแกกรัง (n = 25)	กศน.ตำบลหาดทอง (n = 25)	กศน.ตำบลหนองเต่า (n = 25)	กศน.ตำบลพังค่า (n = 25)	กศน.ตำบลดอนขวาง (n = 25)	กศน.ตำบลโนนเหล็ก (n = 25)	กศน.ตำบลหนองไผ่แบน (n = 25)	กศน.ตำบลเนินแจง (n = 25)	กศน.ตำบลน้ำซึม (n = 25)	กศน.ตำบลท่าซุง (n = 25)
	$\bar{X}$	4.28	4.41	4.50	4.28	4.36	4.37	4.42	4.38	4.36	4.33	4.38	4.34
1. กศน.ตำบลอุทัยใหม่	4.28	-	-0.13	-0.22*	0.00	-0.08	-0.08	-0.13	-0.09	-0.08	-0.05	-0.10	-0.06
2. กศน.ตำบลเกาะเทโพ	4.41		-	-0.09	0.13	0.05	0.04	-0.01	0.03	0.04	0.08	0.03	0.07
3. กศน.ตำบลสะแกกรัง	4.50			-	0.22*	0.14	0.13	0.08	0.13	0.14	0.17	0.12	0.16
4. กศน.ตำบลหาดทอง	4.28				-	-0.08	-0.09	-0.14	-0.10	-0.08	-0.05	-0.10	-0.06
5. กศน.ตำบลหนองเต่า	4.36					-	-0.01	-0.06	-0.02	0.00	0.03	-0.02	0.02
6. กศน.ตำบลพังค่า	4.37						-	-0.05	-0.01	0.00	0.04	-0.01	0.03
7. กศน.ตำบลดอนขวาง	4.42							-	0.04	0.05	0.08	0.04	0.08
8. กศน.ตำบลโนนเหล็ก	4.38								-	0.01	0.04	0.00	0.04
9. กศน.ตำบลหนองไผ่แบน	4.36									-	-0.03	0.02	0.02
10. กศน.ตำบลเนินแจง	4.33										-	-0.05	-0.01
11. กศน.ตำบลน้ำซึม	4.38											-	0.04
12. กศน.ตำบลท่าซุง	4.34												-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 17 แสดงว่า นักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ที่อยู่ กศน.ตำบลอุทัยใหม่ กับ กศน.ตำบลสะแกกรัง มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ ด้านการจัดและดำเนินการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และที่อยู่ กศน.ตำบลสะแกกรัง กับ กศน.ตำบลหาดทอง มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ ด้านการจัดและดำเนินการ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 18 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
 วิทยาลัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ จำแนกตาม กศน.ตำบล

ด้านบุคลากร ผู้ให้บริการ		กศน.ตำบลอุทัยใหม่ (n = 25)	กศน.ตำบลเกาะเทโพ (n = 25)	กศน.ตำบลสะแกกรัง (n = 25)	กศน.ตำบลหาดทอง (n = 25)	กศน.ตำบลหนองเต่า (n = 25)	กศน.ตำบลพังค่า (n = 25)	กศน.ตำบลดอนขวาง (n = 25)	กศน.ตำบลโนนเหล็ก (n = 25)	กศน.ตำบลหนองไผ่แบน (n = 25)	กศน.ตำบลเนินแจง (n = 25)	กศน.ตำบลน้ำซึม (n = 25)	กศน.ตำบลท่าซุง (n = 25)
	$\bar{X}$	3.90	4.54	4.54	4.19	4.17	4.16	4.30	4.10	4.26	4.16	4.08	3.97
1. กศน.ตำบลอุทัยใหม่	3.90	-	-0.65*	-0.65*	-0.30	-0.28	-0.27	-0.40	-0.21	-0.36	-0.26	-0.18	-0.08
2. กศน.ตำบลเกาะเทโพ	4.54		-	0.00	0.35	0.37	0.38	0.24	0.44*	0.28	0.39	0.47*	0.57*
3. กศน.ตำบลสะแกกรัง	4.54			-	0.35	0.37	0.38	0.24	0.44*	0.28	0.39	0.47*	0.57*
4. กศน.ตำบลหาดทอง	4.19				-	0.02	0.03	-0.11	0.09	-0.07	0.04	0.12	0.22
5. กศน.ตำบลหนองเต่า	4.17					-	0.01	-0.13	0.07	-0.09	0.02	0.10	0.20
6. กศน.ตำบลพังค่า	4.16						-	-0.14	0.06	-0.10	0.01	0.09	0.19
7. กศน.ตำบลดอนขวาง	4.30							-	0.20	0.04	0.14	0.22	0.33
8. กศน.ตำบลโนนเหล็ก	4.10								-	-0.16	-0.05	0.03	0.13
9. กศน.ตำบลหนองไผ่แบน	4.26									-	0.10	0.18	0.29
10. กศน.ตำบลเนินแจง	4.16										-	0.08	0.18
11. กศน.ตำบลน้ำซึม	4.08											-	0.10
12. กศน.ตำบลท่าซุง	3.97												-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 18 แสดงว่า นักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ที่อยู่ กศน.ตำบลอุทัยใหม่ กับกศน.ตำบลเกาะโพ และ กศน.ตำบลสะแกกรัง มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ ด้านการจัดและการดำเนินการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และที่อยู่ กศน.ตำบลเกาะเทโพ กศน.ตำบลสะแกกรัง กศน.ตำบลโนนเหล็ก กศน.ตำบลน้ำซึม และ กศน.ตำบลท่าซุง มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ ด้านการดำเนินการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นแตกต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ

ตาราง 19 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตาม
อัยยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก จำแนกตาม กศน.ตำบล

ด้านสถานที่ อุปกรณ์ และ สิ่งอำนวยความสะดวก		กศน.ตำบลอุทัยใหม่ (n = 25)	กศน.ตำบลเกาะเทโพ (n = 25)	กศน.ตำบลสะแกกรัง (n = 25)	กศน.ตำบลหาดทอง (n = 25)	กศน.ตำบลหนองเต่า (n = 25)	กศน.ตำบลพังค่า (n = 25)	กศน.ตำบลดอนขวาง (n = 25)	กศน.ตำบลโนนเหล็ก (n = 25)	กศน.ตำบลหนองไผ่แบน (n = 25)	กศน.ตำบลเนินแจ้ง (n = 25)	กศน.ตำบลน้ำซึม (n = 25)	กศน.ตำบลท่าซุง (n = 25)
	$\bar{X}$	3.91	4.21	4.46	4.11	4.19	4.19	4.27	4.11	4.30	4.21	4.05	3.92
1. กศน.ตำบลอุทัยใหม่	3.91	-	-0.31	-0.56*	-0.20	-0.29	-0.29	-0.36	-0.20	-0.40	-0.31	-0.14	-0.02
2. กศน.ตำบลเกาะเทโพ	4.21		-	-0.25	0.11	0.02	0.02	-0.06	0.10	-0.09	0.00	0.16	0.29
3. กศน.ตำบลสะแกกรัง	4.46			-	0.36	0.27	0.27	0.19	0.35	0.16	0.25	0.41	0.54*
4. กศน.ตำบลหาดทอง	4.11				-	-0.09	-0.09	-0.16	0.00	-0.20	-0.11	0.06	0.18
5. กศน.ตำบลหนองเต่า	4.19					-	0.00	-0.08	0.08	-0.11	-0.02	0.14	0.27
6. กศน.ตำบลพังค่า	4.19						-	-0.08	0.08	-0.11	-0.02	0.14	0.27
7. กศน.ตำบลดอนขวาง	4.27							-	0.16	-0.03	0.06	0.22	0.35
8. กศน.ตำบลโนนเหล็ก	4.11								-	-0.19	-0.10	0.06	0.19
9. กศน.ตำบลหนองไผ่แบน	4.30									-	0.09	0.25	0.38
10. กศน.ตำบลเนินแจ้ง	4.21										-	0.16	0.29
11. กศน.ตำบลน้ำซึม	4.05											-	0.13
12. กศน.ตำบลท่าซุง	3.92												-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 19 แสดงว่า นักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาอิสระอำเภอเมืองอุทัยธานี ที่อยู่ กศน.ตำบลอุทัยใหม่ กับ กศน.ตำบลสะแกกรัง มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และที่อยู่ กศน.ตำบลสะแกกรัง กับ กศน.ตำบลท่าซุง มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ ด้านสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 20 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
 อรรถาธิบายอำเภอเมืองอุทัยธานี ด้านประเภทของกิจกรรมนันทนาการ จำแนกตาม กศน.ตำบล

ด้านประเภทของ กิจกรรม นันทนาการ		กศน.ตำบลอุทัยใหม่ (n = 25)	กศน.ตำบลเกาะเทโพ (n = 25)	กศน.ตำบลสะแกกรัง (n = 25)	กศน.ตำบลหาดทอง (n = 25)	กศน.ตำบลหนองเต่า (n = 25)	กศน.ตำบลพังค่า (n = 25)	กศน.ตำบลดอนขวาง (n = 25)	กศน.ตำบลโนนเหล็ก (n = 25)	กศน.ตำบลหนองไผ่แบน (n = 25)	กศน.ตำบลเนินแจง (n = 25)	กศน.ตำบลน้ำซึม (n = 25)	กศน.ตำบลท่าซุง (n = 25)
	$\bar{X}$	3.32	3.20	3.16	3.33	3.32	3.31	3.16	3.25	3.31	3.35	3.26	3.26
1. กศน.ตำบลอุทัยใหม่	3.32	-	0.13	0.16	0.00	0.01	0.01	0.17	0.08	0.01	-0.03	0.06	0.07
2. กศน.ตำบลเกาะเทโพ	3.20		-	0.03	-0.13	-0.12	-0.11	0.04	-0.05	-0.11	-0.16	-0.06	-0.06
3. กศน.ตำบลสะแกกรัง	3.16			-	-0.16	-0.15	-0.15	0.01	-0.08	-0.15	-0.19**	-0.10	-0.09
4. กศน.ตำบลหาดทอง	3.33				-	0.01	0.02	0.17	0.08	0.02	-0.03	0.07	0.07
5. กศน.ตำบลหนองเต่า	3.32					-	0.01	0.16	0.07	0.01	-0.04	0.06	0.06
6. กศน.ตำบลพังค่า	3.31						-	0.15	0.06	0.00	-0.04	0.05	0.05
7. กศน.ตำบลดอนขวาง	3.16							-	-0.09	-0.15	-0.20**	-0.10	-0.10
8. กศน.ตำบลโนนเหล็ก	3.25								-	-0.06	-0.11	-0.01	-0.01
9. กศน.ตำบลหนองไผ่แบน	3.31									-	-0.04	0.05	0.05
10. กศน.ตำบลเนินแจง	3.35										-	0.09	0.10
11. กศน.ตำบลน้ำซึม	3.26											-	0.00
12. กศน.ตำบลท่าซุง	3.26												-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 20 แสดงว่า นักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาอิสระอำเภอมืออู่ทัญธานี ที่อยู่ กศน.ตำบลเนินแฉง กับ กศน.ตำบลสะแกกรัง มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ ด้านประเภทของกิจกรรมนันทนาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และที่อยู่ กศน.ตำบลเนินแฉง กับ กศน.ตำบลดอนขวาง มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ ด้านประเภทของกิจกรรมนันทนาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 4 สรุปข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

1. ความต้องการด้านจัดและดำเนินการ

นักศึกษา กศน.ทุกตำบล มีความต้องการให้มียุทธศาสตร์ หรือวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมนันทนาการที่ชัดเจน โดยการบริหารจัดการอย่างมีกฎระเบียบที่ให้นักศึกษา กศน. ทุกคนได้รับทราบ จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบ เช่น จัดบอร์ด ป้าย หรือเสียงตามสาย เพื่อให้ นักศึกษาได้รับทราบข้อมูลข่าวสาร ช่วยเสริมสร้างศักยภาพในการรับรู้ถึงคุณประโยชน์ของกิจกรรม นันทนาการ และให้นักศึกษา กศน.ทุกคนได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ทางศูนย์จัดให้

2. ความต้องการด้านบุคลากรผู้ให้บริการ

นักศึกษา กศน.ทุกตำบล มีความต้องการให้เพิ่มบุคลากร หรือผู้ให้บริการมากขึ้นกว่า ในปัจจุบัน เพื่อรองรับการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการในด้านต่างๆ เพราะปัจจุบันบุคลากรมีน้อย อาจารย์ผู้สอนจึงต้องทำหลายหน้าที่ ทั้งการสอนหนังสือ การจัดเตรียมอุปกรณ์ หรือแม้แต่แนะนำ การเล่นเกมต่างๆ ซึ่งเมื่ออาจารย์ผู้สอนต้องรับหน้าที่หลายๆ อย่างในเวลาเดียวกัน อาจส่งผล ให้แจ้งข่าวสารผิดพลาดได้ และนักศึกษา กศน.ทุกตำบลยังต้องการให้บุคลากร หรือผู้ให้บริการมี มนุษย์สัมพันธ์ที่ดี พูดจาไพเราะและพร้อมที่จะให้บริการกับนักศึกษาทุกคน

3. ความต้องการด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก

นักศึกษา กศน.ทุกตำบล มีความต้องการให้จัดสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกมากขึ้นกว่าในปัจจุบัน เพราะปัจจุบันสถานที่สำหรับการจัดกิจกรรมนันทนาการมีไม่เพียงพอ และไม่ใช่สถานที่ของศูนย์ กศน.โดยตรง จึงต้องทำเรื่องขอยืมสถานที่เพื่อจัดกิจกรรมจากโรงเรียน เช่น สนามฟุตบอล สนามวอลเลย์บอล เป็นต้น และมีความต้องการอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกให้เพียงพอกับผู้เข้าร่วมกิจกรรม พร้อมกันนี้ควรจัดให้มีสถานที่ที่เป็นสัดส่วน ระหว่างชาย – หญิง ในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ อีกด้วย

4. ความต้องการด้านประเภทของกิจกรรมนันทนาการ

นักศึกษา กศน.ทุกตำบล มีความต้องการให้จัดกิจกรรมนอกสถานที่บ่อยๆ เช่น ทัศนศึกษา แหล่งธรรมชาติ หรือท่องเที่ยวตามเทศกาลประเพณีต่างๆ ในท้องถิ่นอื่นๆ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยน ทัศนคติและได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีในสังคมไทย พร้อมทั้งควรจัดให้มีการ จัดกิจกรรมด้านงานฝีมือต่างๆ เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่นักศึกษาในการนำไปประกอบอาชีพเสริม เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว หรือใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) เพื่อศึกษาสภาพและความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี อภิปรายผลและข้อเสนอแนะดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการของนักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการของนักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ตามตัวแปรเพศ อายุ ระดับชั้นและ กศน.ตำบล

ความสำคัญในการวิจัย

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบสภาพและความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการของนักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี เพื่อผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทาง ในการปรับปรุงพัฒนา การจัดและดำเนินโครงการกิจกรรมนันทนาการให้เหมาะสมและเป็นประโยชน์กับนักศึกษา สถานศึกษา สังคม ประเทศชาติ ตลอดจนเป็นข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าสำหรับผู้วิจัยและผู้สนใจต่อไป เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมต่อไป

สมมุติฐานในการวิจัย

1. นักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ที่มีเพศต่างกัน มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการแตกต่างกัน
2. นักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ที่มีอายุต่างกัน มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการแตกต่างกัน
3. นักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ที่มีระดับชั้นต่างกัน มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการแตกต่างกัน
4. นักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ที่อยู่กศน.ตำบลต่างกัน มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและอาจารย์ภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ปีการศึกษา 2553 จำนวน 18 คน และ นักศึกษาภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ปีการศึกษา 2553 จำนวน 1,156 คน (ข้อมูลได้มาจากฝ่ายทะเบียนของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ปีการศึกษา 2553)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1. การสัมภาษณ์ผู้บริหารและอาจารย์ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน โดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) จากผู้ที่มีประสบการณ์เป็นผู้บริหาร 5 คนและอาจารย์ 5 คน
2. การสำรวจความต้องการของนักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ปีการศึกษา 2553 โดยใช้ตารางการประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan 1970: 610) โดยแบ่งชั้นตาม เพศและระดับชั้น ของ นักศึกษาการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ที่ประชากรจำนวน 1,300 คน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 297 คน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินการวิจัย โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลจากตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพและความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการและประวัติของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาและเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. สร้างแบบสอบถามโดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้เนื้อหาครอบคลุมการวิจัยเรื่องสภาพและความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการและประวัติของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี แบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์สภาพของการจัดกิจกรรมนันทนาการในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี แบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี แบ่งเป็น เพศ อายุ ระดับชั้น และกศน.ตำบล

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการของนักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดและดำเนินการ ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านประเภทของกิจกรรมนันทนาการ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

3. นำแบบสอบถามผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตรตรวจสอบความถูกต้องของการใช้สำนวนและภาษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอให้ออกหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยเสนอต่อผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี เพื่อเก็บข้อมูลจากอาจารย์และนักศึกษาภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี

2. ผู้วิจัยชี้แจงและอธิบายขั้นตอนการทำแบบสอบถามด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ใช้เวลาเก็บแบบสอบถามประมาณ 1 เดือน ตั้งแต่ 1 กุมภาพันธ์ 2554 ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2554

4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์มีจำนวนทั้ง 300 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วนำแบบสอบถามไปดำเนินการวิเคราะห์หาค่าทางสถิติต่อไป

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา สภาพและความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี มาหาค่าทางสถิติ

1. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามตอนที่ 1 มาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

2. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามตอนที่ 2 เรื่องความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี มาวิเคราะห์แต่ละด้านโดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยรวมและรายด้าน แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

3. เปรียบเทียบและวิเคราะห์ความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการของนักศึกษาภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้สถิติการทดสอบค่าที (t-test) และ ค่าเอฟ (F-test) สำหรับตัวแปรมากกว่า 2 กลุ่ม ถ้าพบค่าเอฟ (F-test) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีเชฟเฟ (Scheffe's Method)

4. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามตอนที่ 3 มาสรุป แล้วนำเสนอในรูปแบบของความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. ผลจากสัมภาษณ์เกี่ยวกับ สภาพการจัดกิจกรรมนันทนาการในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี โดยการสัมภาษณ์ผู้ที่มีประสบการณ์เป็นผู้บริหารจำนวน 5 คน และครูอาจารย์จำนวน 5 คน พบว่า ผู้บริหารและครูอาจารย์มีความคิดเห็นที่คล้ายคลึงกัน สรุปได้ดังนี้

1.1 ด้านนโยบายการจัดกิจกรรมนันทนาการในการเรียนการสอนในรูปแบบต่างๆ มีนโยบายการจัดกิจกรรมนันทนาการที่เด่นชัด และเป็นแผนงานที่อยู่ในการเรียนการสอน โดยใช้วิธีการสอดแทรก หรือแอบแฝงเรื่องของกิจกรรมนันทนาการในวิชาเรียนทุกวิชา เพื่อให้ให้นักศึกษาได้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เกิดความสามัคคี รักใคร่กลมเกลียวในหมู่คณะ และกล้าที่จะแสดงความคิดเห็น กล้าแสดงออกในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ

1.2 ด้านการจัดสรรงบประมาณในการจัดกิจกรรมนันทนาการในการเรียนการสอน การจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการดำเนินการจัดกิจกรรมนันทนาการโดยตรงนั้น ปัจจุบันยังไม่มีการจัดสรรงบประมาณให้เพื่อใช้เฉพาะเจาะจง แต่มีการจัดสรรงบประมาณให้กับกิจกรรมต่างๆ ซึ่งทาง กศน.ตำบล สามารถนำงบประมาณบางส่วนไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินการจัดกิจกรรมนันทนาการได้ ซึ่งไม่ถือว่าผิดวัตถุประสงค์

1.3 ด้านการจัดและดำเนินการกิจกรรมนันทนาการ มีการจัดกิจกรรมนันทนาการตลอดเวลาที่มีการเรียนรู้ หรือการเรียนการสอน โดยการจัดการประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบ เช่น จัดบอร์ด ป้าย หรือเสียงตามสาย เพื่อให้นักศึกษาได้รับทราบข้อมูลข่าวสาร เพื่อเพิ่มศักยภาพในการรับรู้ถึงคุณประโยชน์ของกิจกรรมนันทนาการ เพื่อให้นักศึกษา กศน.ทุกคนได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ทางศูนย์จัดให้

1.4 บุคลากรที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการ หรือเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการโดยตรงยังไม่มี แต่ดำเนินการ โดยพิจารณาผู้มีความรู้ความสามารถ และมีทักษะในด้านนันทนาการให้เป็นผู้ดำเนินการไปก่อน เพราะยังขาดในเรื่องงบประมาณในการว่าจ้างบุคลากรเพิ่มเติม จึงจำเป็นต้องให้อาจารย์ผู้สอนช่วยเหลือกันเอง

1.5 ด้านองค์ประกอบในแต่ละกศน.ตำบล มีดังนี้

1.5.1 การบริหารจัดการและดำเนินการ ในแต่ละ กศน.ตำบล จะมีการบริหารจัดการ และดำเนินการ โดยมีแผนการดำเนินการ เริ่มตั้งแต่ การวางแผนการดำเนินการ การลงมือปฏิบัติงาน การกำกับติดตาม การรายงานผลและการประเมินผล เมื่อสรุปผลการประเมินงานแล้ว จึงปรับปรุง แก้ไขเพื่อพัฒนาโครงการต่อไปเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ

1.5.2 บุคลากรผู้ให้บริการ ปัจจุบันยังไม่มีบุคลากร หรือเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ โครงการโดยตรง แต่ดำเนินการ โดยพิจารณาผู้มีความรู้ความสามารถเป็นผู้ดำเนินโครงการ หรือ บาง กศน.ตำบล ก็จะจัดให้มีเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ 1 คนต่อ 1 กศน.ตำบลไปก่อน เพื่อ ประสานงานในการจัดกิจกรรมต่างๆ

1.5.3 สถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ปัจจุบันยังไม่มีสถานที่ในการใช้ จัดกิจกรรมนันทนาการเป็นของตนเอง ซึ่งต้องขอยืมสถานที่ตามโรงเรียนต่างๆ เพื่อความเหมาะสม ของกิจกรรมที่จะจัดขึ้น เช่น สนามฟุตบอล สนามวอลเลย์บอล เป็นต้น ส่วนของอุปกรณ์และสิ่ง อำนวยความสะดวกก็ยังไม่มีความพร้อมเช่นกัน เนื่องจากยังขาดงบประมาณในการจัดซื้อ

1.5.4 ประเภทของกิจกรรมนันทนาการ การจัดกิจกรรมนันทนาการนั้นจะมีอยู่ ตลอดเวลา โดยการสอดแทรกลงในการเรียน การสอน เช่น การทำกิจกรรมกลุ่ม หรือหมู่คณะ เพื่อให้นักศึกษาได้ละลายพฤติกรรมของตนเอง และพร้อมที่จะเข้าร่วมสังคมได้ตลอดเวลา เช่น ให้นักศึกษาทำงานเป็นกลุ่มโดยให้คิดร่วมกันออก มาเป็นผลงาน จากความคิดหลายแง่มุม แต่ให้จัดทำ ข้อสรุปออกมาให้เป็นหนึ่งเดียว เพื่อให้เกิดความรักใคร่สามัคคี

1.5.5 อื่นๆ

- ควรจัดให้มีการฝึกอบรมการจัดกิจกรรมนันทนาการให้กับบุคลากร หรือ เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการ กศน.ตำบลละ 1-2 คน เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะอย่าง ลึกซึ้ง สามารถนำไปถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้

- การจัดกิจกรรมนันทนาการเป็นสิ่งที่ดี ส่งผลต่อการสร้างความสัมพันธ์ ความรัก ความสามัคคี และสร้างความผ่อนคลายให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการด้วย

2. จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล จากแบบสอบถามความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ ภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี จำนวน 300 คน พบ ดังนี้

2.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมืองอุทัยธานี ผู้ตอบแบบสอบถาม มีดังนี้

เพศ แบ่งเป็น เพศชายจำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 39.00 และเพศหญิงจำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 61.00

อายุ แบ่งเป็น 5 ระดับ อายุ 15 – 25 ปี จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 17.67 อายุ 26 – 35 ปี จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 33.00 อายุ 36 – 45 ปี จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 30 อายุ 46 – 60 ปี จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 19.33

ระดับชั้น แบ่งเป็น ชั้นประถมศึกษา จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 11.33 ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 59.00 และชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 29.67

กศน.ตำบล แบ่งเป็น 12 แห่ง ได้แก่ กศน.ตำบลอุทัยใหม่ กศน.ตำบล เกาะเทโพ กศน.ตำบลสะแกกรัง กศน.ตำบลหาดทอง กศน.ตำบลหนองเต่า กศน.ตำบลหนองพังค่า กศน.ตำบลดอนขวาง กศน.ตำบลโนนเหล็ก กศน.ตำบลหนองไผ่แบน กศน.ตำบลเนินแจ้ง กศน.ตำบลน้ำซึมและ กศน.ตำบลท่าซุง จำนวนแห่งละ 25 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33

2.2 ความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี พบดังนี้

นักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี มีความต้องการอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน เรียงลำดับดังนี้ ด้านการจัดและดำเนินการ ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ส่วนด้านประเภทของกิจกรรมนันทนาการ มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง

2.2.1 ด้านการจัดและดำเนินการโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความต้องการระดับมากที่สุดได้แก่ กิจกรรมนันทนาการประเภทต่าง ๆ ที่จัดบริการให้ส่งเสริมความต้องการสำหรับทุกเพศ ทุกวัย รองลงมา ได้แก่ ภายในศูนย์ มีการจัดบอร์ด ป้าย ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ มีข้อมูลข่าวสาร แก่ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการอย่างชัดเจน นอกจากนั้นมีความต้องการอยู่ในระดับมาก

2.2.2 ด้านบุคลากรและผู้ให้บริการโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความต้องการระดับมากที่สุดได้แก่ เจ้าหน้าที่ เป็นผู้ที่มนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการให้บริการ และเจ้าหน้าที่เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพดีสุภาพ สมบูรณ์แข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ นอกจากนั้นมีความต้องการอยู่ในระดับมาก

2.2.3 ด้านสถานที่อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความต้องการระดับมากที่สุดได้แก่ มีที่เปลี่ยนเครื่องแต่งกาย ห้องสุขา ตู้เก็บอุปกรณ์ชาย - หญิง แยกจากกัน และถูกสุขลักษณะ รองลงมา มีสถานที่จัดกิจกรรมนันทนาการทั้งในร่มและกลางแจ้ง นอกจากนั้นมีความต้องการอยู่ในระดับมาก

2.2.4 ด้านกิจกรรมนันทนาการอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความต้องการโดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นข้อที่มีความต้องการอยู่ในระดับมาก มีจำนวน 3 ข้อ ได้แก่ กิจกรรมนันทนาการ การดนตรีและร้องเพลง เช่น การร้องเพลง การเล่นดนตรี การฟังเพลง กิจกรรมนันทนาการกลางแจ้ง/ นอกสถานที่ เช่น กิจกรรมอยู่ค่ายพักแรม การศึกษาธรรมชาติ และกิจกรรมการท่องเที่ยวทัศนศึกษา เช่น โบราณสถาน เส้นทางทางธรรมชาติด้านสิ่งแวดล้อม ส่วนข้อที่มีความต้องการอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ กิจกรรมนันทนาการงานอดิเรก เช่น สะสมแสตมป์ สิ่งประดิษฐ์ ต่อภาพและวาดภาพ

3. การเปรียบเทียบความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการภายในศูนย์การศึกษาออกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี พบดังนี้

3.1 นักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ที่มีเพศชายและเพศหญิงมีความต้องการกิจกรรมนันทนาการ โดยรวมแตกต่างกัน

3.2 นักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ที่มีอายุแตกต่างกัน มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการโดยรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกช่วงอายุมีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการแตกต่างกันทุกด้าน

3.3 นักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ที่มีระดับชั้นต่างกัน มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการโดยรวมไม่แตกต่างกัน

4. นักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ที่อยู่ทุกตำบลแตกต่างกัน มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการโดยรวมแตกต่างกัน

4.สรุปข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

1. ความต้องการด้านจัดและดำเนินการ

นักศึกษา กศน.ทุกตำบล มีความต้องการให้มีนโยบาย หรือวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมนันทนาการที่ชัดเจน โดยการบริหารจัดการอย่างมีกฎระเบียบที่ให้นักศึกษา กศน. ทุกคนได้รับทราบ จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบ เช่น จัดบอร์ด ป้าย หรือเสียงตามสาย เพื่อให้ นักศึกษาได้รับทราบข้อมูลข่าวสาร ช่วยเสริมสร้างศักยภาพในการรับรู้ถึงคุณประโยชน์ของกิจกรรมนันทนาการ และให้นักศึกษา กศน.ทุกคนได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ทางศูนย์จัดให้

2. ความต้องการด้านบุคลากรผู้ให้บริการ

นักศึกษา กศน.ทุกตำบล มีความต้องการให้เพิ่มบุคลากร หรือผู้ให้บริการมากขึ้นกว่าในปัจจุบัน เพื่อรองรับการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการในด้านต่างๆ เพราะปัจจุบันบุคลากรมีน้อย อาจารย์ผู้สอนจึงต้องทำหลายหน้าที่ ทั้งการสอนหนังสือ การจัดเตรียมอุปกรณ์ หรือแม้แต่แนะนำการเล่นกิจกรรมต่างๆ ซึ่งเมื่ออาจารย์ผู้สอนต้องรับหน้าที่หลายๆ อย่างในเวลาเดียวกัน อาจส่งผลให้แจ้งข่าวสารผิดพลาดได้ และนักศึกษา กศน.ทุกตำบลยังต้องการให้บุคลากร หรือผู้ให้บริการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี พูดจาไพเราะและพร้อมที่จะให้บริการกับนักศึกษาทุกคน

3. ความต้องการด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก

นักศึกษา กศน.ทุกตำบล มีความต้องการให้จัดสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกมากขึ้นกว่าในปัจจุบัน เพราะปัจจุบันสถานที่สำหรับการจัดกิจกรรมนันทนาการมีไม่เพียงพอ และไม่ใช้สถานที่ของศูนย์ กศน.โดยตรง จึงต้องทำเรื่องขอยืมสถานที่เพื่อจัดกิจกรรมจากโรงเรียน เช่น สนามฟุตบอล สนามวอลเลย์บอล เป็นต้น และมีความต้องการอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกให้เพียงพอกับผู้เข้าร่วมกิจกรรม พร้อมกันนี้ควรจัดให้มีสถานที่ที่เป็นสัดส่วน ระหว่างชาย – หญิง ในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ อีกด้วย

4. ความต้องการด้านประเภทของกิจกรรมนันทนาการ

นักศึกษา กศน.ทุกตำบล มีความต้องการให้จัดกิจกรรมนอกสถานที่บ่อยๆ เช่น ทัศนศึกษา แหล่งธรรมชาติ หรือท่องเที่ยวตามเทศกาลประเพณีต่างๆ ในท้องถิ่นอื่นๆ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยน ทัศนคติและได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีในสังคมไทย พร้อมทั้งควรจัดให้มีการ จัดกิจกรรมดำเนินงานฝีมือต่างๆ เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่นักศึกษาในการนำไปประกอบอาชีพเสริม เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว หรือใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

อภิปรายผล

จากการศึกษาความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. เพศ

ความต้องการกิจกรรมนันทนาการของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี พบว่า นักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพศชายและเพศหญิง มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เพศชายและเพศหญิงมีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการในระดับมากเหมือนกันทุกด้าน โดยเรียงลำดับได้ดังนี้ ด้านการจัดและดำเนินการมากที่สุด รองลงมาด้านบุคลากรผู้ให้บริการ ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านประเภทของกิจกรรมนันทนาการ ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะนักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยส่วนมากมีความต้องการให้มีนโยบาย หรือการวางแผน ด้านการจัดการและดำเนินการที่เด่นชัด โดยการจัดเตรียมโครงการกิจกรรมต่างๆ ที่เหมาะสมกับ ทุกคน ไม่ว่าจะเป็นเพศชาย หรือเพศหญิง ให้มีโอกาสได้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างทัดเทียมกันและเน้นเรื่องการประชาสัมพันธ์ หรือการให้ข้อมูลข่าวสารให้เข้าถึง กลุ่มนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยทุกคนให้ได้ทราบล่วงหน้าเกี่ยวกับโครงการหรือกิจกรรมที่จัด และเวลาที่จัด เพื่อให้นักศึกษาได้เตรียมความพร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรมนั้นๆ ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนทรยา บุญไทย (2548: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและความต้องการ กิจกรรมนันทนาการของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการกิจกรรมนันทนาการด้านการจัด ดำเนินการ โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

นอกจากนี้พบว่า นักศึกษาศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานีที่มีเพศต่างกันมีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการโดยภาพรวมแตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะเพศชายและเพศหญิง มีความคิดและทัศนคติที่ต่างกันออกไป ความสนใจ และความถนัดไม่เหมือนกันส่งผลให้ความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการไม่เหมือนกัน เช่น เพศหญิงต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการที่ใช้ฝีมือ เช่น การเย็บปักถักร้อย การทำกับข้าว ส่วน

เพศชายต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ ทางด้านกีฬา เพราะทำให้ร่างกายแข็งแรง และได้ออกกำลังกาย หรือชอบงานด้านเครื่องจักรกล เพราะสามารถเสริมสร้างรายได้ให้ กับครอบครัวได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แคปเลน (Kaplan. 1975: 90) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้เวลาว่างของชนชาติต่างๆ พบว่า เพศ มีส่วนกำหนดการทำกิจกรรมในยามว่าง เช่น เด็กชายชอบเล่นฟุตบอล แต่เด็กหญิงชอบเล่นเน็ตบอล แม้ว่าในปัจจุบันจะมีกระแสเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิสตรี ก่อให้เกิดความทัดเทียมกับบุรุษยิ่งขึ้น ทั้งด้านการงานและการทำกิจกรรมต่างๆ แต่ก็ยังมีความแตกต่างกันอยู่บ้าง แม้ในกรณีการใช้เวลาว่าง ในขณะว่างงานวิจัยของ รัชฎาพร สุปินนะ (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการของ โรงเรียนเอกชนในเครืออูรสุลิน กรุงเทพมหานคร พบว่า เพศชายมีความต้องการกิจกรรมนันทนาการมากกว่าเพศหญิง

2. อายุ

ความต้องการกิจกรรมนันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี พบว่า นักศึกษาศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยทุกช่วงอายุ มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการอยู่ในระดับมาก

นอกจากนี้พบว่า นักศึกษาศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานีที่มีอายุต่างกันมีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการโดยรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อายุ 26 – 35 ปี กับ 46 – 60 ปี มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการด้านการจัดและดำเนินการแตกต่างกัน อายุ 26 – 35 ปี กับ อายุ 36 – 45 ปี มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการด้านบุคลากรผู้ให้บริการแตกต่างกัน อายุ 26 – 35 ปี กับ อายุ 46 – 60 ปี มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกแตกต่างกัน อายุ 26 – 35 ปี กับ อายุ 36 – 45 ปี มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ ด้านประเภทของกิจกรรมนันทนาการแตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะอายุที่แตกต่างกันทำให้ความพร้อมทางสุขภาพร่างกายสติปัญญาประสบการณ์และความชำนาญแตกต่างกันออกไปรวมถึงทัศนคติที่มีต่อกิจกรรมนันทนาการแต่ละประเภทว่าสามารถนำไปใช้พัฒนา หรือให้ประโยชน์ในด้านใดบ้าง เช่น วัยรุ่นอาจมองว่า กิจกรรมด้านการท่องเที่ยว ทำให้เพลิดเพลิน สนุกสนาน แต่กลุ่มอายุวัยทำงาน อาจนึกถึงกิจกรรมที่สามารถนำมาพัฒนาบุคลิกภาพ เช่น การออกกำลังกาย เพื่อให้สุขภาพแข็งแรง หรือการอ่านหนังสือเพื่อเพิ่มพูนความรู้และนำมาใช้ประโยชน์กับชีวิตประจำวันหรือในการปฏิบัติงานและสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรสิทธิ์ พิศุทธิ์วีระ (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการของบุคลากรในกองพระราชพิธี สำนักพระราชวัง ผลการวิจัยพบว่า ด้านการจัดการและดำเนินการบุคลากรมีความต้องการจัดกิจกรรมนันทนาการอยู่ในระดับมาก โดยกลุ่มอายุระหว่าง 18 – 40 ปี ต้องการให้มีระเบียบที่ชัดเจน มีข่าวสารเผยแพร่และมีการทดสอบทางกายประจำปี และช่วงอายุ 41 – 60 ปี ต้องการให้หน่วยงานทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมนันทนาการ มีการสนับสนุนการจัดตั้งงบประมาณ และจัดสรรงบประมาณตลอดปี โดยกลุ่มตำแหน่งงานข้าราชการ ลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราว มีความต้องการให้มีระเบียบชัดเจน มีข้อมูลข่าวสารเผยแพร่ มีการทดสอบสมรรถภาพจัดระบบการใช้สถานที่และจัดประชุมวิชาการ ส่วนช่วงอายุ 41 – 60 ปี ให้ความสำคัญด้านสถานที่

อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นอันดับ 2 ได้แก่ ต้องการให้มีสถานที่อยู่ในทำเลที่เหมาะสม สถานที่เปลี่ยนเครื่องแต่งกายและสถานที่ที่มีมาตรฐาน

3. ระดับชั้น

ความต้องการกิจกรรมนันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี พบว่า นักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีระดับชั้นต่างกันมีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการโดยรวมทุกระดับชั้น อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ชั้นประถมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการอยู่ในระดับมากทุกระดับชั้นในทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับ สนรยา บุญไทย (2548: บทคัดย่อ) ที่ได้วิจัยเรื่อง สภาพและความต้องการกิจกรรมนันทนาการของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการกิจกรรมนันทนาการด้านการจัดดำเนินการ ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ ด้านสถานที่อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

นอกจากนี้พบว่า นักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ที่มีระดับชั้นต่างกันมีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการโดยรวมไม่แตกต่างกันที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะระดับชั้นการศึกษาที่แตกต่างกันไม่ได้เป็นตัวกำหนดความต้องการการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เพราะกิจกรรมนันทนาการทุกกิจกรรมมีประโยชน์ต่อการสร้างความสัมพันธ์ ความรัก ความสามัคคีและสร้างความผ่อนคลายให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ ซึ่งสามารถเข้าร่วมได้ทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับการศึกษา ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดม บุตตะ (2547; บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพและความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนกีฬา สังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีระดับชั้นต่างกัน มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

4. กศน.ตำบล

ความต้องการกิจกรรมนันทนาการภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี พบว่า นักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่อยู่กศน.ตำบลต่างกัน มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการโดยรวมทุก กศน.ตำบลและเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก

นอกจากนี้พบว่า นักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี ที่อยู่กศน.ตำบลแตกต่างกัน มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการโดยรวมแตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ กศน.ตำบลแต่ละตำบล มีผู้บริหาร หรือผู้ดูแลโครงการคนละคนกัน และมีนโยบายการบริหารที่ที่แตกต่างกันไป ไม่ว่าจะเป็นการวางแผนการดำเนินงานหรือสภาพแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่แตกต่างกัน จึงทำให้ความต้องการแต่ละกศน.ตำบล แตกต่างกันไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราวัฒน์ จันทสิทธิ์ (2540: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการการบริหารจัดการการออกกำลังกายและกิจกรรมนันทนาการของประชาชน

ในเขตเทศบาลภาคเหนือ ที่สอบถามประชาชนในเขตเทศบาลระดับชั้น 1 – 5 จำนวน 5 เทศบาล ได้แก่ เทศบาลเมืองพิษณุโลก เทศบาลเมืองอุตรดิตถ์ เทศบาลเมืองพิจิตร เทศบาลเมืองสวรรคโลก และเทศบาลเมืองหล่มสัก ผลการวิจัยพบว่า ประชากรแต่ละชั้นของเทศบาลในภาคเหนือ มีความต้องการการจัดบริการด้านการออกกำลังกายและกิจกรรมนันทนาการในแต่ละด้านแตกต่างกัน ส่วนกศน.ตำบลอุทัยใหม่ กับ กศน.ตำบลสะแกกรัง และ กศน.ตำบลสะแกกรัง กับ กศน.ตำบลหาดทอง มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการด้านการจัดและดำเนินการแตกต่างกัน กศน.ตำบลอุทัยใหม่ กับ กศน.เกาะเทโพ และ กศน.ตำบลสะแกกรัง กศน.ตำบลเกาะเทโพ กับ กศน.ตำบลโนนเหล็ก กศน.ตำบลน้ำซึม และ กศน.ตำบลท่าซุง และ กศน.ตำบลสะแกกรัง กับ กศน.ตำบลโนนเหล็ก กศน.ตำบลน้ำซึม และ กศน.ตำบลท่าซุง มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการด้านบุคลากรผู้ให้บริการแตกต่างกัน กศน.ตำบลอุทัยใหม่ กับ กศน.ตำบลสะแกกรัง และ กศน.ตำบลสะแกกรัง กับ กศน.ตำบลท่าซุงมีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกแตกต่างกัน กศน.ตำบลสะแกกรัง กับ กศน.ตำบลเนินแจง และ กศน.ตำบล ดอนขวาง กับ กศน.ตำบลเนินแจง มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการด้านประเภทของกิจกรรมนันทนาการแตกต่างกันซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัย จิราวัจน์ จันทสิทธิ์ (2540: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องความต้องการการจัดบริการด้านการออกกำลังกาย และกิจกรรมนันทนาการของประชาชนในเขตเทศบาลภาคเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ประชากรในเขตเทศบาลภาคเหนือมีความต้องการการจัดบริการด้านการออกกำลังกาย และประชาชนมีความต้องการในระดับมาก 2 ด้าน ได้แก่ ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกและด้านบุคลากรผู้ให้บริการ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลจากงานวิจัยพบว่าศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานียังไม่มีบุคลากร หน่วยงาน และสถานที่ ที่รองรับการจัดกิจกรรมนันทนาการได้ดีเท่าที่ควร จึงเสนอแนะดังนี้

1. ควรเพิ่มจำนวนบุคลากร หรือผู้นำกิจกรรมที่มีความรู้ความสามารถในด้านกิจกรรม
2. ควรมีหน่วยงานรับผิดชอบการจัดกิจกรรมนันทนาการของ กศน.ตำบล อย่างชัดเจน
3. ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้นักศึกษาได้ทราบถึงความสำคัญของกิจกรรมนันทนาการ และระเบียบการใช้บริการกิจกรรมนันทนาการอย่างทั่วถึง ด้วยสื่อในรูปแบบต่างๆ เช่น ป้ายประกาศ การจัดบอร์ด เสียงตามสาย เป็นต้น
4. ควรมีสถานที่จัดกิจกรรมนันทนาการที่มีมาตรฐาน ทั้งกลางแจ้งและในร่ม และควรมีอุปกรณ์กีฬาให้เพียงพอกับความต้องการของนักศึกษา
5. ควรให้ความสำคัญ และให้คำจำกัดความของคำว่า “กิจกรรมนันทนาการ” อย่างถูกต้องชัดเจน และเข้าใจตรงกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรเปรียบเทียบความต้องการกิจกรรมนันทนาการของนักศึกษาในศูนย์การศึกษานอก
ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมืองอุทัยธานี กับจังหวัดอื่นๆ ด้วย
2. ควรศึกษาถึงความพึงพอใจของนักศึกษาในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัย อำเภอเมืองอุทัยธานีที่มีต่อกิจกรรมนันทนาการแต่ละกิจกรรมที่ กศน. ตำบลได้จัดไว้บริการ
เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงประเภทของกิจกรรม
3. ควรศึกษาสภาพและปัญหาของการจัดกิจกรรมนันทนาการในแต่ละกิจกรรมที่เป็น
ความต้องการมากที่สุด

บรรณานุกรม

- กฤษณา ศักดิ์ศรี. (2534). *มนุษย์สัมพันธ์ = Human Relations*. กรุงเทพมหานคร : รวมสาสน์.
- คณิต เขียววิชัย. (2529). *หลักการนันทนาการ*. นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรทือบแก้ว.
- . (2531). *การจัดกิจกรรมนันทนาการชุมชนในเขตภาคตะวันตกของประเทศไทย*. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จรินทร์ ธานีรัตน์. (2528). *นันทนาการชุมชน*. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- จันทร์ ผ่องศรี. (2525). *นันทนาการ*. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จรินทร์ สีสม. (2549). *สภาพและความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการของบุคลากรมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการนันทนาการ). กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- จิราวัจน์ จันทสิทธิ์. (2540). *ความต้องการการบริหารจัดการการออกกำลังกายและกิจกรรมนันทนาการของประชาชนในเขตเทศบาลภาคเหนือ*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต.(พลศึกษา). กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- ชัยเลิศ พิชิตพรชัย. (2548). *การบริหารแบบ 4M (man, money, material & management) มาจากทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ร่วมกับทฤษฎีทางการบริหารการผลิต มหาวิทยาลัยมหิดล*
วันที่ 24 สิงหาคม 2548. สืบค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2553, จาก
<http://watsil.spaces.live.com/Blog/cns!33BAF2972FF841A7!876.entry>
- ชลิต รัตน์. (2538). *การศึกษาความต้องการกิจกรรมนันทนาการของบุคลากรในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต(พลศึกษา). สงขลา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา. ถ่ายเอกสาร
- ชูชีพ เยาวพัฒน์. (2543). *นันทนาการ*. กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พรินติ้ง เฮาส์.
- ทองสุข สัมปหังสิต. (2531). *การใช้เวลาว่างด้วยการออกกำลังกายของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (พลศึกษา). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2532). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่2. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- บรรจง คณะวรรณ. (2531). *กิจกรรมสร้างเสริมลักษณะนิสัย ใน การจัดการเรียนการสอนกิจกรรมนันทนาการในโรงเรียนประถมศึกษา*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประพันธ์ศิริ ไชยชนะใหญ่. (2527). *นันทนาการ*. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาสันตนาการ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ประเวศ วะสี. (2530). *ทิศทางอนาคตไทยเพื่อความสุขถ้วนหน้า*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชาวบ้าน.
พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542. (2542). หน้า 1123. กรุงเทพมหานคร :
ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์
- พิสมัย พลายงาม. (2539). *การศึกษาความต้องการกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุ*
กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพมหานคร :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา
- พีระพงศ์ บุญศิริ. (2542). *นันทนาการและการจัดการ*. กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮ้าส์.
ฟอง เกิดแก้ว. (2527). *การจัดกีฬาเพื่อนันทนาการสำหรับนิสิตและนักเรียนส่วนใหญ่ในสถาบัน*
การศึกษา. วารสารสุขศึกษา พลศึกษาและสันทนาการ. 20 (7): 33 – 35.
- รังสฤษฎ์ เสริฐชัย. (2534). *เอกสารหมายเลข 2/25334. งานนันทนาการ กองส่งเสริมพลศึกษา*
และสุขภาพ กรมพลศึกษา. อัดสำเนา.
- รัชฎาพร สุปินนะ. (2547). *ความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการของบุคลากรโรงเรียนเอกชนใน*
เครือข่ายสุรินทร์ กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ วท.ม (การจัดการนันทนาการ).
กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ภัทริยา อินทร์สุวรรณ. (2547). *สภาพและความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการของบุคลากรใน*
สถาบันราชภัฏจันทรเกษม. ปรินญาณิพนธ์ วท.ม (การจัดการนันทนาการ).
กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา. ถ่ายเอกสาร.
- สมบัติ กาญจนกิจ. (2533). *นันทนาการชุมชนและโรงเรียน*. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- (2535). *นันทนาการชุมชนและโรงเรียน*. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- (2542). *นันทนาการชุมชนและโรงเรียน*. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- (2544). *นันทนาการและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว*. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- สนธยา บุญไทย. (2548). *สภาพและความต้องการกิจกรรมนันทนาการของนักเรียนระดับชั้น*
มัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2. ปรินญาณิพนธ์
วท.ม (การจัดการนันทนาการ). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุทธิชัย พลัปปลาเล็ก. (2550). *สภาพและความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการของบุคลากรกรมส่งเสริม*
คุณภาพสิ่งแวดล้อม. ปรินญาณิพนธ์ วท.ม (การจัดการนันทนาการ). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุรสิทธิ์ พิศุทธิ์วิชรา. (2547). *ความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการของบุคลากรในกองพระ*
ราชพิธี สำนักพระราชวัง. ปรินญาณิพนธ์ วท.ม (การจัดการนันทนาการ).
กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2533). *หลักการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- เสริมพงศ์ พงศ์ทองเมือง. (2548). *สภาพและความต้องการกิจกรรมนันทนาการของพนักงานธนาคารกรุงศรีอยุธยา สำนักงานใหญ่ กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ วท.ม (การจัดการนันทนาการ).*
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- หลุย จำปาเทศ. (2533). *จิตวิทยาการสูงใจ. ปทุมธานี: สถาบันการบริหารและจิตวิทยา.*
- อุดม บุตตะ. (2547). *สภาพและความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนกีฬา สังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. ปรินญาณิพนธ์ วท.ม (การจัดการนันทนาการ). กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- อรุณ รัชธรรม. (2527). *หลักมนุษย์สัมพันธ์กับการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร.*
- อเนก หงษ์ทองคำ. (2542). *นันทนาการกับสังคม. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.*
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Butler, George D. (1959). *Introduction to Community Recreation.* New York: McGraw – Hill Book.
- Cronbach, Lee. Joseph. (1970). *Essential of Physiological Testing.* 3 rd ed New York: Harper and Row.
- Holbrook, James Edward. (1993, February). Current Problem and in Facility Planning for Health, Physical Education. Reaction and Athletice at Colleges and University, *Dissertation Abstracts International.* 37(10):2735 – A
- Kaplan, Max. (1975). *Leisure : Theory and Policy.* New York : John Wile & Son.
- Maslow, Abraham Horold. (1970). *Motivation and personality.* 2 nd ed. New York : Harper and Row.
- McDowell, Linada Lee Goette. (1996, May). Leisure Recreational Preferences and Practices Among Adolescents Wits and Without Mental Retardation. *Dissertation Abstracts international.* 56 (11) : 435 – A
- Raymore, Leslie Ann. (1994, August). The Tradition From Adolescence to Young Adulthood : Predictors of Leisure Behavior. *Dissertation Abstracts International.* 56 (20): Dai – A.
- Watson, James Franklin. (1997). The Impact of Leisure Attitude and Motivation on the Physical Recreation Leisure Participation Time of College Students. *Dissertation Abstracts international.* 48 (101): 1080 - A

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเพื่อการวิจัยเรื่อง
สภาพและความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการในศูนย์การศึกษานอกกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
สภาพและความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการของนักศึกษาในศูนย์การศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมืองอุทัยธานี

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพและความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการของนักศึกษาภายในศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี

ลักษณะของแบบสอบถามมีทั้งหมด 2 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์สภาพของการจัดกิจกรรมนันทนาการในศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการในศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี แบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษาในศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี คือ เพศ อายุ ระดับชั้นและกศน.ตำบล

ตอนที่ 2 ความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการของนักศึกษาภายในศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี แบ่งเป็น 4 ด้านได้แก่

1. ด้านการจัดและดำเนินการ
2. ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ
3. ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก
4. ด้านประเภทของกิจกรรมนันทนาการ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากนักศึกษาตอบแบบสอบถามให้ครบสมบูรณ์และตรงตามความเป็นจริงให้มากที่สุด ซึ่งแบบสอบถามชุดนี้ไม่เกิดผลกระทบต่อการเรียนและต่อตัวนักศึกษาแต่อย่างใด แต่จะมีประโยชน์กับนักศึกษาและส่วนรวมทั้งทางตรงและทางอ้อม ในการจัดกิจกรรมนันทนาการให้เพียงพอและเหมาะสมกับนักศึกษาในศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานีต่อไป ขอขอบคุณนักศึกษาทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

(นางสาวสุทธาจารย์ สุระมาตย์)

นิสิตปริญญาโท สาขาการจัดการนันทนาการ
คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

**ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพการจัดกิจกรรมนันทนาการในศูนย์การศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี**

ท่านมีความเห็นว่าสภาพการจัดกิจกรรมนันทนาการที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเป็นอย่างไร

1. มีนโยบายการจัดกิจกรรมนันทนาการในการเรียนการสอนในรูปแบบต่างๆหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

2. มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดกิจกรรมนันทนาการในการเรียนการสอนหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

3. มีการจัดและดำเนินการกิจกรรมนันทนาการหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

4. มีบุคลากรที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการหรือไม่

.....

.....

.....

5. ในแต่ละกศน.ตำบล มีองค์ประกอบ ดังนี้หรือไม่ อย่างไร

5.1 การจัดและดำเนินการ

.....

.....

.....

5.2 บุคลากรผู้ให้บริการ

.....

.....

.....

5.3 สถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก

.....

.....

.....

5.4 ประเภทของกิจกรรมนันทนาการ

.....

.....

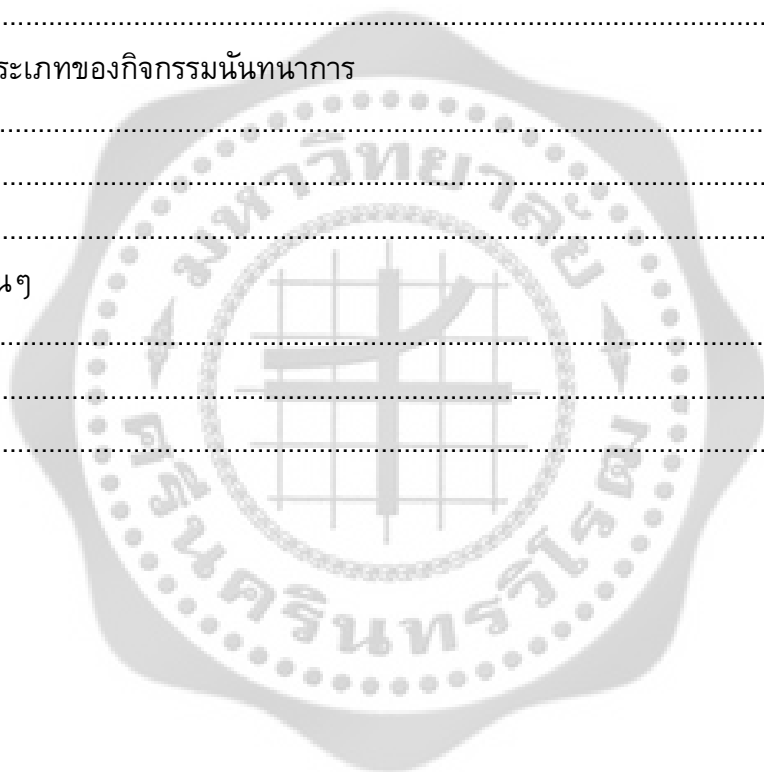
.....

5.5 อื่นๆ

.....

.....

.....

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการในศูนย์การศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความและเติมข้อความลงใน
ช่องว่างตามความเป็นจริง

1. เพศ

- ☐ ชาย
☐ หญิง

2. อายุ

- ☐ 15 – 25 ปี
☐ 26 – 35 ปี
☐ 36 – 45 ปี
☐ 46 – 60 ปี

3. ระดับชั้น

- ☐ ประถมศึกษา
☐ มัธยมศึกษาตอนต้น
☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย

4. กศน.ตำบล

- ☐ กศน.ตำบลอุทัยใหม่
☐ กศน.ตำบลเกาะเทโพ
☐ กศน.ตำบลสะแกกรัง
☐ กศน.ตำบลหาดทอง
☐ กศน.ตำบลหนองเต่า
☐ กศน.ตำบลหนองพังค้ำ
☐ กศน.ตำบลดอนขวาง
☐ กศน.ตำบลโนนเหล็ก
☐ กศน.ตำบลหนองไผ่แบน
☐ กศน.ตำบลเนินแจ้ง
☐ กศน.ตำบลน้ำซึม
☐ กศน.ตำบลท่าซุง

**ตอนที่ 2 ความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการของนักศึกษาในศูนย์การศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี**

คำชี้แจง โปรดตอบแบบสอบถามต่อไปนี้ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับ
ระดับความต้องการของท่านมากที่สุด

ความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการจัดการและดำเนินการ					
1. มีการจัดบอร์ด ป้ายประชาสัมพันธ์ให้ความรู้และข้อมูลข่าวสาร แก่ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการอย่างชัดเจน					
2. มีกฎระเบียบและข้อบังคับ ในการดำเนินกิจกรรมนันทนาการอย่างชัดเจน					
3. มีนโยบายการแข่งขันกีฬา หรือจัดกิจกรรมนันทนาการภายในศูนย์					
4. มีการส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการภายในศูนย์ เช่น การส่งเสริมกิจกรรมชุมนุมต่าง ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น					
5. มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ ให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการโดยตรง					
6. มีกิจกรรมนันทนาการประเภทต่างๆ ที่มีรูปแบบและขั้นตอนเหมาะสมและตามหลักปรัชญานันทนาการที่ว่า เข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์					
7. มีกิจกรรมนันทนาการประเภทต่างๆ ที่ส่งเสริมความต้องการสำหรับทุกเพศ ทุกวัย					
8. มีกิจกรรมนันทนาการประเภทต่างๆ ที่เป็นไปตามนโยบายและ วัตถุประสงค์ของสถาบัน กศน.และกระทรวงศึกษาธิการ					

ความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านบุคลากรและผู้ให้บริการ					
1. มีเจ้าหน้าที่ ให้คำแนะนำด้านกิจกรรมนันทนาการ เป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน					
2. มีเจ้าหน้าที่ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ให้คำแนะนำ บริการข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรม นันทนาการใน สถานศึกษา					
3. มีเจ้าหน้าที่ที่มีบุคลิกภาพดีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง ทั้งร่างกายและจิตใจ					
4. มีเจ้าหน้าที่ ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดีในการให้บริการ					
5. มีเจ้าหน้าที่รับฝากสิ่งของในบริเวณสถานที่ในการ จัดกิจกรรมนันทนาการ					
6. มีบุคลากรทางด้านพยาบาลประจำสถานที่ในการจัด กิจกรรมนันทนาการ					
7. มีเจ้าหน้าที่บริการเบิก – จ่ายอุปกรณ์ ด้าน นันทนาการและกีฬา					
8. มีเจ้าหน้าที่ ให้คำแนะนำในการจัดกิจกรรม นันทนาการ					
9. มีอาจารย์และเจ้าหน้าที่ ให้ความสะดวกในการ ติดต่o เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ					
10. มีอาจารย์ หรือวิทยากรให้ความรู้และแนะนำใน การจัดกิจกรรมนันทนาการ					

ความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านสถานที่อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก					
1. มีจำนวนสนามกีฬา และสถานที่จัดกิจกรรมเพียงพอ					
2. มีสถานที่จัดกิจกรรมนันทนาการทั้งในร่มและกลางแจ้ง					
3. มีสถานที่จัดกิจกรรมนันทนาการที่ได้มาตรฐานและปลอดภัย					
4. มีสถานที่จัดกิจกรรมนันทนาการที่มีแสงสว่างเพียงพอ และเหมาะสมกับกิจกรรมนันทนาการ					
5. มีสถานที่เปลี่ยนเครื่องแต่งกาย ห้องสุขา ตู้เก็บอุปกรณ์ชาย – หญิง แยกจากกัน และถูกสุขลักษณะ					
6. มีสถานที่นั่งชมแบ่งเป็นสัดส่วน					
7. มีอุปกรณ์ในการจัดและประกอบกิจกรรมนันทนาการที่มีมาตรฐานและปลอดภัย					
8. มีอุปกรณ์กีฬาและนันทนาการหลากหลายเพียงพอ และมีมาตรฐานพร้อมใช้งาน					
9. มีจำนวนและประเภทอุปกรณ์ ให้เลือกใช้ตามต้องการและสะดวก					
10. มีสถานที่จัดกิจกรรมนันทนาการที่มีความสวยงามและร่มรื่น					
11. มีสถานที่จัดกิจกรรมนันทนาการโดยทั่วไปมีความสะอาด					
12. มีสถานที่ให้บริการนันทนาการด้านกีฬาที่มีความเหมาะสมตามประเภทกีฬา					

ความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการ	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านประเภทของกิจกรรมนันทนาการ					
1. กีฬาประเภททีมที่มีการปะทะ เช่น บาสเกตบอล ฟุตบอล ฟุตซอล					
2. กีฬาชนิดที่มีดาวยกกัน 2 ฝ่าย เช่น แบดมินตัน เทเบิลเทนนิส วอลเลย์บอล					
3. กิจกรรมนันทนาการด้านศิลปหัตถกรรม เช่น เครื่องจักสาน เย็บปักถักร้อย การวาดภาพ สิ่งประดิษฐ์จากวัสดุธรรมชาติ					
4. กิจกรรมการท่องเที่ยว ทัศนศึกษา เช่น โบราณสถาน เส้นทางทางธรรมชาติด้านสิ่งแวดล้อม					
5. กิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน และการละคร เช่น ละครร้อง ละครรำ โขน นาฏศิลป์					
6. กิจกรรมนันทนาการงานอดิเรก เช่น สะสมแสตมป์ สิ่งประดิษฐ์ ต่อภาพ และวาดภาพ					
7. กิจกรรมนันทนาการ การดนตรี และร้องเพลง เช่น การร้องเพลง การเล่นดนตรี การฟังเพลง					
8. มีกิจกรรมนันทนาการกลางแจ้ง/ นอกสถานที่ เช่น กิจกรรมอยู่ค่ายพักแรม การศึกษาธรรมชาติ					
9. กิจกรรมด้านวรรณกรรมต่างๆ (อ่าน ฟุด เขียน)					
10. กิจกรรมนันทนาการบริการอาสาสมัคร เช่น กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ พัฒนาชุมชน					
11. กิจกรรมเพื่อสุขภาพ ด้านโยคะ แอโรบิคและ กิจกรรมเข้าจังหวะ					
12. กิจกรรมชมรมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การเล่นต่างๆ และเพลงประจำท้องถิ่น					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

1. ความต้องการด้านการจัดการและดำเนินการ

.....

.....

.....

2. ความต้องการด้านบุคลากรผู้ให้บริการ

.....

.....

.....

3. ความต้องการด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก

.....

.....

.....

4. ความต้องการด้านกิจกรรมนันทนาการ

.....

.....

.....

5. ความต้องการด้านอื่นๆ

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. ชื่อ-สกุล นายชัยโรจน์ สายพันธุ์
ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์
สถานที่ทำงาน ภาควิชาสันตนาการ คณะพลศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ชื่อ-สกุล นางกนกวดี พึ่งโพธิ์ทอง
ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์
สถานที่ทำงาน ภาควิชาสันตนาการ คณะพลศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. ชื่อ-สกุล นายวิพงษ์ชัย ร้องขันแก้ว
ตำแหน่ง อาจารย์
สถานที่ทำงาน ภาควิชาสันตนาการ คณะพลศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. ชื่อ-สกุล นายวีระ จำปาเกตุกุล
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษา
ตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี
สถานที่ทำงาน ศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษา
ตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี
5. ชื่อ-สกุล นายสวรรณค์ จันทรอุไร
ตำแหน่ง ครู คศ.1
สถานที่ทำงาน ศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษา
ตามอัธยาศัยอำเภอเมืองอุทัยธานี

ประวัตย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	สุทธาจารี สุระมัตย์
วันเดือนปีเกิด	วันเสาร์ที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2527
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	30/2 ถนนสุนทรสถิตย์ ตำบลอุทัยใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี 61000
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2539	ประถมศึกษา จาก โรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี
พ.ศ. 2545	มัธยมศึกษา จาก โรงเรียนอุทัยวิทยาคม จังหวัดอุทัยธานี
พ.ศ. 2550	วิทยาศาสตร์บัณฑิต (วท.บ.) สาขาวิชานันทนาการ จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2554	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (วท.ม.) สาขาวิชาการจัดการนันทนาการ จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ